

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

GÖTEBORGS UNIVERSITETSBIBLIOTEK

1001276308

U

Allmänna Sektionen

Biogr.
Sv.
Stenbock, M., E.

GÖTEBORGS UNIVERSITETS BIBLIOTEK

14000

000354321

MAGNUS STENBOCK

och

EVA OXENSTERN

8. 13. 1737

DE BOKSTÄLLING

MAGNUS STENBOCK
OCH
EVA OXENSTIERNA

EN BREFVÄXLING

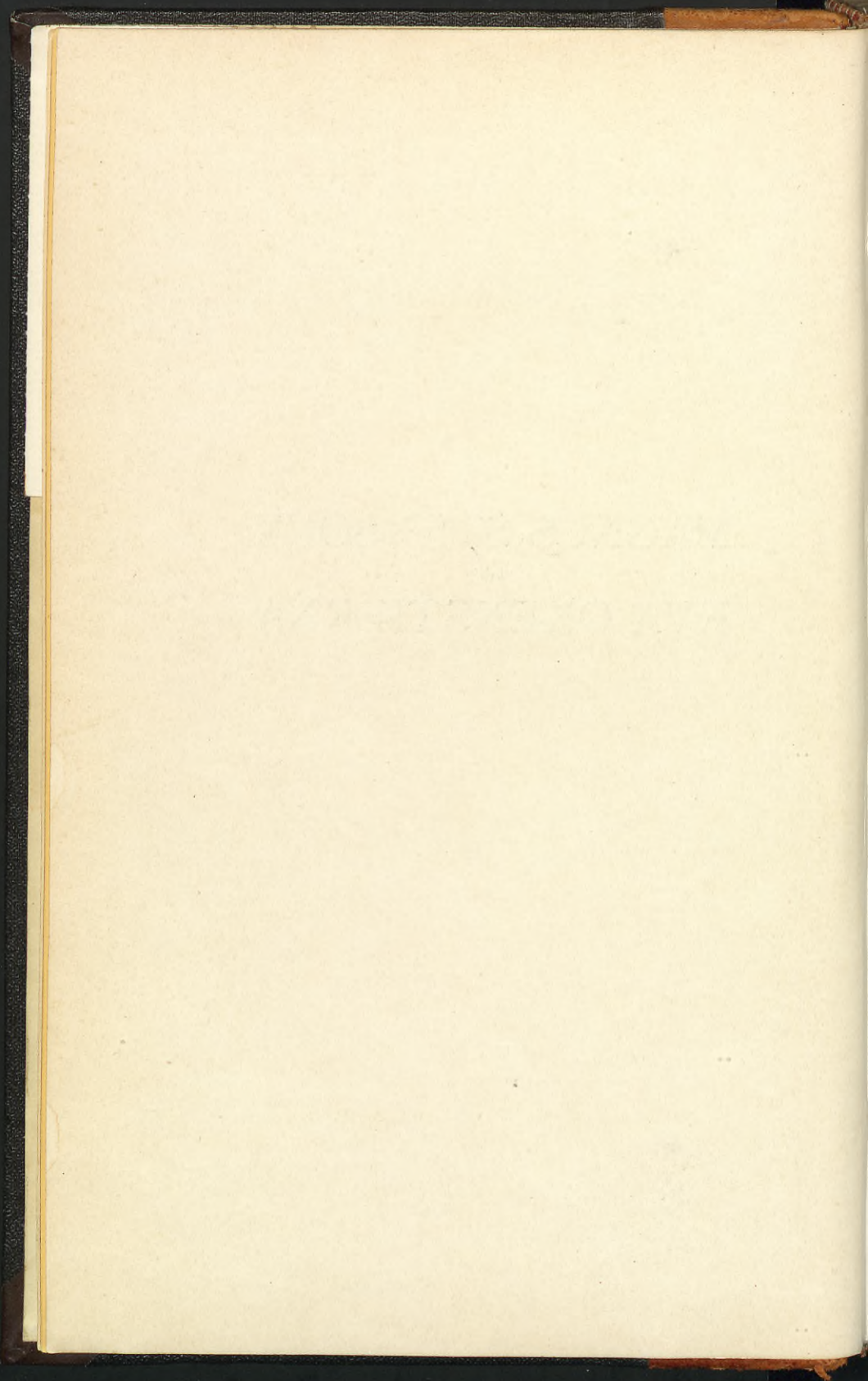
STOCKHOLM

P. A. NORSTEDT & SÖNERS FÖRLAG

Pris: häft. 6 kr.; inb. 7 kr. 50 öre.

MAGNUS STENBOCK
OCH
EVA OXENSTIERNA

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
CHICAGO, ILL. 60607

C. W. Benbock
50

OLJEMÅLNING AF JOHAN DAVID SWARTZ
I ÖFVERSTEKAMMARJUNKAREN GREFVE OTTO STENBOCKS SAMLING

MAGNUS STENBOCK
OCH
EVA OXENSTIERNA

EN BREFVÄXLING

UTGIFVEN AF

CARL MAGNUS STENBOCK

FÖRRA DELEN

P. A. N.

STOCKHOLM
P. A. NORSTEDT & SÖNERS FÖRLAG

PAPPER FRÅN LESSEBO

STOCKHOLM

KUNGL. HOFBOKTR. IDUNS TRYCKERI-A.-B.

1913

[131149]

Då nu härmed en del af Magnus Stenbocks enskilda brev-
växling offentliggöres, är det med djupt vemod utgifvaren tack-
samt minnes den nyss hänsofne Friherre Carl Carlson Bonde å
Ericssbergs slott, genom hvilken aldrig svikande tillmötesgående
jag satts i tillfälle att taga del af det där förvarade, fordom
Thorsjö tillhöriga, Stenbocksarkivets skatter.

De allra flesta bref bland hela den korrespondens, hvarom här
närmast är fråga eller mellan Magnus Stenbock och hans maka,
alla i denna del, äro aftryckta efter papper i Stenbocksarkivet,
medan till nästa och sista delen några få därjämte blifva häm-
tade från annat håll.

De föreliggande brefven ha för forskaren icke varit okända.
Redan Samuel Loenbom har i sitt monumentala verk öfver
Magnus Stenbock (utkom 1757—65) haft tillgång till dem
genom fältmarskalkens son grefve Gustaf Leonhard Stenbock.
Än mer har universitetsbibliotekarien Claës Annerstedt utnyttjat
detta material i sin här om året utkomna utomordentliga skildring
af Magnus Stenbock.

Antalet skrifter om honom är för öfrigt synnerligen stort: de
upptaga enligt dr S. E. Brings förteckning i minnesskriften på
200-årsdagen af slaget vid Hälsingborg numrerna 118—260.
Man får af dessa skrifter, framför alla andra genom Anner-
stedt, en god föreställning om Magnus Stenbock i det offentliga

lifvet. Men hvar framträda lynesdragen klarare än i de intimaste brefven, aldrig afsedda att läsas af andra än adressaten? En sådan samling från vår storhetstid synes redan af detta skäl värd att läsas, så mycket mer som man kan följa utvecklingen, likväl med några års afbrott än här än där, under en tidrymd af öfver trettio år, från 1686, då han ännu var yngling, till hans allra sista tid i det bistra fängelset i Köpenhamn.

Brefven äro till större delen skrifna på franska, den tidens korrespondensspråk bland de förnäma; ett mindretal, den vida intressantare delen, är skrifvet på svenska. Vid den oundvikliga gallringen bland bortåt 500 bref från honom och ett femtiotal från hans maka ha de svenska medtagits, men af de franska brefven, ofta till innehållet endast några hälsningar, ha på långt när icke alla ansetts lämpliga att återges in extenso, icke ens, när så undantagsvis skett, bokstaf för bokstaf. I de flesta fall har jag nöjt mig med längre eller kortare citat, ibland har en inskränkning till endast referat synts ändamålsenligare. Stundom ha dessa blifvit utförliga, men ofta utgöra de endast ett par ord. Det som afgjort tillvägagångssättet har i hufvudsak varit innehållet; allt af någon som helst vikt har jag för all säkerhets skull bemödat mig att ta med. Hvarje bref har åtminstone antecknats, om möjligt med adress, datum, sigill och anteckningar på adressen. Detta gäller dock endast Magnus Stenbocks bref, ej Eva Magdalena Oxenstiernas.

Beklagligtvis finnes endast ett fåtal i behåll af hennes egna bref till maken, från åren 1697, 1700, 1701, 1707 samt från fängelse-tiden; ett litet fragment, som, äfven om alla bref tagits med, ändå icke hade kunnat gifva något helhetsintryck. Ur de svenska

brefven bör man söka läsa sig till hennes personlighet. De franska äro märkbart olika de svenska och kunna icke i samma grad som dessa påräkna allmänhetens uppmärksamhet med sina inlärdade fraser och sina små, små meddelanden.

Det är omsorgen om den frånvarande makens hälsa och välfärd, som dikterar brefven, och hennes stora kärlek till honom. Ett brefcitat visar arten och skriftsättet. Det är dateradt Kronebeck den 17 november 1700; hären har kommit öfver till Livland, rykten om fiendens ofantliga numerära öfverlägsenhet hade varit i omlopp, Magnus Stenbock söker lugna sin maka, men:

»Vous me prie de ne me point alarmer du nombre des aïemis ce qui mest imposible car iavoue franchement que quelque grande cannalie que se puis estre quand il sont dis contre un il ne laise pas de mee fraier terriblement car le bon dieux ne fait plus de miracle comme au veux tamps ainsi mon chere conte pardone moi si ie ne peut me defaire de la mortelle crinte ou ie suis.»

I januari 1701 kan hon i ett postskriptum icke underlåta att uppmana honom:

»Hwar så godh min ängell och tag sigh wäll i agtt och tag altidh åm märnana någett warmmtt innan min ängell går utt och håldh sitt hufwudh och bröst wäll warmth för tåf min ängells hälsa dependerar all min hugna och glädie.»

Barnen är ett ständigt återkommande ämne. Ensam med sin yngste son Magnus på Kronebeck i Småland, skild från make, föräldrar och sina andra barn, som hon kvarlämnat hos morföräldrarna i Stockholm, är hon i förtviflan öfver smittkopornas härjningar i Stockholm och skrifver den 17 november 1700, att hennes far Bengt Oxenstierna

»me mende aussi quil et mort a Stockholme plus de 200 enfans de la petite verole en fort peut de tant mais quapresant cela comense a diminuer et quancor le bon dieux a preserves lais nostre de saite maladie».

Det är också barnens inre utveckling, fastän mindre ofta, men mest deras utseende och öfverhufvud deras yttre utveckling, som hon delgifver sin make. Den 30 april 1701 skrifver hon:

»Vos enfans se recommande trais humblement il se porte tout dieux mersi fort bien et le petitt Charle quoij que le plus petitt ne fait pas moin de bruij que lais ostre il et fort bien et tant quon en peut guger il ressemblera au petitt Magnus ce dernier et bien le plus aimable enfans du monde il vous ressemble en humeur ieste et de visaie comme deux goute do.»

Dessa små brefutdrag äro återgifna utan några som helst förändringar. Språket i Magnus Stenbocks franska bref har däremot en smula normaliserats. Stafningen i tidens anda än si än så försvårar läsningen och skulle i sitt föråldrade och man må väl säga individuella skick ovillkorligen afskräcka en svensk publik. Jag vill hoppas att den nu icke längre erbjuder större svårigheter, konsekvens får man ej vänta. Svenskan däremot har jag naturligtvis sökt bibehålla oförfalskad så långt detta gick. Några andra förändringar äro ej vidtagna än de vanliga; stora bokstäfvers användning har inskränkts, kommatering blifvit införd, slut-*s*-typen, som hos brefskrifvaren är densamma i till exempel *oss* och *hus*, samt det gemensamma tecknet för ljuden i *by* och *bij* (bi) ha satts efter nuvarande uttal.

En enda obetydlighet till, bruket af *w* och *v*. Det är alldeles tydligt att hos Magnus Stenbock *w* är det enarådande tecknet från början, lika tydligt är att *v* är det i slutet. Grän-

sen när det ena tecknet upphör och det andra tar vid är naturligtvis omöjlig att draga. Man tänke sig hur ett tyskt dubbelt *v* ser ut. Mellanstapeln undergår nu en utveckling, den blir allt mindre och mindre och försvinner så småningom alldeles. Så blir af *w* ett enkelt *v*. Det syntes lika felaktigt att sätta *v* för de första åren som *w* för de senare. Jag lät *w* vara det normala till år 1693 och började med *v* från och med år 1696 (bref från mellanliggande år finnas ej). När mot regeln en *v*-form möter, beror detta på att så verkligen står; i de första åren ser jag däri en tydlig tendens till försummandet af mellanstapeln, i de senare en återgång till densamma, i ena fallet lät mig säga ett *v* skrifvet i hast, i andra fallet ett bemödande att skriva vårdadt.

*

För att underlätta orienteringen vid läsningen af brefven, följa här i all sammanträngdhet Magnus Stenbocks data.

Redan från början möter en svårighet, som det icke lyckats att öfvervinna. Hans födelsedag anges öfverallt vara 1664 den 12 maj. Enligt en anteckning i Hofförsamlingens dopbok¹ för samma år döptes den 19 juni »riksamiralen Otto Stenbocks dotter Hedvig Eleonora». Nu döptes barn den tiden så godt som genast efter födelsen. Skall man eljest sätta tro till samtida kyrkoböcker, kan Magnus Stenbock sålunda icke vara född år 1664. Men när? Trots efterforskningar i Riksarkivet, Krigsarkivet och flera kyrkoarkiv kan på frågan i närvarande stund icke gifvas något bestämdt svar.

¹ Benäget meddelande af öfverstelöjtnant G. Silfversvärd.

Han själf må bidraga till lösningen. I ett bref till hustrun 1703 den 15 juni säger han bland annat:

»Si le Roi au printemps ne répare pas ce qui est fait . . . je prans mon conché . . . J'aiderai mieux gueuser que de servir sans agrément . . . d'autant plus qu'après que j'aye atteint mes quarantes années, je prévois 2 tiers de ma vie ecoulés . . .»

Dessa ord äro ingalunda klara. Man kan heller icke bygga allt för mycket på behandlingen af franskan, som ju var en svår stöttesten. Menar han att han den 15 juni 1703 verkligen uppnått 40 år? Så mycket synes dock framgå af citatet, att han enligt egen utsago icke är yngre än han uppges vara. Till liknande resultat kan man komma på en annan väg, hvarvid det afgörande är hvad tillit man har till en porträttinskriftion. På Kolks slott i Estland förvaras ett Magnus Stenbocks porträtt med följande inskrift: »Magnus Stenbock Comes Chelmarite & Præfectus wrbis Wismar ætat. 35 pictus 1699 H. Wiae.» För samtidigheten af anteckningen, skrifven alltigenom af samma hand, borgar konstnärens signatur. Det beror nu på hvad som menas med *ætate 35*, antingen: *vid 35 års ålder* eller *i sitt 35:e år*. Man har exempel på båda tolkningarna. I det ena fallet skulle han då enligt denna uppgift vara född 1663, i det andra 1664. Mot det senare året strider emellertid som ofvan visats anteckningen i Hofförsamlingens dopbok.

Det är i alla händelser nu omkring 250 år sedan, som en son till riksamiralen greve Gustaf Otto Stenbock döptes till *Magnus*. Ingen före honom har inom fädernesläkten burit detta namn, utan fick han det efter sin morbror gref Magnus, den frejdade Magnus Gabriel De la Gardie. Denne åter hade uppkallats efter

sin morfar greve Magnus Brahe, och inom Brahesläkten har *Magnus* varit släktnamn allt sedan medeltiden.

Magnus Stenbocks data:

- 1685 ¹⁰/₁₂ fullmakt vid greve Gustaf Carlsons regemente i holländsk tjänst.
- 1687 ²⁶/₃ fänrik vid Ståthållarens lifgarde i Holland.
- » ²⁷/₅ kapten vid greve Mauritz Wellingks regemente.
- 1687 ¹/₉ afsked ur holländsk krigstjänst.
- 1688 ²⁶/₉ major vid Nils Bjelkes infanteriregemente i Stade.
- 1690 ¹⁹/₆ öfverstelöjtnant vid Wellingks nämnda regemente.
- 1693 ²³/₉ generaladjutant hos Markgreffen Ludvig Wilhelm af Baden.
- 1693 ¹⁷/₁₀ kejsar Leopolds öfverste.
- 1697 ³¹/₅ öfverste för ett värfvadts regemente, förut Kempkens, först i Wismar, sedan i Bremen.
- 1699 ²/₁ öfverste för Kalmar regemente.
- 1700 ¹⁶/₂ öfverste för Dalregementet.
- 1700 ²⁵/₁₁ generalmajor af infanteriet.
- 1702 ¹⁵/₉ förordnad att förestå generalkrigskommissariatet i Krakau.
- 1703 ²⁰/₁₁ öfverste för ett dragonregemente.
- 1704 ⁴/₁₁ generallöjtnant af infanteriet.
- 1705 ²⁷/₁₂ general af infanteriet och generalguvernör öfver Skåne.
- 1710 ²¹/₅ fältmarskalksförordnande af regeringen.
- 1710 ³⁰/₈ kungl. råd.
- 1711 ¹⁶/₃ vald till Lunds universitets kansler.
- 1712 ²⁸/₁ konungens fullmakt som fältmarskalk.

1713. Efter kapitulationen vid Tönningen 6⁵/₃ mot öfverenskommelsen kvarhållen i fångenskapen.
- 1717²³/₂ död i fängelset på Frederikshavns kastell vid Köpenhamn.
1722. Efter makans död bisatt i Uppsala Domkyrka, där hans kista står bredvid hennes, i nordöstra hörnet af Oxenstiernska grafkorets hvalf, utan prydnader och utan påskrift.

Magnus Stenbocks släktskapsförhållanden med i brevväxlingen oftast nämnda personer åskådliggöras på följande sätt:

Fredrik			Erik	Gustaf Otto † 1685
Johan	Gabriel	Maria	Magdalena	g. 2. Kristina Katarina De la Gardie † 1704 ¹⁵ / ₁₁
riksmarskalk	Elisabet		g. m. Bengt Oxenstierna af Korsholm och Wasa † 1702 ¹² / ₇	
† 1705 ¹⁵ / ₈	g. m. Axel Lillje		<i>Eva Magdalena Oxenstierna</i> g. 1690 ²³ / ₃ m. <i>Magnus Stenbock</i> f. 1671 ²² / ₁ † 1722	
	Katarina Lillje	Kristina Lillje		

En lista på Magnus Stenbocks och Eva Oxenstiernas barn, 11 till antalet, kommer att inflyta i sista delen af detta arbete.

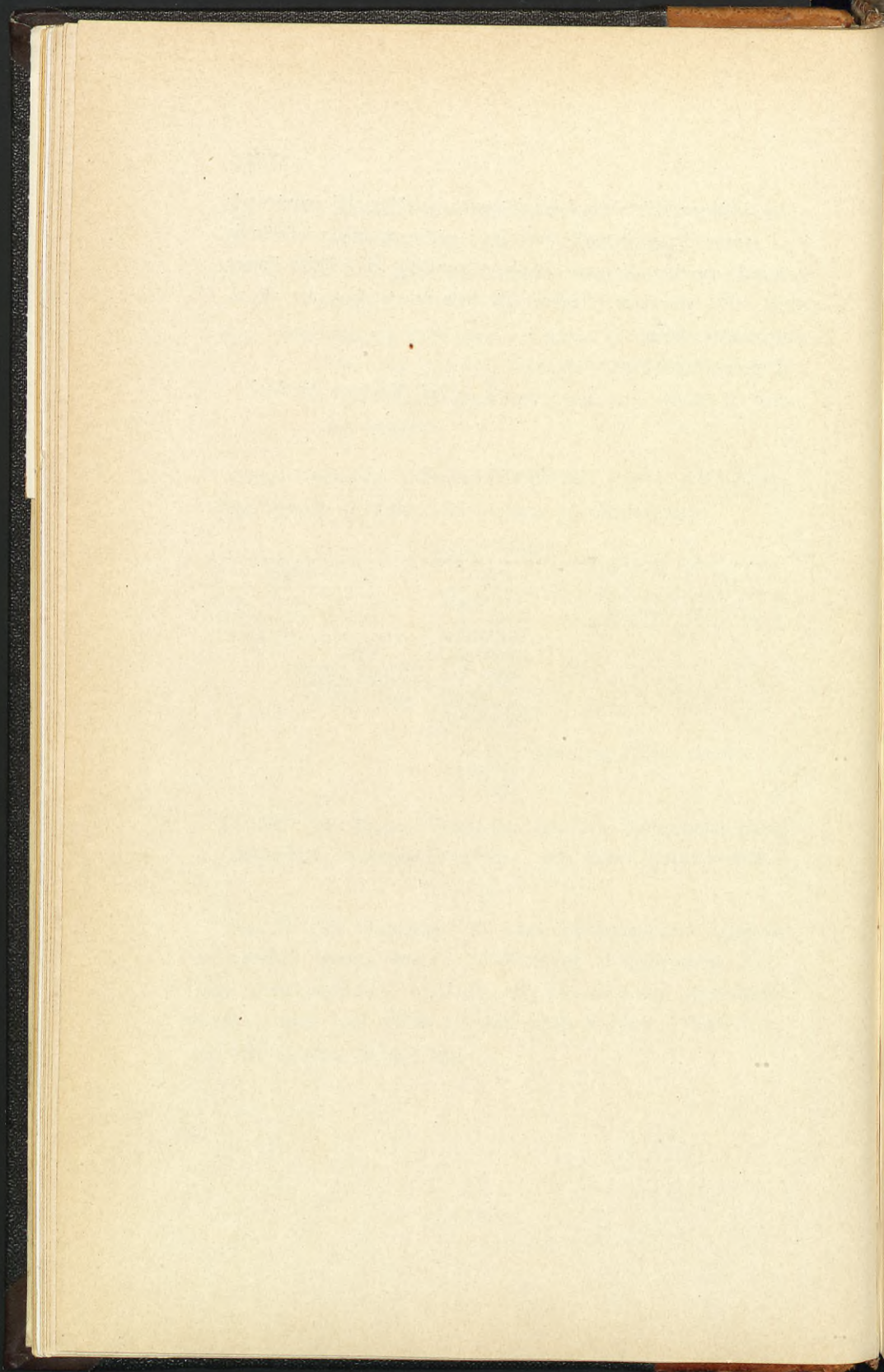
*

Vinjetter och slutstycken ha utan undantag blifvit hämtade ur samtida tryckta källor. Afbildningar af sigilltyperna, i arbetet betecknade med A, B etc., inflyta i sista delen. Adresserna förete i stort sedt endast ett fåtal typer, återgifna i brefven 2, 38 och 45 samt på sid. 253.

De i denna och sista delen intagna porträtten bli omnämnda i ett sammanhang, hvartill fogas en i görligaste måtto fullständig lista på samtida Magnus Stenbock-konterfej eller äldre kopior däraf. Ett gemensamt register för hela arbetet kommer att afsluta senare delen.

Den 17 november 1913.

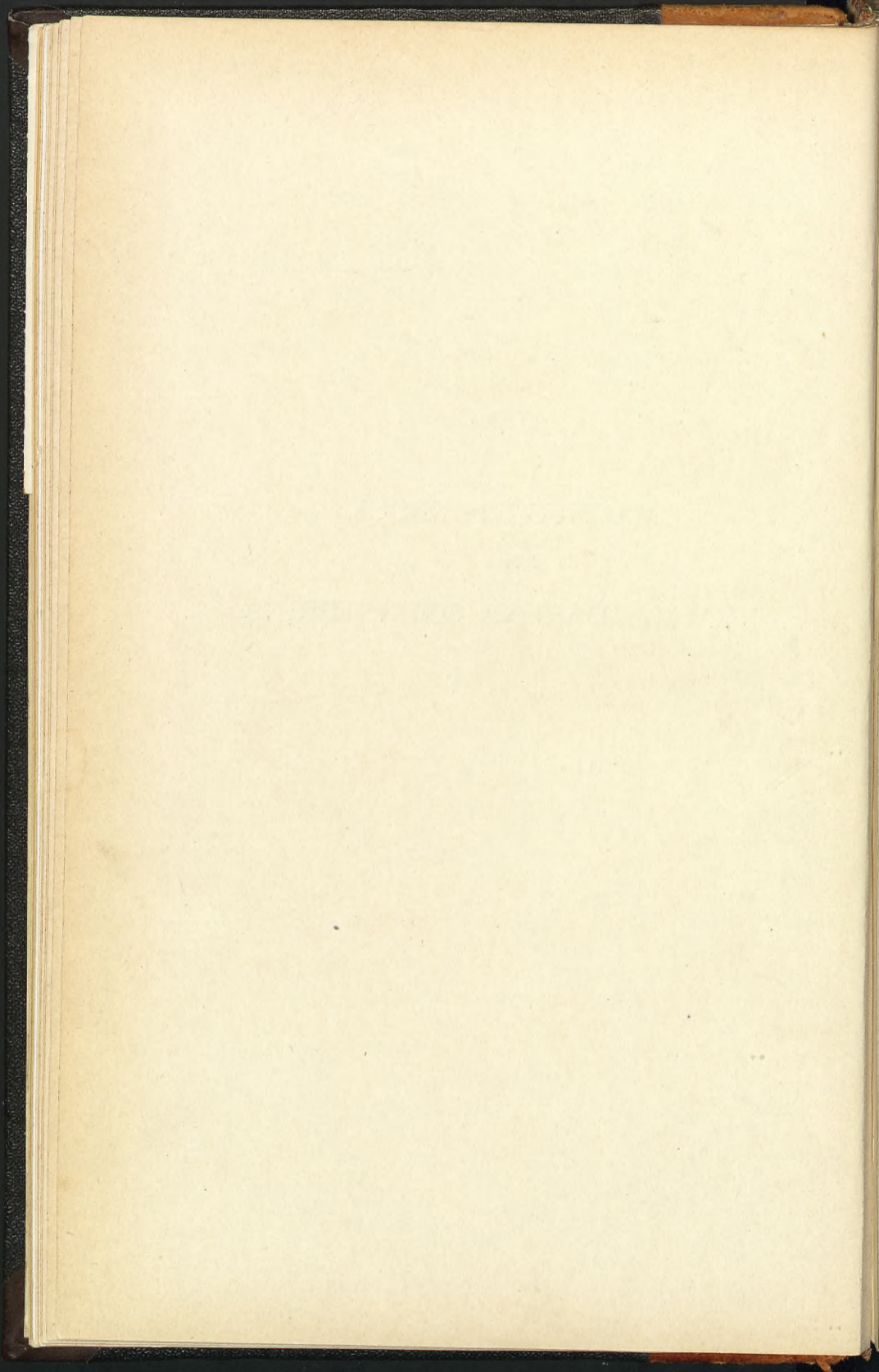
Carl Magnus Stenbock.

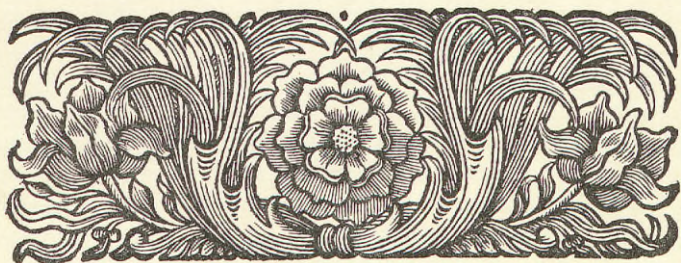

MAGNUS STENBOCK

TILL

EVA MAGDALENA OXENSTIERNA

1686

I

Mastricht le 23 de Juliet A 86.

Ma très aimable et belle Comtesse.

Je pris hier la liberté de vous écrire par Mons: Drejer, mais en crainte que celle la soit perdue je retourne a la gloire que je me faij de vous assurer divine Frelen de mon éternelle vénération. Sachez trèsaimé Comtesse que journellement on m'écrit de Suède tant de bien de vous qu'assurance je languis de plus en plus aprèz l'honneur de vous assurer bientôt de bouche que je suis plus que votre très passioné adorateur; sur mon âme divine Frelen je croij que sur la terre il n'y a personne de si heureux que moij, mais aussij on ne sauroit plus se souhaiter éloigné d'issij pour vous surprendre un jour à Rosersberg, quant vous soncheriez à rien moins qu'à moij. Je tascheraij à le faire encore cutteroit il ma vie, car je croij que je ne serois plus au monde si on m'obligeait à passer les noielles en ce pajj cij. Je vous supplie très obéisamment ma chère Frelen d'assurer Monseigneur et Madame votre Mère de

mes profondes respects, vous aurez aussij la bonté si vous plait à ne pas oublier Mesdemoiselles vos seures; pardonnez moij que j"écrive si mal, l'anvie de le vouloir faire si bien gête tout mon propos. Conserver moij trèshonoré Comtesse l'honneur de vos bonnes grâces et s'il y a quelque chose en ce pajj cij pour votre service mandez le moij afin que je puisse satisfaire a vos ordres quant j'aurois l'honneur de vous surprendre en Suède inopinément. Je n'aije pas encore eu l'honneur de parler à Monsieur votre frère,¹ cependant il me fait l'honneur de m'écire assez souvent. Adieu plus que divine Frelen, adieu de grace ne douttez pas que je ne sois de tout mon cœur avec la plus grande et sincere vénération du monde ma chère et tres aimée Frelen votre unique tres fidel serviteur jusqu'a la morte

Magnus Stenbock.

¹ Bengt Oxenstierna.

1688

2
Adress: Mademoiselle Mademoiselle la Comtesse Eva
Magdalena Oxenstierna, Stockholm.

Datum: a Stade le 8de Novembre A 1688.

Artigheter och ömhetsbetygelser.

3
Adress: Stockholm.

Datum: a Hambourg le 16de Novembre A^o 1688. Sigill A.

Artigheter och ömhetsbetygelser.

4

Hamborg d. 23 Novemb. A^o 1688.

Högwålborne aldra nådigeste Fröken.

Jag wet intett min ädlaste Fröken om den frijhet jag har tagett att genom min Fru mor låta giöra min ödmiukaste declaration hos min nådiga Fröken så wäl som och hoos hans Excellence och Fru Grewinnan intett skulle misshaga min dygdigaste Fröken, jag är försäkratt att om den dris-tigheten än skulle wara onådigtt uptagen, skulle min aldra dygdigaste Fröken af sin wanliga generositett dett fast börtt-glömma där min dygdigaste Fröken allenast fadtes¹ giöra en ringa reflexion uppå mitt sincera upsåth som är att lewa och döo min nådiga Fröken till behag. Som min aldra

¹ Fattades.

dygdigaste Fröken har sig uthlåtitt emoth mig då jag hade den äran att munteligen försäkra min ädla Fröken om min oföränderliga wyrdnatt och sedermera emoth min Frumor, att min aldra skionaste Fröken aldeles remitterade min underdåni och ödmiuka begieran, uthij sin Fru mors disposition, så har jag nu genom min enträgenhet kanske emoth min dygdiga Frökens wilja ödmjukeligen låtitt antala Hans Excellence och Fru grewinnan genom min Fru mor, och sedermera af dess bref funnitt att min dygdiga Fröken[s] föräldrar lemna min nådiga Fröken sin aldeles fria wilja; allt därföre kommer jag uthi allt som diupesta wyrdnatt min ädlaste Fröken ödmiukeligen att bee wara försäkratt, att ehuru wäl jag är owärdig af min Frökens nådh så weet jag uthij mitt hierta att min ädlaste Fröken ingen uthij wärden lærer finna som medh större iwer i al sin listidh lærer söka att lewa effter min ädla Frökens sinne än som des ödmiuka tienare. Min aldra dygdigaste Fröken är den endesta i wärden som kan giöra mig lyckelig; jag tar Gudh till wetnes att jag i döden sielf är incapable att chachera den veneration jag drar för min aldra dygdigaste och ädla Fröken, dett står nu min wackra Fröken uthij hennes händer att giöra mig lyckelig eller olyckelig, jag ber aldra ödmiukeligast min ädla Fröken tekes att decouvra sig emoth min Fru mor, emedan jag weth min nådiga Fröken intett will hedra eller benåda sin ödmiuka tienare medh en bokstaf, den sig doch uthij största wyrdnatt och alwarsammesta upriktighet önskar allenast den endesta hugnatt att lewa och döö min ädla aldra dygdigaste Frökens ödmjukaste och trognaste tienare

Magnus Stenbock.

1689

5

Hilsen uthij Lunenburg d. 3 Januari 89.

Högwälborne aldra skiöneste Fröken.

Jag bekienner at jag wore wärdh att aldrig nemnas fore min ädla Fröken, emedan jag uthij en så lång tidh intett har continuerath att försäkra min aldra kiereste Fröken om min oföränderliga wyrdnatt, ehuru wäl att den dristigheth jag tager att skriwa mi ädla Fröken till är mig aldrig accorderat af min aldra skiönesta Fröken, så kan jag än dock icke desto mindre effterlåta att ödmiukeligen bee min ädla och dygdigaste Fröken intett måtte utthya denna silence som förorsakatt af någon ostadighet, jag kan wedh min salighet beswärja att min aldra skiöneste Fröken intett låter dett ringesta repos åth mitt hierta, jag will önska att denna agreabla torment wore mig undh af min aldra skiönesta Fröken, och min Fröken skulle finna en veritable och sincere amour hos sin i döden aldra underdånigeste träl

Magnus Stenbock.

P. S. Her owerste Puddebouch kommer och rapporterar mig een nouvelle att min ädla Frökens bror skulle hawa

sagt och wist honom breef ifrån hans Excellence des Her fader, som att jag skulle wara adopteratt uthij des hus, min ädlaste Fröken kan tänka hwad frögd mig en sådan agreable novelle har fororsakatt; men som jag owärdig af een sådan nåd är enpressé att få weta af gref Bengt om min lycka är en effect sådan, reser jag så i natt att få tala medh honom emedan jag för min march til Holland har måsta skiljas wedh honom i Hamborg, jag wil emedertidh aldra underdonigast tacka min aldraskiöneste Fröken, attribuerandes denna min lycka aldeles kommen af gudz wälsignelse, om jag intett wore så hefttig att nu på timmen möta min vackra frökens bror att erfara retta sanningen skulle jag wäl sielf strax aldra underdånigast tacka Hans Excellence och grewinnan men som den frögdh jag däraf har så wäl som min owärdighet bringa mig uthij en liten twifelsmål, är min Fröken så gunstig och gör min ödmiuka recommandation till grewen och grewinnan. Jag lewer i hoppet min frökens ödmiuka tienare.

6

Osnabrug le 11de Janvier A^o 1689.

Trèsaimé Frelen.

J'aije à la fin recüe sous le couvert de Monsieur votre frère une agréable lettre de votre main accompagné d'une de Monseigneur Votre Père. La joije qu'elles m'ont causé n'est point à exprimer, si bien qu'en me reconnoissant indigne d'une telle fortune je ne l'attribue qu'à la bénédiction de Dieu qui a plue vous assurer de ma sincérité. Soijez assuré chère Frelen qu'en soumettant votre volonté à celles de Monseigneur et Madame votre Mère, vous avez renduë la vie à un homme qui vous aime du fond de son

coeur. Ne soyez pas fasché chère comtesse que je sois à l'avenir plus assidue de vous assurer de mon éternelle vénération que je n'aije été à présent: la cause a été tant; parceque je n'aije suë, si mes lettres vous ont été agréables comme ausij que je m'aije jugé indigne de vous oser aimer. Mais comme mon bonheur est à présent si grand que vous daignez m'accepter pour votre serviteur, je me figure que vous ne me ferez pas seulement la grâce de vouloir recevoir les miennes mais ausij vous me ferez la charité si vous me voulez le moindre bien de m'honorer de votre belle main. Vous ne sauriez croire, ma chère Frelen, ce que l'absence de votre personne me fait souffrire, et si ce ne fut l'ambition que j'aije de me rendre digne par l'épê de mériter votre amitié, je vous jure chère Frelen que j'aimeraij mieux vivre misérable et vous voir tout les jours que d'être issij dans des honneures éminentes et languire comme je faij; J'aije encore très honoré Frelen très humblement à vous prier de me faire la grâce d'accepter de ma Mère une bague, que je vous supplie de porter en faveur de moij; Pardonnez moij chère et aimable comtesse, si je ne vous parle pas par des termes si tandraes que je voudrois, vous pouvez conter que le coeur l'est d'autant plus si bien que comme je vous l'aije sacrifié, usez en selon que vous juger digne celui qui vous aime passionnement et ne prétande que de vivre et mourir avec vous

en qualité chère et bienaime comtesse de votre
trèsobéisant et très fidel serviteur

Magnus Stenbock.

Je vous suplie d'avoir la bonté de faire mes recommandations a toutte votre maison, souvenez vous de grâce que vous êtes sincèremment adoré.

Datum: Zutphen le 23^d janvier A° 1689.

Artigheter och ömhetsbetygelser.

Adress: Stockholm. Sigill B.

Zutphen d. 29 Januari A° 1689.

Högwelborne aldra ädlaste och skioneste Fröken.

Den inquietude jag lewer uthij att kunna så ofta upwachta min wackraste Fröken genom mina bref, som mitt hierta skyldigast fordrar, obligerar mig och nu att aldra ödmiukeligast bee min dygdigaste Fröken intett wille uthtyda till min faut där min aldra kieraste Fröken intet alla påstar bekommer mina ödmiuka bref; och försäkrar jag min aldra skioneste Fröken att jag reknar för den största crime i werden där jag en endersta lägenhet försummade hwar jag kan uthij diupesta submission wisa min ädlaste Fröken den ringesta tandresse af dett hiertatt jag har den nåden att hawa sacrificeratt till min aldra wackra och kieresta Fröken, och som jag intett är mer än tusendefaltt mortifieratt genom absencen ifrån min dygdigaste Fröken, wore jag och den olyckeligeste af werden der min lilla wackra Fröken intett troodde mig wara så lenge jag lewer sin oföränderliga ödmiukesta och trognaste tienare

Magnus Stenbock.

Min ädlaste Fröken är dock så nådig och gör min ödmiukesta recommendation hos sin her fader och frumor,

och sina systrar, medh min ödmiuka tjenst; jag recommenderar min aldra kiereste Fröken dett innelychte brewett.

Jag skall än min aldra ädlaste och skiöneste Fröken ödmiukeligen bee min dygdiga Fröken wille wara så nådig och der min Fröken mig unnar liwett senner mig sitt contrefey jag skall taga denna nåden up för en charité, så wel som om min wackra Fröken wille giöra mig den hugnan; och effter sin loisir hedra mig medh sine bref; som den der är min Frökens aldra underdånigeste tjänare[†] i döden.

9

Adress: Stockholm. Sigill B.

Datum: Zutphen le 5me de Febrie A° 1689.

Artigheter och ömhetsbetygelser. Bön om bref.

10

Datum: Nimvegen le 13de Fevrié A° 1689.

Artigheter (slutet lyder): si vous voyez de la manière que je caresse la lettre que vous m'avez fait la grâce de m'écrire, certainement vous auriez bien la bonté de m'en écrire plus souvent; j'accepteraij cela pour la plus grande grâce du monde si vous voulez seulement avoir cette amitié pour moi que de croire que par une lettre de votre main vous rendez la vie que je perdraij sans savoir commant si vous ne me continuez vos bonnes grâces. Adieu divine Frelen adieu.

P. S. Si je suis digne de vos bonnes grâces de charité envoyez moi votre portrait afin s'il ne vous fasche j'en aije fait faire un que je prandray la liberté de vous envoyer avec la première occassion.

[†] Af detta ord synas nu endast fragment.

11

Datum: Nimwege le 26de Febrier A^o 1689.

Alltsedan afresan från Rosersberg har han icke haft ett ögonblicks ro. Bön om bref. Påminner om gåfvan af ringen. Upprepar anhållan om porträtt.

12

Datum: Nimwege 11de mars A^o 1689.

Han ber om ursäkt att i förra brefvet ha varit alltför familjär. Inga bref, 'ne vous etonné point que je me plains un peu de votre silence'.

13

Adress: Stockholm. Sigill B.

Datum: Nimwege 19de Mars A^o 1689.

Samtidigt sändes porträttet.

14

Nimwegen d. 24 mars 89.

Min aldra skönesta lilla Fröken. Gudh weth att jag ingen roo har när jag intett continuerligen kan hawa den lyckan att försäkra min aldra kiereste Fröken om min ödmiuka wyrdnatt. Gudh giwe min dygdiga Fröken wille wara så nådig och draga en liten consideration för den stora kierlek jag bär till min ädlaste Fröken. Huruwäll, min dygdiga Fröken jag är på alla sidor medh bedröwelser och chagrin accablerat, så är mig än doch ingen större bedröwelse

än att jag intett får den lyckan att see en bokstaf aff min wackra Fröken; jag prometterade mig af min dygdiga aldra kiereste Frökens första bref en continuation af en slijck nåd men som dett mig feltslaget wet jag intett om jag har giwitt min nådiga Fröken någon orsak att bortt glömma, dett jag lewer hennes ödmiukaste träl. Min aldra kieresta wackra och dygdiga ängel tourmentera mig intett längre om min ädla Fröken unnar mig liwett uthan war så nådig läth mig weta om jag i någon måtta har brutitt min aldra kieresta Fröken emot jag will gierna bees om förlåtelse och till straf wara min egen böwel. Min aldra skiönesta Fröken wara försäkradt att så sant som en gudh är, så attribuerar jag een deel mitt lif, till den esperence jag har att lewa och döo medh min aldra kieresta lilla Fröken, då jag forst lærer kunna wisa medh hwadh troheth och tandert hierta jag älskar min hiertans aldra dygdigaste Fröken och lewer in till min döödh min aldra skönesta Frökens oföränderliga ödmiuka och trognaste tienare

Magnus Stenbock.

Aldra kieresta Fröken gör min underdånige recommendation till sin her far och fru mor samth hos min ädla Frökens systrar.

Högwälborne aldra skiöneste Fröken.

Ehuru wäl min nådige Fröken intett will wara så nådig och swara på någett af mina bref: skall jag än dock intett tröttas att söka på allahanda sett och språk att beweka min ädla Fröken till een sådan gunst; hwilket jag tänker att göra idett jag ödmiukeligen beer min nådigeste Fröken behagar wara försäkratt om min underdånige wyrdnatt, om

min aldrakiereste Fröken såge huru stoor min passion är, wisserligen bekienden min dygdigaste Fröken att hon funne hos mig ett sincert hierta och att dett är syndh att längre plåga mig medh sin silence ehuruwäl jag bör och är tillfreds ehuru min nådiga Fröken tekes att hantera mig så är jag nögd där jag man wiste om min hiertans Fröken önskar mig den inquietude jag lewer uthij; ty för min skiöna Frökens contentement skull är jag disponeratt att uthstå all ting i wärden, beer jag dock likwist min aldra ädlaste Fröken intett onådigt uptager att jag så offta och dristigt beswärar min lilla wackra Fröken medh mine bref; om min ädla Fröken finner att jag uthij mina bref intet så just förmår att soutenera eloquencen, så twifla doch intett att der ju doch uthgår af ett troogett och ödmiukt hierta som jag har^r sacrifierar åth min ädla Fröken. Min skiönesta Fröken är så nådig och gör min ödmiuka recommendation hos sin her far och fru mor och till sina systrar. Jag tog igår den friheten att senna hem medh Öfwerstleutnant Marderfeltt mitt conterfeij till min aldra skiönesta Fröken, war så nådig min wackra Fröken och forsmå dett intett, uthan när min aldra kieresta wackra Fröken gör mig den äran att see på dett så wara försäkratt att min dygdiga Fröken har uthij originalett een oföränderlig trogen och underdånig tienare i döden

Nimveijen d. 30 martz 1689.

Magnus Stenbock.

16

Datum: Nimwege le 6 Avril A° 89.

För 2 dagar sedan ankom bref från Bengt Oxenstierna, hennes far. Bön om bref, 'prenez une centième partie d'une quardheure pour faire reflexion a ma demande'.

^r har öfverskrifvet, likaså åth på samma rad.

Högvälborne aldra nådigeste Fröken.

Min aldra skiöneste Fröken lærer kanskie onådigt uptaga att jag så trägett öwerlöper min nådiga Fröken medh mina bref, allt derföre beer jag for gudz skull min dygdigaste Fröken intett bliwer ondh öwer denna friheten, ty der jag hade mindre veneration för min wackra Fröken än jag har wore min aldra skiöneste Fröken mer exampt(?) dett beswäret att genomläsa så offta mina illa målade bref, och som min skiönaste Fröken har nådigast föruntt mig den nåden att bliwa des understa tienare i wärden, for hoppas jag och att min aldra kiereste Fröken under samma grace lærer och giöra reflexion på min sinceritet och tendra passion, och här effter benåda mig medh ett ordh eller några af des handh. Gudh hweth min Fröken att en sådan nådh intett lærer mindre frögda mig än som jag nu uthstår en terrible mortification i dätt jag mig stundeligen önskar den förnjöjelsen och har jag hundrade tankar om dagen som letteligen kunne bringa mig uthij desesperation i dätt jag är så olyckelig och hwarken igenom en eller annan kan få weta min skiöna aldra kiereste Frökens tilståndh och helsa; jag weth ingen olycka i wärden så stoor som jag icke heller skulle önska mig än att jag skulle förnimma dett ringesta som kunne wara till min lilla aldra kieresta Frökens oförnjöjelse. Om min nådiga Fröken har den ringesta godhett för mig for hopas jag min ädla Fröken lærer draga mig ur denna inquietude hwilket min aldra skiönesta Fröken genom ett bref så wäl och lätt kan giöra som min Fröken och genom sin silence kan bringa mig uthij storsta desperation. Jag skall ödmiukeligen bee min Fröken är så nådig och helsar hans Excellence och Grewinnan medh min underdåniga respect, uthan att glöma

att göra min recommandation hos des systrar, bedjandes
 aldå underdånigaste min wackra Fröken intett onådigt
 optager dett jag incommoderar min skiöna Fröken medh
 mina innelychta til min fru mor försäkrar jag min Fröken
 att dett intett annatt uthseende har än att derigenom giwa
 min Fru mor tilfälle att göra min ädla Fröken den justice
 som henne önskas af min ädla Frökens aldå underdånigaste
 hörsamma och trognaste tienare i döden

Magnus Stenbock.

Datum: Nimme le 4de Majj 89.

*Tack för erhållet bref. Hennes bror är i England
 med hennes porträtt, som hon sändt honom.*

Nimwege le 5 Majj 1689.

*Åter tack för bref, som ankom samma morgon. Tack-
 sägelser för det sända porträttet som emellertid ännu
 finnes i England hos hennes bror.*

Nimwege le 10 May A^o 1689.

*Ömhetsbetygelser. Osäkert om han skall följa 'en cam-
 pagne' detta år, då regementet kommer att delas i två
 delar, hvaraf den ena skall förbli i garnison.*

Nimwege le 17de Maij A^o 1689.

Très honoré, chère et divine comtesse.

Comme dans ce moment je vien de recevoir deux de vos lettres a la fois celle que je croyaij perduë si bien que celle du 27 du mois d'Avrilje qui par tant des termes civiles et gracieuses me rendent pas moins confus q'uelles me causent ausij une extrême grande joije de voir que vous vous portez grâce a Dieu bien. Dans la première adorable comtesse vous me promettez votre portrait que votre frère me mande d'Angleterre avoir bien recuë, c'est de quoj je vous suis miljonement obligé; vous vous y excusez ausij que vous ne repondez pas a toutes les miennes parceque vous êtes si méchante ecriveuse; ma très chère Frelen vous avez tort a parler ainsy car y a-t-il rien au monde de plus charmant que de lire et recevoir de vos lettres si bien que je me croij élevé au ciell quant j'en recoij.

Hans adress är 'Mons. de Frisendorff a la Haye'.

Datum: Nimwege le 6de jun. A^o 1689.

Ömhetsbetygelse.

Nimwegen d. 9 Junij 89.

Högwälborne aldra ädlaste Fröken.

Som jag nu på stunden bekom ordre att marchera till Maastricht [emoth]^r all förmodan så troor jag begå den

^r Hål i papperet.

största crime af hwärden der jag forsummade att notificera min aldra kieresta lilla Fröken denna chancement de garnison. Och som jag intett är säker huru lenge jag fåå ligga stilla, uthan att exposera mig till all hendelse att aldrig mer fåå den nåden at få see min aldra skiönesta Fröken; så beer jag underdåneligen min dygdigaste engell ware försäkratt att mina sista soupirs skola doch altidh wara medh en innerlig hiertans passion till min aldra ädlaste Frökens conservation och förnöjelse; skulle min olycka och wara så stoor att jag genom någett werdsligett blewe beröwatt den nåden att någensin medh diupesta veneration få kyssa min aldra skönesta Frökens hender, så är än nu till min ädla aldra dygdigaste Fröken min underdåniga böön min skiönesta Fröken ändoch altidh bliwer en wän af min frumor. Där min nådiga Fröken will än giöra mig den nåden och skriwa mig till är min aldra dygdigaste Fröken man så gunstig och addresserar sina bref antingen på Frisendorff till Haye eller till Hambourg a Mess. Drejer et Tönnenmacher marshans a Hambourg, hwilka har låwatt att taga soins om mina bref, som nu her i wärden är min endesta tröst och hugnatt att tänka på wadh sett jag kan giöra mig wärdig af min aldra kieresta Frökens gunst och nådh, så är mig och ingen större hugnatt än att få läsa min Frökens angenema bref, hwilka contribuera mer än aldeles til liwett af min skiöna lilla och aldra kieresta Frökens i döden endersta oföränderliga tienare

M. Stenbock.

Min ädla Fröken behagar giöra min odmiuka recommendation hos sin Herfar och frumor, samt alla syskon och förlåta mig att jag i hastighet skriwer så illa och på Swenska; mille adieu ma chere et Divine comtesse.

Datum: Mastricht le 28de jun. 89.

Det är 14 månader sedan skillsmässan. Är det sant att Jakob Stenbock (en bror till Magnus) skall gifta sig med Sigrî Banér? Hennes bror har kommit från England, men finnes på 30 timmars afstånd från Mastricht. En express är efterskickad att hämta hennes porträtt.

Mastricht le 9 de Juliet St. N. A^o 1689.

Très honoré, chère et divine Frelen.

Je n'aij pas moins de sujet a vous remercie de votre agréable lettre que je vien de recevoir de 12 du mois pasé qu'ausij de votre agréable et beau portrait, il n'est pas néssessaire que je vous dépain¹ issij avec quel respect et joije que je l'aij reçuë moi, car je me figure très aimé Comtesse, que vous êtes assez persuadé de ma sincérité et que si j'avois reçuë tout un miljon de pistolles elles m'auroient jamais tant causé de satisfaction, mais je vous diraij seulement que tout le monde qui recoive l'honneur de le voire sont obligé de dire que je suis des hommes le plus heureux d'oser aimer une si belle personne; même la Princesse de Valdech me fit l'honneur de me prier de luij le montrer et me dire qu'elle avoit toujours oui dire que c'étoit au norde que le sexe étoit aschévé et qu'il y avoit assez de témoignage pour cela en voyant votre portrait. Hélas que ne dira tout le monde en voyant l'original, et que ne suis je malheureux moi, qui en est si éloigné sans savoir quant je pouvois un jouer vous témoigner par l'effect la sincérité et la vénération.

Ännu har icke tillfälle gifvits att samtala med brodern, som kommit från England. Men där lär man uppskattat honom. Det bebådade giftermålet mellan Jakob Stenbock och Sigrî Banér misshagar, men han vill ej råda, icke håller annat än muntligen säga hvarför giftermålet är olämpligt.

26

Datum: Maastricht le 15/5de julier A° 1689.

Ömhetsbetygelser med tack för bref och porträtt. Hans mor har skrifvit, att hon nu, sedan hon lärt känna alla sina blifvande sonhustrur, kan försäkra att Eva Magdalena alltid skall förbli henne kärast.

27

Datum: Maastricht le 2 jun/22 julie¹ A° 1689.

För 4 dagar sedan skref han under Drejer och Tönnemachers adress. Tvungen att stanna här hela sommaren. Ömhetsbetygelser och bön om öfverlämnandet af ett bref till hans mor.

28

Datum: Maastricht le 19 d'aug. A° 1689.

Han är oviss, om hon fått alla bref. Härordagen hade han dröjt något i afsikt att få bannor för tystlåtenhet, 'cela me causerait de la satisfaction'. Hälsningar till fröken Lillje.

¹ Det kan vara tvifvel underkastadt om brefvet icke snarare borde varit dat. 22 jun./22 juli. Emellertid är en omkastning af stilarna ej ovanlig, och utg. har här ej velat rubba den ordning, i hvilken brefven lågo.

29

Maestricht le 12: d'aug. A° 1689.

Tres honoré et chère Frelen.

Messieurs les Hollandois me mortifient par bien des androits tellement que je désespererois bien tôt; si je ne prétandaj vous revoir encore une fois. Dieu veulje que ce fut demain le jour que je deverois partir pour jouir de cet honneur là; la jeune Princesse de Valdech m'ordonne de vous faire ces baisemains; l'autre jour elle me fit la grâce de me demander votre portrait pour le montrer à une certaine comtesse de Flodrop, si bien qu'elle la gardé 3 ou 4 heures sur son bras à la promenade au retour de laquelle elle me le randit ne souhaittant que d'avoir l'honneur de vous connoitre un jour. Chère et divine Frelen de grâce sonchez ce que je dois désirer quant une étrangère qui ne vous à jamais vuë proteste qu'elle ne se souhaitte un plus grand bonheur que de vous assurer de son estime; -----

30

Datum: Mastricht le 28/18 d'aug. A° 1689.

Stor brådska. I morgon måste han afresa 'pour assister avec notre regiment au siege devant Bonne'. Adressen kvarlämnad hos Friesendorff i Hag.

31

Datum: Mastricht le 6de Septemb A° 689.

Återkommen fann han ett bref från svärfadern med svart lacksigill. Tyvärr intet från henne mer än att

hon vid god hälsa fanns på Rosersberg. 'Pardonnez moi ma chère et bien aimée comtesse si je vous reproche un peu votre silence.'*

32

Datum: Maastricht le 10/31de septembre A° 89.
d'aug.

Hennes bref befriar honom från oro. Enligt ett rykte skulle hela hennes familj legat sjuk. P. S.: Ingenting sett i Bonne, armén skingras i denna månad, permission att resa till Sverige.

33

Datum: Maastricht le 12/1de Septembre A° 1689.

Han hoppas kunna komma till Sverige snart. Tacksam för brevet från fröken Lillje.

34

Datum: Maastricht le 20de Septembre [1689].

Chère et tres aimée Comtesse.

Comme son Altesse le Prince de Valdeck en consideration de son Excellence votre père m'accorde la grace de joindre l'armée pour ma personne, je part en cette instant.

35

Adress: Rosersberg. Sigill C.

Datum: A l'armée devant Cambron le 11/1de d'octobre A° 1689.

Han kan ingenting säga om hennes bror, som han ej fått bref ifrån på länge. Han hoppas att kampagnen

snart skall vara slut och att vid sin återkomst till Mastricht hennes bref skall vara honom till mötes med tillåtelse att våga återvända till Sverige.

Datum: A l'armé devant Ath le 17/7 d'octobre A° 1689.

Han längtar efter henne och efter tillåtelse att resa. Om han ej får den före november, skall han resa för att be om ursäkt att han rest utan hennes order.

[Odateradt. Låg som första brefvet 1686, men torde efter innehållet snarast vara det sista fästmansbrefvet.]

'Ma tres chère et tres chery Comtesse.'

Han är redan på väg hem, brefvet icke dateradt för att öfverraskningen skall bli så mycket större när han kommer. På två månader inga bref från henne.

1690

38

Adress: Madame Madame la Comtesse Eva Magdalena Oxenstierna a Mastricht. Sigill D.

^{Cito}_{ito} te bestellen inde brussel straet an het hus van min Her Helder-
nisse.

Au camp devant Brussel le 9de jun A^o 1690.

Aldra kiereste dygdiga hustru.

Jag är dig öwer alla dy måttan för oblikerad för dina wänliga och gunstiga bref, war försäkratt att jag altidh däråf skall wara reconnaissant, gudh giwe mig yppades nogon lägenheeth att kunna få wisa dig någett preuve af een veritable kierlek; jag skal giöra min högsta flith att kunna komma på några dagar gudh giwe dett går an så gierna som jag dett önskar. Din bror har intett waritt här, låth mig medh dett första weta om du har fått mina bref; till papa jag har skriwith 2, gudh förbiude de äro borta så är jag olyckelig för kanske om försten har låtitt bryta op dem skulle den rapport jag giorde papa intett wara försten angenem emedan sanningen är ondh att höra. Aldra kieresta lilla engell war så gunstig och skrif din papa till uthij min faveure ty om han intett nu kan hielpa mig är jag förlora

emedan jag intet kan wärwa till mitt compagnie dett som felas. Gudh weth hwad jag skall taga mig före arma karl; för alla andra är någon apparence, men uthom gudh och din Papa har jag ingen förtröstan. Jag tar gierna moth allt hwad jag kan få först jag man slipper den här swåra wärfningen. Så på stunden kommer en corpral uthaf Buchwalts compagnie som berettar att Crassou¹ och hans broor ära alla båda fågna uthan någon blessure och sitta hos Tisenhusen Wellingens half broor där de ära myckett wäl. Knorring är och fången uthan skada, Rebbinder är skuten i benett må braw och är fången; alla ära fågna som vi hawa troot döda undantagandes Klinkou är dödh. Murman lewer och är här men jegerfeltt och liljekrona wet man intett hwar de ära eij heller petter medh mina hestar. Waldou lewer och är fången, mest de dööda ära fransozens öwer 1100 man. Adieu mon adorable et divine ange; demain je parleraj au prince avoir la permission d'aller à Mastricht. Dieu veulje que je réussij. Mes baisemains a Mademoiselle Remens; je ne te pardonne pas que tu ne me parle jamais de mon petit Gösta Otto, peut-être en avez vous fait un pelle bytinge, si c'est ainsij anvoyez le moy je le garderaj tout que je viveraj et que je vous puis marquer avec quelle submission et sincérité je suis ma très chère famme ton très fidel et très obligé serviteur.

Stenbock.

39

Utur armen wedh pont a selle d. 24 junij [1690]

Aldra ädlaste lilla docka.

Hwadh i wården kan öwergå den kierlek som en troogen man har för sin hustru, jag swår wedh min salighet att

¹ I registret under *Krassow*.

ag aldrig har trott att jag så myckett skulle sakna dig min nådiga lilla Fru som jag sen din afresa har försportt. Gud ware mitt witne att jag ängslas mer än man säger om turtell duwan som sin maka har mist, jag har mist mer än min dygdiga maka emedan jag är aldeles från mig sielf, jag warken såwer eller wakar; att jag icke så sant mig gudh hielpe begråter min olycka som mig forseratt att separera mig ifrån all min hugnatt här i wården, der jag intett mer än 11 ynkeliga weker fått hugnatt mig utaf: men hwad hielper Gudh den os till samman fogatt här han lærer för sitt namns äras skull wäl föra os till hwarandra igen, jag wille jag kunde kiöpa mig den hugnann i dag fast än dett mig mit lif i fara skulle ställa, ty förbannatt wore i mig hwar bloodz dropa som intett uthij största ambition åstundar att utgiutas för dig min lilla påpa, men som jag wet att du är mer betient wedh min wälgång än olycka will jag ombyta discours och låta dig weta att jag är så liten sen din afresa så liten så liten att min Giösta Otto intett kan wara mindere. Gudh förbiude att jag får höra att han intett är på wägen, wisseligen sörjer jag mig watusiukan till, för om min olycka wore så stor att han intet wore i kiellaren och jag hade ändoch min hustru hos mig skulle jag ändoch wara till fredz menandes altidh att kunna giöra een liten. Gudh den aldra högste han welsigna dig på alla dina wägar och giwe dig wadh dig nyttigast är; allenast du är wedh en goodh helsa skiöter jag föga om den lilla men är så gudz wilja är han mig hierteligen welkommen, twifla intett min engell att jag icke skall skriwa alla weckor och mest 2 gånger; blir brewen uthe så troo mig på min ära att jag ingen skull har för så sant som gudh lewer så skall jag skriwa som oftast, helsa mademoiselle med min ödmiuka tienst jag skall skriwa och be henne, att hon är så godh och gier mig någon underrettelse iblant

om min arfwinge wil komma eller intett: helsa madame Krassou och troo min aldra kieresta hustru att jag in till min döödh forblir utij al trogenheth min aldra dygdigaste och skiönne dockas underdåniga och ödmiukeste tienare och man

Stenbock.

Min wakra lilla söna låt mig weta om din bror kommer snart igen och om han har tagitt op di där penningana af Bonhour till dina hestar och huru dett går om han skickar mig penningar som jag badh honom om han har fått penningar att köpa dig hestar före så sänner du mig min hiertans engel dina hestar till hwar och icke så behåll dem min hierta lilla och sij huru du kan hielpa dig medh dem öwer sommaren. Adieu min ädla lilla unge jag hoppas att innan winteren wårherre lærer hielpa os till någett bettere. Helsa din papa från din tienare och gör min recommendation på dett ödmiukeligast jag hoppas han lærer reflectere däruppå.

40

Adress: Mastricht. Sigill A.

^{Cito} Het woert dinstlich den postmeister gerecommendert Cito belaben bestellen in t'het Hüis van min Heer Heldernisse in de Brüsselstraet.

Harlemont d. 27 junij [1690]

Ädla aldra kierresta hustru.

Tijden ehuru kårt han är påminner jag mig än doch min skyldighet att försäkra dig min aldra dygdigaste hierta

om min oändeliga wyrdnatt och ewiga troogenheth, jag mår gudh skeep låf wäl wadh kroppen angår men gudh bettere mitt hierta har ingen roo, orsaken min lilla gudinna lemnar jag dig att gissa. Helas när jag kommer hem och menar att bliva fegnatt som för, finner jag ett tomt telt som reproscherar mig alla ögenblik att jag intett noggsamt har dyrkatt dig när jag så lykelig war och hade dig för hos mig, jag är säker min ädla nådiga lilla hustru att du förläter mig om jag uthij dett ringesta har manqueratt, du kienner mitt hierta och jag tror du twiflar intett att jag ju icke älskar dig af de innersta mina siels krafter. Tiden lærer näst gudz hielp bewitna min ödmiukheeth; låt mig weta min engel huru du mår och om du wet sielf att wår herre har welsignatt dig medh lite lewandes att dra medh, så blyg intett att säja mig dett om dett så är eller eij, jag till dett ringesta ber gudh af hiertatt om dett dig nyttigast är ty dett är all min hugnatt att du mår wäl. Jag undrar huru dett går medh våra saker om dee aldrig skola komma; till kommande påst skickar jag dig ett farligett paequett till swerije 80092000 bref. Helsa min lilla mademoiselle med minienst och beehenne gee iblandh litett moder waten äth min lilla Giösta Otto: herre gudh bewaran stackars liten. Adieu min hi[e]rtans ädla och mer än dygdiga hustru. Herre gudh han wälsigna dig och bewara dig till ewig tijdh, och troo att jag in i döden medh all trogen wyrdnatt forbliwer min lilla engels och aldra kieresta hustrus underdånigaste och troгна och ödmiukesta tienare och make

Stenbock.

Helsa papa och mama och syskonen om du skriwer dem till och giör min ursechtt att jag intet har skrifwit för. Adieu min engell allt raske di dinana helsar du och.

41

Min hierta lilla.

I går aftes skref jag dig till att wij hawa haft batalje medh Fransosen och jag mår gudh ske lof wäl uthan nogen blessure, men jag har mist 6 mina hestar och mons. mon Jahan petter Stiernhielm, hela armen är slagen och vårt Regemente är intett mer öwer än 100 man af 848. 7 capteners ära borta allena. Tunderfelt, Buchwalt och isac Baner äro öfwerblewna, owerste leutenanten är oskadder och af kommen. Låth dig intet merka min dygdiga gudhinna. Eschen¹ med hela hans Regiment är igielslagen: jag beklagar madame Krassou af mitt hierta: innan 8 dagar tör jag kanske wara hos dig ihtij Mastricht. Herre gudi ske lof att allt är så wäl aflupitt och att jag nu har ett säkert hop att snart få se dig min dygdiga engell. Skrif min hierta lilla strax till papa och beretta att jag mår wäll om jag intett hade en sådan hast skulle jag gierna sielf skriwa. Adieu mon cher coeur, saluez mademoiselle Remers² de ma part et croyez que je suis plus vous ne sauriez croire du fond de mon âme votre très acquis très obligé sujet et serviteur

Devant Brussell le 2 juliet [1690]

Stenbock.

Stierenhielme har bracht til dig een pung med någett uthij, jag hoppas att bära sielf öfwer honom innan kårtt. Adieu min ädla lilla engell.

¹ Erskein.² Remen.

A l'armé devant Brusell d: 8 Julij [1690]

Högwelborne aldrakiereste lilla hustru docka och engell. Min hiertans lilla dåcka jag har sen 4 dagar 2 gånger skriwitt men weth intett om du mitt bref har bekommitt. Härre gudh weth uthij hwadh engzlan jag är emedan jag har hört att man dig har berettatt som om jag wore döö; dee säja at min ädla hustru har tagitt så illa wedh sig att man nestan har twiflatt om hennes lif. Herre gudh trösta mig hwad skall jag taga mig före arma kar, jag är redder att min dygdiga puppa så har skremt sig att hon aldrig rettar dett, i synnerhett om gudh hade welsignatt henna medh dett jag så hierteligen har önskatt. Herre gudh den alsmechtige han beware dig min lilla dygdiga gudinna som wa.

Jag har härtills än intett kunnatt fått låf att komma hem huru wäl gudh weth min wilja, och så snart som mönst-ringen är förbij skall jag widare begiera lof om jag kan bekomma dett. Gudh better mig alla mina redhhestar ära bårt; fast dett intett war stoort är dett än doch fortretel-igett for jag har dem behov; beställ min dygdigaste engell om min innelychta. Helsa mademoiselle och anadordij: skrif mig sanningen till om du har fått slag som de säga eller om dig annars har gått illa, om du håller af mig så caschera mig dett intett för du kienner min in-patiance och att jag intett begier att lewa där jag intett kan contribuera till din förnöjelse som den sin krop och siäl för dig sacrifierar och lewer och dör min aldra nådigeste hustru din trogna tienare och man

Stenbock.

Stiernhielme är här och wil geerna weta om min swåger kommer hith eller om han skall kamma till Mastricht;

Helsa din broor medh min tienst emedan de säja att han är i mastricht: adieu min skiöna bananadidi som wa.

Låt mig weta om du intet har hört af våra saker, om du intett har hört där af så skrif papa där om och Frisen-dorff att han informerar sig därom.

43

Adress: Mastricht. Sigill A.

Datum: de l'arme le 11 de juliet A^o 169:

Han hade trott sig kunna afresa med Banér, men måste stanna ännu i dag, hoppas att i morgon få depesch där-om. P. S. Hans rekommendationer till 'madame la comtesse Pontus' et ses agreables filles . . . mes baisemains à mademoiselle Remers et madame Krassou'. Han gläder sig öfver att sistnämndas man mår väl. Madame Knoring beklagar han, 'si d'un costé elle garde le mari de l'autre elle a perdue un grand patron en Mon: lindschylt c'est damage qu'il est mort.'

44

Adress: Mastrichtt.

Aldra kiereste lilla hustru.

Gudh weth huru gierna jag hade kommit medh till Mastricht om försten mig dett hade welatt consantera men som wij äro nu man 2 Majors de brigade här har jag intett kunnatt komma bort. Aldra dygdigaste lilla hustru gee dig till fredz effter min frånwaran angår min ära och din egen honeur som då augmenteras när din man lägenheth

¹ Möjligen Pontus Fredrik De la Gardies grefvinna, om icke någon grefve Putbus afses.

får att evertuera sig, jag skall så mycket mögeligett är menagera mig; och slå aldeles intett uthur ditt hop att jag ju icke lærer komma till mastricht på några dagar och som skall skeep innan kårt. Gudh den alsmektige han beware dig emedler tijdh och giwe dig sin wälsignelse att kunna wara förnögdh till des din ödmiuka tienare där till någett kan contribuera genom sin presence, hwaraf gudh weth att jag intett mindre längtar än du hwar om du intett twiflar där du troor att jag medh största respect af wården uthan all skrymtan förbliwer intill min död min hiertans aldra kieresta lilla engels enderste ödmiuka tienare

D. 11 Julij ur lägrett wedh Brussel. *Magnus Stenbock.*

Helsa mademoiselle med min tienst och för al ting gör min ödmiuka recommendation till grewinnan Pontus och des döt[trar]¹ min engell kan försäkra d[em om min] wyrdnatt och respect.

¹ Bortrifvet, likaså ett par ord i samma rad.

1691

45

Adress: Madame Madame la Comtesse de Stenbock, né
comtesse d'Oxenstierna á Stade. Sigill E.

Stralsund i posthuset d. 17 Junij om middan A: 1691.

Högwelborne Grewinna aldra kiereste ädla lilla Fru.

Såsom mig ingen lägenhet för här giewis att uppwachta
min engel här ifrån medh min ödmiuka skriwelse ber jag
min aldra kiereste engell intett troor att dett är min skull,
ty gudh war mitt wetne att jag med tankar och sielen
af hiertatt ögenblikeligen är hos min ädla unga. Gudh giwe
jag woore wäll watnett passeratt, män jag fruktar dett lä-
rer än nu någett dröja för winnen är contrari, som i år
ingen jacht har manqueratt een minut, och så snart jag
kom skulle jag få mot wintd som mig nu är ordinärt nog
alla gånger, doch försäkrar jag min ädla aldra kiereste
docka att jag där före näst gudz hielp intett lenger skall
blij bårta än jag eljest har hennes permission. Min dygdiga
engel, min tappar(?) har sent en förseglader ask med mig
jag wet intett hvem han hör tel. Om Bielkes onåder är
gudh ske låf intett wärt, för man har andra tidningar af
honom sielf i Stralsunt.

Mamman

Ja bij så litten min wacka mama, och kriwer så illa.
Mama gu wil hon mina penga som stå på interesse hos

deg och ganmama giwi di mig höö du de: fa well wattra mamna helsa zell min tenst: liti lite mamma anabel kommer nart igen: Getan abel tinebock. Sir min wackra engel att den lilla intett, intett har wela giwitt sig tillfredz för en han och måste få skriwa i mitt bref. Giör min recommendation wed howett hos alla och hos madame Gravendal och hennes lilla stooröga som jag lemna i Ham-bourg. Aldra kieresta däcka, ahta dig för att fara illa medh dig och för all olycka ty tänk huru kierkommen den nu osynliga lærer bliwa om min docka medh gudz hielp som jag och är säker wäl lærer bringa från honom. Jag recommenderar mig i min engels gunstiga souvenir och förblir medh all wyrdnatt in i min döödh min engels och aldra kierreste makas trogne och underdåniga tienare

Stenbock.

Adress: Stade. Sigill E.

Cito Citotissime.

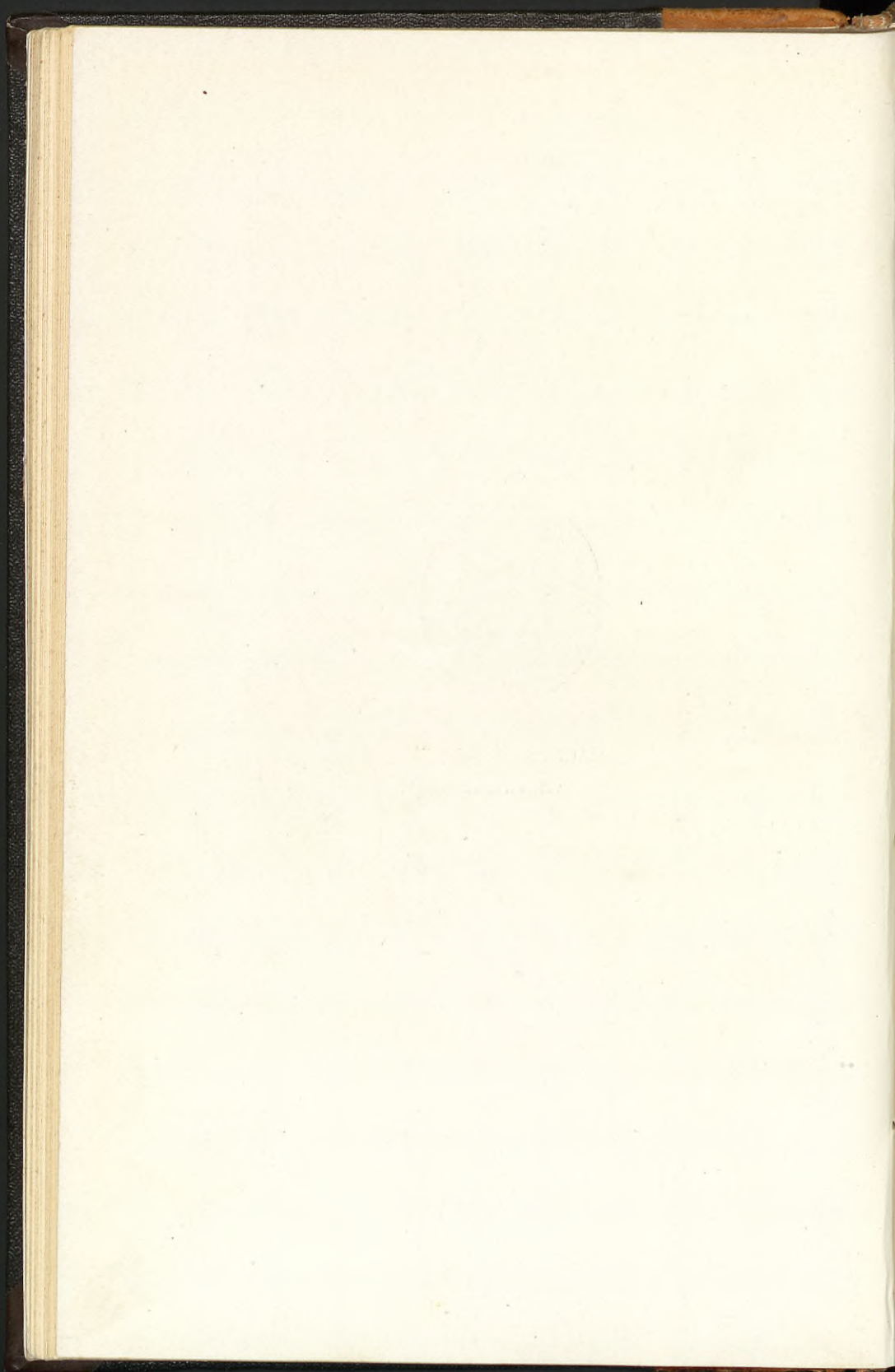
Aldra kieresta lilla söna puppa barn.

Rett nu kom jag lyckeligen och wäl hit men har min lifsdagar aldrig waritt så siuk som denna gången. Jag reser så här ifrån och skal aldrig fela att skriwa så offta jag kan. Om min brors hustru[†] säger här wärden att hon är een snipnäsa och en karger diewel jag låter min engel jugera hwadh vidare allmanakan lærer spå om henne. Helsa alla menniskor medh min tienst och en particulier sell och sparren jag skall skriwa honom till medh nesta post samt min major, denn tuppan lilla helsar ifrån mig. Adieu min

[†] Sigrí Banér, g. m. Jakob Stenbock.

MAGNUS STENBOCK
NATIONALMUSEUM

engel far wäl medh sig, jag skal nest gudhz hielp komma snart som gud giewe mig en godh expedition. Jag önskar gudh bewarar dig min endersta hugnatt och stärke den lilla, han hielpe eder begge för sitt namns äras skul wäl ifrån warandra hwilket jag önskar, som där och all min siäl är min lilla aldra kiereste Engels nuppetuppans troгна och underdånige tienare och man

Ustade d. 19 Junij A° 1691

M Stenbock.

47

Adress: Sigill E (2 st. svarta)

Yonkioping d. 22. Junij

Très chère et bien aimé Comtesse.

Lyckligen kommen till Fönköping sändas hälsningar.

Helsa alla mennisker och laga wäl om sig och den lilla, gudh tröste mig som ingenting har kunnatt lemna min engel wed min afresa, doch hoppas jag på gudh som är rijk han hielper os fälle. Adieu min ädla unge till tes jag kommer til Stockholm alla wakesta nilla maman ga wa ömeta tenare an abel tinebock.

P. S. dett är dett 4 brewett jag har skriwitt sen min afresa. I ur Wismar I från Stralsund, I från ustätt och detta nu gudh giwe min engell dem man har fått och conservera sin tienare ett gunstigt minne.

Adress: Stade. Sigill E.

Stockholm le 27 de jun A° 691.

Lyckligen kommen till Stockholm voro föräldrarna vid god hälsa. För många uppvaktningars skull är brefvet illa skrifvet och kort. 'Toutte nos Liljes' kyssa på hand. P. S. Saluer Spar ett mon major et dittes que le Roi est si fasché contre l'auditeur général, et qu'il en a recue une reprimande terrible a quoi l'injustice qu'il m'a fait n'a pas peu contribué.

Stockholme d. 4 julij A° 1691.

Högwelborne aldra kieresta ädla lilla hustru.

Man kan aldrig för tala om gooda dagar för än man dem har mist; så må och jag säja uthan all skrymtan, att jag aldrig har troott mig hawa een sådan dygdig maka som jag har, för än nu jag saknar henna. Gudh weth huru jag längtar til bakars och att jag mer skall weta då att profitera min aldra dygdigaste söna af den lyckan stetze att wara hos dig, jag weth wäll att jag intett een gång men wäl hundrade gånger, icke så har ställt mig emoth min Engel som mig har bort, där före förlåth mig mitt owett, min ädla docka, du skall här effter see huru högt jag henne wyrda skall. Mamma will enteligen skicka hustru Barbro uth och har låwatt barne kläder. Min mor har låwatt någett men weth jag intett hwadh dett är, hon will intett att din förlofningsring skall seljas; 300 riksd. wil hon man gee om årrett. Gudh hielpe os gud giwe papa wille tala före mig om Medens Regement dett är än nu intett bort-

giwitt: här är wäl ingen digrace som sades män någett approachant; jag törs intet allt skriwa. Min öwerste lærer för mig wara där uthe. Papa har aldrig waritt så wäll hos Kungen som nu; här är annars intett nytt, skrif mig till min lilla engel, jag reser i måron medh Kungen till Upsala och så där ifrån hit att straxt resa uth igen. Helsa alla goda wenner medh min tienst dina ära mina wenner. Blekslagaren som giör skiermarna är så myckett occuperat wedh drotningholme att han ingen thidh har, gudh giwe jag finner någon annan som dem kan giöra skall jag dett hiertans gierna beställa. Adieu min ädla unge, helsa sell medh min tienst, far intett illa medh sig min engell och achta den lilla. Om kokeboken har jag talt och låwas den att uthsendas.

Jag är i tusen ängslan att jag inge bref har af min aldra kiereste engel gud giwe du mår wäll. Dina systrar har alla wuxse myckett till sig och mamma är vackrare än hon någonsin har waritt. Kungen har wist sig emoth mig mycket nådig. Min broor lærer wäl hawa sagtt dig min engel Swerges tilståndh här hemma. Dett synes som papa intett wil att jag skall quttera Tysklandh och att han mig i ministere eller complimenteringar en gång will bruka, gudh giwe mig dett rådeligaste och besta. Papa har inga hesttar och alltså får jag denna gången inga. Din broor är så stoor och artar sig wäl, honom gaf jag werjan jag hade medh mig. Alla afftnar spatzerar hela stan i Kungens trögårdh. Wåra flickor äro alla, vous m'entandez bien; Axel Sparre är så kier åth Catrinken Lillje att han må bliwa galen. Jag reser så til runsa¹ och har än intett sitt moster Chatharina.² Moster Hedeuich³ lewer så magnifigt

¹ På Runsa bodde hans moder.

² Lillje.

³ De la Gardie.

och förnögdh i anseende som hon någensin kan, gudh giwe continuat.

Adieu min ädla, lilla engel gudh han beware dig till krop lif och siel han welsigne dig och din fruchtt och skilje eder wed rettan tidh med helsan och liwett wäl ifrån hwärandra att wij lenge och signaligen må lewa tilsammans dett önskar af hiertatt aldra kierreste hustru din aldra underdånigeste träl

Stenbock.

Stockholme le 10 de juliet A° 1691.

I största ängslan öfver hennes välbefinnande har han omsider fått bref från henne. Ömheten hindrar honom att banna för tystnaden. Påföljande onsdag reser han till Värmland, ifall kungen befäller honom att följa med. Från Upsala har han skrifvit, men är oviss om brefvet kommit fram för osäkerheten af adressen. Han har här örringar för henne från hennes mor. Från hans mor skall hon ha 100 'escus' till en 'robe de Chambre' och några nipper. Man arbetar på att få dem till Sverige. Nyheter finnas inga att berätta mer än att grefvinnan Königsmark¹ ligger för döden; det sägs att hon lider af gallsten, andra åter påstå att hon har 'aposteme dans le corps'. Hälsa Sparre att han ingenting kan få från sin mor, då denna ingenting har. — Svärmodern har en rad pärlor åt henne när hon en gång kommer till Stockholn. Alla äro på Rösersberg, som blir vackrare för hvar dag. Hälsningar.

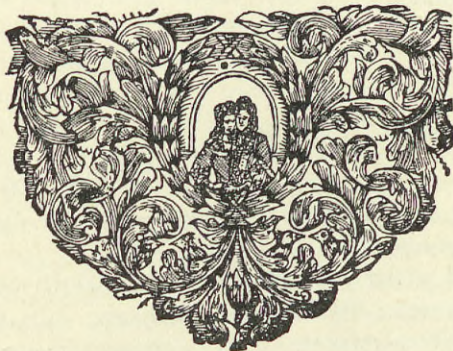
¹ Maria Kristina Wrangel.

Adress: Stade. Cito, cito. Sigill svart. Det
grefl. Oxenstiernska.

Stochholme le 14 julij A^o 1691.

I morgon reser han från Stockholm.

Förlåt lilla drengen som skriwer sa illa, alla kieresta
nuppetuppan helsa sell och Sparren och Vangelin medh
min tienst. Så på stunden bekom jag ditt bref af den 6 julij.
Jag tackar dig min ädla unga tusende fallt conservera mig
altidh din nådh min endersta tröst och hugnatt, adie innan
4 dagar effter detta hoppas jag näst gudhs hielp at kyssa
din foot och mer edå om jag lewer. Adieu, alla mina an-
höriga låta helsa min engel flitigt.

1692

52

Schotmar le 17 majj A° 1692.

Vid god hälsa, har han ingen annan anledning att beklaga sig än att icke få se henne. Han väntar sig inga bref förr än i Frankfurt. Lycklig när han fått ett från 'Eva Malena lilla'. Hvar tredje dag lofvar han skrifva. 'Mon cœur, mon ange, ma joi et princesse de mon ame; adieu.'

53

Adress: Stade. Sigill E.

Cassell le 23de Majj A° 1692.

Han har haft audiens hos Landtgreffve Karl af Hessen. Ömhetsbetygelser.

[I ett tillägg har Lars Magnus Sparre skrivit]:

Le malheureux Sparr vient, Madame, vous assurer de ses très humbles respects, vous conjurant de croire que je suis avec toutte soumission

Madame vostre très humble et
très obéissant serviteur

L. M. Sparre.

Wildungeren d. 26 maj A° 1692.

Högwelborne Grefwinna aldra kieresta lilla hustru.

Gudh giwe att mitt bref funne min aldra kieresta Engell wedh een så godh och önskelig helsa, som gudhi skee lof jag är nu jag detta skriwer, till dett ringesta anseer mitt faderwår dageligen intett annat än dett som kan lenda min ädla lilla hierta till hugnatt och welsignelse till krop och siäll. Jag will än ödmiukeligen bee du min skiöna lilla däckta tar dig wäll till wara att intett olyckeligett må wederfaras din welsignade lilla packa, och som jag där uthij tar part på tregge handa subject, är dett mig så myckett mer sansibeltt när jag wet att dig den minsta finger gör onth; uthij denna engzlan sinner jag natt och dag och Gudh giwe jag snart finge see eller höra af dina tidningar. Din stoor och för mig sansibla resan till Swerjett ängzslar mig mer än du troor, den aldra högste guden han hielpe min lilla Engell på alla hennes wägar, ingång och uthgång. Angående wår march så är den miserable, jag är aldrig ärlig har jag inte måsta betala hwar dag. War betänkt min ädla lilla söna att giöra min recommendation hoss papa att jag måtte bliwa i Swärjett eller annorstedes ampojeratt ty gudh weth att jag är elendig, så myckett mer där jag är separeratt ifrån min aldra kiereste och endersta hugnatt, af hwilken, som min nådiga lilla hustru jag är en mer än underdånig och trogen eslave.

M. Stenbock.

Helsa selle och alla goda wenner som fråga efter anabe.

Adress: Stade. Sigill E, svart

Högwälborna Grefwinna aldra kiereste lilla hustru.

Jag kommer dels att försäkra min ädla lilla Engell om min oförlikneliga wyrdnatt, som och att beretta att jag gudi ske låf är wedh en godh helsa, den aldra högsta guden giwe att jag finge höra samma önskelige tidningar ifrån min ädla aldrakiereste lilla Engell. Män jag wet intett hwadh jag troo skall i dett jag i Frankfortt inga bref har funnitt före mig, gudh giwe ingen olycka har hindratt min hiertans puppa där ifrån hwår herre han dra mig snart uthur inquietude. Jag måste bee min lilla Engell att vigilera nu uthij eenssak som kan wara oss till lycka: Kungen har betaltt uth Churfursten af Brandenbouch¹ 50000 riksd. och som Gref Bielke har där om commission har jag skriwitt honom till att han måtte wara så nådig och laga att uthaf dee penningar min pretention måtte bliwa betalter först; så myckett mer som kungen een gång dett hade låfwatt, om jag då intett hwar kommen för sent. Brewana ligger innerst i mitt lilla skåp uthij den högra hörren lådan. Där min Engell man producerar de terå som bekienna skulden, dett tridje som protesterar om betalningen som kungen Churfursten skyldig war, min docka wisa dessa bref åth Engelbrecht han lærer råda till det besta och lærer skriwa för oss till Feltmarchalken Bielken och til Kurfursten som du dett finner nödigtt, alla mena att om dett än intett är betaltt att jag lærer rentera och få medel. Jag har skriwitt gref Bielke sielf här om till och äfwen så min swärfar, Gudh han gifwe sin welsignelse och bewara min nådiga lilla Engell samtt des welsignade börda. Helsa sell

¹ Fredrik III.

och alla goda wenner twifla intett att jag ju stetze är in-
till min dödztundh min aldra kieresta lilla ädla hustru
din trogna och underdåniga tienare och man.

Fridberch d. 3 Junij A° 1692.

M. Stenbock.

Sparren ber få helsa min engel.

Adress: Stade. Sigill E.

Frankfurt d. 7 Junij A° 1692.

Högwälborna Grefwinna aldra kiereste lilla hustru.

Af ängslan att intett få höra någett af dig min oförlike-
liga engel ändar jag mitt bref så kårtt. Gudh gee dig intett
onth är ankommett eller att du intett har någon gagrin¹ att
måtte wänta effter medell ur Swärjett, som min hierta lilla
hwet huru jag tilsinnes är så kan hon lettelligen tänka huru
jag mig kan gee tilfredz sen jag dig uthij een så stoor
laborint har brachtt: och fast elendig efter lemnatt. Gudh
den högsta han styre altt till thet goda, han styrke och
wälsigne din ädla börda och låthe dig medh helsan kunna
länge lefwa i hugnatt medh faderen och den som på wägen
är. Conservera mig din nådiga ihågkommelse och troo
att jag i döden förblir min ädla lill hiertunge din trognaste
och underdåniga tienare

M. Stenbock.

Helsa Sell. Jag skall see till att få selja den gula hesten
jag fik af pappa att contentera Biörkman medh gudh hielpe
mig een gång tilbakars aldrig skall jag skiljas wedh dig

¹ = chagrin.

mer heller will jag döo. Adieu min ädla Engell: emedan som jag så hastigt måste passera disponceerar att senne piller öwer till min återkomst.

Adress: Stade. Sigill E, svart.

Aldra kiereste lilla hustru.

Nu på timmen bekom jag ditt agreabla bref af d. 13 Junij fröjdar mig innerligen därur att see att du min wärda Engell än kan skriwa, bedrar mig och myckett om du intett är siuk, hwilkett Gudh doch nådigast afwenda. Män är dett mig een immortelle inquietude, och fruchtar att som jag har hört där har waritt ett starktt dunder, så giwe gudh att min lilla sparkare intett onth är wederfaritt, jag fruchtar att han är borta effter du skrifwer att du mår så temmeligen wäll, skrif mig sanningen till, ty hwij måste ju skjicka oss uthij Gudz wilje och tag dig wäl i acht min ädla Engell. Jag troor du hade lengesedan warit här om dett intett ware dig illa gångitt. Om din equipage intett redan är giordh och du redan intett är under wägen, skulle jag råda min aldra kiereste hierta lilla att chancera resolution ty fast du i säkerheeth kommer till Heidelbergh så lärer du hafwa möda att komma uthij armen, hwar så dyrtt är att man ingenting kan bekomma för penningar, och wore dett oss begge een stoor creve coeur att lefwa så nära war andra medh incommoditett uthan att få wara ihoop. Jag skriwer intett detta effter jag min Engell ju icke gierna ser, och ber jag ödmiukeligen att dett intett så up-tages, ty wij weta begges wår lägenhet, hielper gudh mig

någen sin mer till min Engell, näst Gudhs hielp skiljes jag intett mer ifrån dig än genom döden. Hwad denna separation mig dageligen freter är gudh witne till, och ber jag på min bara knä att gudh må bewara dig for sorg och olycka. Låth mig nu weta hwadh du gör och sän ditt bref genom huswedel i Hambourch på comissarien Biörkman, som nu Adeler-Flucht heter, så lära dee intett fela mig. Helsa alla goda wenner, och Sell^r med min tienst: Om min lilla Engell will skriwa mig någet till som hon rädes att förtroo pennan så war så godh och skrif dett på ett annat paper uthan att sätta ditt namn där under och gör där om ett annat couwert under en annars handh och pitschafft. Huswedel har jag skriwitt till och bett taga soin om dina bref. Att Gref Bielke har låfwatt att willa befordra vår prentention, är mig rätt kiertt gudh giwe een godh effect, du måste producera än dätt tridje brewett, dett bewisar at Churfursten, än låfwar att willa betala när konungen honom sina skulder betalar, man måste och säga att där aldrig har waritt een obligation uthan man har forläthitt sig på Curfurstens parole, doch öwer läg allt wäl medh feltmarchalkinnan och laga att Mad. Gravendall amplojerar sina wenner där hwedh howett hos Curfursten. Jag recommenderar mig hos din Papa och Mamma, gudh bewara dem begge länge och wäll. Adieu min ädla pupa den aldra högsta guden bewara min hiertans Engell för all olycka och giwe mig altidh hugnelige tidningar ifrån dig, jag skall skriwa dett oftaste jag kan och förblir medh alfwar och wyrdnatt aldra kiereste lilla hustru din trogneste tienare i döden

M. Stenbock.

Heidellberch d. 23 Junij A^o 1692.

^r Förkortning af mademoiselle (Remens).

Adress: Stade. Sigill E under papper.

Heidelberg le 25 de Junij A° 1692.

Aldra kiereste lilla docka.

Min ädla lilla Engell är sielf orsaken att hoon intett offtare bekommitt bref af mig i dett hoon mig befaltt att intett mer skriwa, gudgiwe att du intett har hafft någon olycka, jag är så rädder. För att jugera effter din kierlek emooth mig troor jag fulkommeligen att du hade längesedan waritt här hos män som lyckan mig dett missunnar i dett duu intett har att formera din equipage uthof och myckett mindere den att kunna antretenera, så måste jag emoth min wilja råå min Engell att intett giöra dett henne incommoderar, gudh hielpe oss wäl snart ihop igen. I Swärjett kan du befordra bägges vårt interesse och skaffa mig låf att resa hem öwer winteren. Min hiertans aldra kiereste hustru om min lilla intett är redan disserteratt så achta dig dett besta du kan, och läth mig weta sanningen, huru dett stäär till medh dig. Wår herre hielper mig till min sööna igen aldrig skall jag skiljas ifrån henna och skulle wiij tigga oss igenom wården. Recommendera wår pretention och producera dett 3 brefwett än och Churfursten[s] som är medh lak försiglatt aller dett som prentenderas att kungen honom först skulle betala så wil han betala min saliga fader hwilkett Kungen honom nådigast kan låtha före hålla. Adieu min ädla siäl den högste guden bewara dig, twifla intett att jag ju älskar dig och

gern lever min allra kiereste dockas hörsamma och trogna tienare i döden

M. Stenbock.

Helsa Sell medh min tienst. Anabe be helta tyt Bitilla, oi oi: oi oi. — tytt Eva mä: tralell Mamma.

59

Adress: Stade. Sigill E under papper.

Weisloch le 1de Juliet A^o 1692.

Ömhetsbetygelser.

60

Du Camps devant Heidelbergh le 4me de Juliet A^o 92.

Han har fått bref från henne. Ömhetsbetygelser. [Efterskriften]: Mes baisemains à Selle, et mon petit sparkare s'il y est encore. Mu: wackr(?) puttar jag 1000000 gånger en pensé die må brinna: små fula, små wattra och små sköna, puttar ja och.

61

Adress: Stade. Sigill E.

Zu lassen in Madame Gravendal ire hause in abwesenheit der Frau Grefwin.

Aldra kiereste lilla hustru.

Gudh giwe att detta mitt bref intett mer funne min aldra kiereste Engell mer^x uthij Bremen uthan att du woore på

^x Bläckfläcken på ordet gör läsningen osäker.

wägen hith, huru hierteligen jag längtar weth gudh. Horen har giwitt mig min Engels bref, att jag där ur ser dig må wäll frögdar mig ej litett, gudh skee lof jag är frisk och sundh, att min hierta lilla har beswärat sig intett hawa fått mina bref så behagar min Engell att påminna sig att hoon mig förbuditt widare att skriwa till Bremen uthan att lemna ett bref uthij Wita Swanen som jag och har giort der uthan lærer finnas af mina bref uthij commissarien Biörkmans händer som har låwatt att assistera min docka uthij all ting, uthij Heidellberch uthij Kungen af portugall finnes och bref af mig som lära wisa widare wägen. Adieu min ädla docka lilla: hälsa alla goda wänner kom snart: och helsa till Swärjett när du skrivr, troo att jag in till min döödh är medh all trooheeth af wärden och min ädla aldra kieresta lilla Engels troгна och underdåniga tienare och man

M. Stenbock.

Heidelberg d. 9 Julij A° 1692.

Helsa Sell och lilla sparkaren.

Adress: Stade. Sigill E.

Ches Madame Gravendal.

Très chère comtesse.

Mon ange, étant justement commandé à conduire un pont voilant dans le Necher, je reçoij votre lettre ou je voj que le damné Texcera vous a trompé, ce que Monsieur votre Père luj a jamais fait; j'espère pourtamps avec

vous qu'il sera assez honête de les reprendre sachant qu'il désoblige tout le monde en vous trompant, et ainsij ma divine poupponne nous obtenons notre but, de nous jamais plus séparer; dans cette résolution je moureraij très aimée et bien aimée famme votre fidell esclave

M. Stenbock.

Kleine Rookem le 14 de juliett A° 1692.

Adress: [ou] elle sera.

Très chère et très honorée Comtesse.

Il faut avouer que vos prières au bon Dieu ont pu beaucoup pour moi. J'ai été comandé avec 300 hommes et deux canons pour condouire un pont et 30 vessaux de majance à Heidelberch; avec cette flotte il m'a fallu passer les canons et les musquets de l'ainemie à trois androis; au primier il y avoit 36 gros canons et quelques milles musquets; ils ont tiré 3 heures sur moi et mes vaissaux sans aqu'un effect, bien qu'il y avoit du danger pour moi; deux hommes sont tués et deux vessaux pèrses à boulets de canons mais sans concequance. Je suis eschappé à bon marché cette fois. Dieu veulje que je vous revois bientôt. Du quartier d'hivers on ne parle pas, et je croij qu'au milieu d'octobre nous nous séparerons de l'armée. J'ai écrit à son Excellence Mons. votre père que s'il vouloit me donner une recommandation pour le Lantgrawe de Hessen, je pourois avoir en son service un beau régiment et plus de 3000 écus de gage, cela n'est pas à négliger, il faut le chercher de toutte manière, écrivez vous même à

Görtz à Hanovre qu'il me donne une lettre pour son frère le Kammarprésident et qu'il me fasse avoir de son Altesse une recommandation à son Altesse le Lantgrawe de Hessen Cassell. Madame Gravedal pouvoit me faire avoir une recommandation de Wolfenbuttel par son fether Monsieur de Grawe: si de ceci vous vouderiez donner part à Welling je le laisse à votre liberté, et ce que vous trouvez bon faites le an plus tôt, car je suis contant de votre disposition étant de tout mon coeur ma très chère et aimable comtesse votre fidell et très obéissant valett

M. Stenbock.

Hadberch[†] le 22 de Juliet A° 1692.

De la suivante vous verrez ce qu'il y a [à] faire et en-vojez les dabors à leur possesseur accompagnés de quelques mots de votre main. il faut que vous cachettiez les deux lettres du comte Bielke.

Ur lägret wedh veisbach d. 29 julij 1692.

Högwelborne aldra kiereste lilla hustru och engell.

Tak min aldra kiereste lilla doka som är så flitig att skriwa; gudh ge jag hade så lägenheet, män här går man påsten hwar 8 dar. Som jag hör du reser till Swärjet så gudh den aldra högsta han wälsigna dig och gee dig lycka, kom ihog oss hos papa när du kommer hem och laga att jag nu antingen blir etablera i Swärjett, eller om där till snart ingen apparence är, jag må få söka mig om, att bli genom en recommandation establera annorstedes som

[†] Heidelberg(?)

jag och har skriwitt papa sielf till men will preferera min kungs tienst så lenge jag lefwer. Af winterquarter talas intett, och lär min ädla docka dett best af papa ärfara, laga att jag i September har låf att resa hem, på dett Wellingen intett håller mig uppe. Gudh giwe denna wille giöra mig platz och resa till andra wärden. Att maljerna ära komna är mig kiert, min Engell disponera dem som hon dett best finner. Jag sende medh sista påst till madame grawendal kungens bref till Bielken, gudh giwe dett komme i rettan thijt, skrif honom sielf till effter han går till Swärjett. Uthij dett brewett läth jag och min ädla Engell weta att jag har waritt commenderatt och lyckeligen sluppitt några hundrade skått; mina hestar kan jag intett få selja uthan måste föra dem medh mig till bakars, der båda af sig kasta baklenges och kunde bryta halsen af mig. Din hora banlyser jag, och lilla tywen är jag gladh att han är borta, hans broor gör här dett samma har stulitt från mig, och hade när bliwitt uphändh hade jag intett waritt, effter han staal en silwerwärja från hertigen af Wirtenberck.

Adieu min ädla lilla sööna, gudh giwe du mädde så wäl som jag, och att den lilla wore wäl framme, i böönen skall jag intett tröttas om jag kan få regemente i Finlandh, Lifland eller wore dett i Laplandh så tag emoth theth. Helsa alla goda wenner dina systrar och min Sell medh min tienst; far wäll min troogna Engell jag är så lenge jag lewer och effter min döödh din underdåniga och troгна tienare och lydiga man

M. Stenbock.

I november menar jag näst gudz hielp att wara i Swärjett och lär så skynda mig att jag intett går till Hambourch på dett jag intett må föra någett medh.

Adress: Stade. Sigill E.

Bruschall le 12 de Aug. A° 1692.

Förslag att ordna hennes resa till Sverige.

Bruschell le 12 d'augst A° 1692.

Aldra kieresta ädla lilla hustru.

Min dygdiga dockas bref af den 1 augustij bekom jag i går aftes i dätt samma jag wille gå til sängs. Jag har där uppå gudh skee lof såwitt wäll (män pattrache ha wari kiltij) Gudh skee lof du mår wäl min Engell jag mår och wäll gudi wari ärat. Om jag man wore hos dig så skulle jag leka söst och tåwa sen tåwa sost och in: sen anabe må pille Bettelson, will äta och dricka så mycke lill ha, potty mamma jumpan putta lilla bita, traell. Uthur min Engels dygdiga till mig seer jag hon än wara i Stade och intet weta wist när hon kommer att resa till Swärjett. Om du intett befinner dig wäl min hiertans docka, så blij där du är och spar din resa hos min så kunna wiij resa först i December tillsammans öwer Dannemark och Siöwegen i wår tillbakars, dock låther jag dig min hiertans unge lilla giöra hwad du sielf behagar. Låth mig weta min dygdiga Engell hwadh du resolverar och achta dig för gudz skull, madame putkers är en godh hustru, och henne är du wan, madame Gravendall är wäl så godh och tar

achtt uppå dig och behåller den lilla om vij resa hem. Jag lemnar allt i din egen disposition, låth mig ändoch weta hwadh som lärer skee. Jag har skriwitt alla wekor 2 gånger. Gudh wet hwar mina bref blir, jag skref min Engell till ett bref af d. 23 julij, där jag gjorde detaljen af mitt partij och siööslag, skicka där hos 3 bref till gref Bielke, och ett till pappa, sedermera har jag intett försumma någon påst skall och continuera att skriwa, så länge jag förståndett behåller och kan tänka på min ädla aldrea kieresta Engell: om allt dett till förende har skriwitt war så godh och gee mig swar: om den Hollenscha werfvingen om gref Bielkes goda willja, Brandenbourscha saken, om du finner rådeligett att jag skulle söka få dett Regiment uthij Hessen Cassell. Adieu min ädla docka lilla, Gudh den aldrea högsta han welsigne och bewara dig på alla dina weggar han forläne dig en nådig forlosning uthij rettan thij hwilkett önskar min ädla alla kieresta gudhdina af din troгна och underdåniga man och tienare i döden

M. Stenbock.

Helsa alla goda wänner och när min docka skriver sin pappa till så kom ihog sin tienare. Här ha Wellingen sagt dödh, om han will han kan giöra mycket till att skaffa mig dett Regimentet hos Hessen Cassel genom madame Plat, Hertigen och Baron Görtz jag lemnar hos min docka om hon skall sägat honom.

Sparren pussar din tiortell.

Adress: Stade. Sigill E.

Bruschall d. 14 aug. A° 1692.

Aldrakiereste lilla hustru.

Ret som jag wille legga mig bekom jag min ädla dockas
 gunstiga bref hvarföre jag ödmuikast tackar före den part
 min ängel tar uthij mitt interesse och att jag är så wäl
 eschapperatt. På dett jag nu må swara på ditt dygdiga bref
 uthij allt, will jag först taa mig dett före som mig
 kierast och hugneligaste är, till att få see min Engell uthij
 Stade. Blij där min sööna i gudz namn; men rijss åt
 barne som giör mig complimenter och frågar permission,
 nog weth min Engell att hennes wilja är min hugnatt och
 laag och att jag altijdh har sinpatiseratt uthij santimens
 medh mitt hierta lilla. Har jag uthij mitt förra skrifwitt:
 giör dett och dett för mig i Swärjett, är gudh weth intett
 befalla min Engell att resa thjith emoth sin inclination, min
 luthar allenast thjith att få see min Engell wedh een godh
 helsa i Stade och contente af Madame Bötchers. Jag låther
 min Engell uthij gudz hender och lemnar all disposition
 uthij dett bekymmer. Mina redh hestar skall jag söka att
 selja och betala Biörkman dee andra 6 måste wi beholla i
 Stade till vår resa och see att få kiöpa än 2 till hwilkett
 min Engell låthe beroo på min ankomst: ty jag hoppas
 att sist i november äro dina 6 wekor förbij då wij strax
 kunna resa och lemna hestarna på Vapnöö. Hwadh papa
 angår har jag honom bett att där före mig ingen apparence
 är att avancera snart i kungens tienst hans Excellence
 wille recommendera mig till detta Regementett som vaquant

är dett jag i consideration af papa torde få och genom Hanovers och Wolfenbuttels recommendation, hwar till Wellingen om papa där medh till fredz myckett kan contribuera genom öwer marchalken Görtz, till des bror som allt gör: män will wij låtha bero dett tils papas svar kommer. Vangelins resa surprenerar mig, och önskar jag att weta hvarföre. Gudh gee gref Bielke oskrymtatt wille reflectera på kungens bref. Adieu min docka jag har skriwitt grefwinnan till, helsa alla andra, troo min Engell att för din troogna böön skull jag mår wäl, gudh låtha mig althijdh höra dett samma af min docka lilla; far wäl medh dig, och bada flitigt att den lilla mår wäll. Detta önskas af ett trogett hierta, under namnett af min ädla aldra kiereste lill hustrus troгна och underdåniga tienare och man

M. Stenbock.

P. S. Sän intett min wärja eller ringkraga medh Meden för han törs kunna fela wår armé. Helsa Sell: illa anabe triwe så vachit mamma . . . [hål på papperet] traless a gå lüllan tåwa.

Adress: Stade. Sigillet borta.

Très honorée et très chérie femme.

Il y a quelque tamps que je vous écrivis que tout alloit issij en grande confusion et désordre, aujourdouij nous l'avons pas moins expérimenté que hier, il est défandu de parler de grands seigneures, c'est pour quoi je laise leur conduitte à coté, soufitt que je vous dis mon coeur qu'on s'est embarqué à une rencontre pour couper le pasage aux ainemis mais que quelques heures de combat et bien

de gens tués nous fumes pousés et obligés de nous retirer; quant aux blessés de nos troupes le lieutenant colonelle^r honett est blessé à la tête d'un coup de canons, mais pas encore mort. Spar étant sur un chevall dont il avoit paijé 400 écus, eut son chevall tué sous luij, par 4 coups de mousquet, sant être blessé luij même; des officiers il n'y a personne des nôtres mort ou blessé mais des alliés quelques uns; voicij (Dieu soit éternellement remercié) la troisième fois depuis que nous sommes mariés que je suis heureusement échappé; je me doutte nullement de la grâce de Dieu que je ne eschappe tousjours, par l'intercession de vos fidelles prières. De ceci chère comtesse, donnez part, à son excellense et à ma mère, comme je n'aj pas le tamps de les écrire et aisement j'envieux pouvois, comme à Fleuri dire, que j'aj les deux bras amporté, ce que Dieux mercij est moins chère et divine popponne en bonne santé, pour moij je ne souffre auqu'un autre mall, que l'inquiétude de vous revoir bientôt et en vous baisant la juppe vous pouvoir dire de bouche que je suis dans ma morte très chère et bien aimée votre très obéissant et très fidell mari

M. Stenbock.

Du camp derière Speier
le 25 augustij A^o 1692.

69

Adress: Stade. Sigill E.

På adressen står med Rothliebs hand: De Hambe: le 29 d'aout.

Aldra kieresta lilla hustru.

På dett jag intett må manquera en lägenheth att skrifwa min Engell till så kommer jag att låtha dig weta att jag

^r Smit (se brevet 70).

mår Gudh skeep lof wäll, önskar därhos att du min ädla lilla hustru mådde äwen så, gudh den aldra högsta låthe oss snart komma tillsammans. Jag hoppas du lærer hawa fått mina bref där jag min Engell råtth att bliwa i Ståde om henne så behagar, emedlerthij kan hoon söoka permission för mig att få resa till Swärjett i winter, Gudh hielpe oss till någett bettere där wij kuna lewa uthaf. Nytt är intett att skriwa här i från, jag hoppas att den 27 September lära wij bryta här ifrån up om så är skall jag see till att wara hos min Engell sist uthij october, om jag får permission, elljest warar dett wäll till den 10 november. Om Kungen will att wij sku få taga här winter quarter skall jag trost taga permission att hemta min lilla pupa från Ståde. Adieu min Engel, conservez moi l'honneur de vos bonnes grâces et sojez persuadé que je suis de tout mon âme très chère et divine famme ton très obligé et très fidel valet

M. Stenbock.

Helsa Selle och alla goda wänner med min tienst: bada flitigt och achta dig min Engell för olycka för Christij skull.

70

Adress: Ståde. Sigill E.

Manheime d. 29 Augustij A° 1692.

För tre dagar sedan hade han skrifvit till henne. Öfverstelöjtnanten Smit är död. Ömhetsbetygelser.

Adress: Stade. Sigill E.

På adressen står med Rothliebs stil: Hamburg d. 12 7br.

Manheime d. 1 September A° 1692.

Aldra kiereste lilla ädla hustru.

Jag är à desespoire att höra af alla dina bref (för hwilken flitighet jag dig tusendefaltt tackar) att min ädla lilla docka intett får mina bref, där jag dock försäkra kan att jag alla wekor 2:ne bref skrifwitt hawer så genom öfwerstens mojen som och på her Roothlijbe. I dett öwriga så war försäkra att jag mår så wäll som jag kan må i din frånwaran, tijden lijder nu Gudh skee lof att wij snart komma tillsammans igen, dett Gudh den aldra högste han förläne måtta snart skee, och att wij å begge sidor finna hwarandra wedh helsan, jag önskar i min böön alla ögnebljck att Gudh som så mångens böön hört, han hööre och mig, som af hiertatt honom tilljtar, for min Engels skull, jag twiflar och intett, att trogna förböön ju myckett kan för-må. Ädla unge helsa alla goda wenner och achta dig wäll, och såsom dätt intett kan ändras för tijder att jag kan wara hos min puppa, så ängsla dig intett för mig, jag tar mig för all ting weth Gudh effter all mögelighet iachtt, så myckett mer hoppas jag min Engell gör här uppå reflexion såm hon weth att hennes engzlan kan skada dett lilla oskyldiga. Du skref min Engell att jag törs finna 2 barnungar när jag kommer hem. Gudh lærer intett lägga min ädla hierta större börda uppå, än hon mächtar att draga, hwilkett jag önskar af ett trogett hierta som den där är ädla aldra kiereste hustru din trogna man i dööden

M. Stenbock.

D. 8 augustij wäntar jag min lilla ska komma fram Gudh giwe till lycka for sitt namns äras skull. Adieu gudh bewara min lilla Engell.

Manheime d. 6 September A° 1692.

Aldra kiereste lilla skiöna hustru.

Att jag uthur min Engels bref af d. 25 augustij förnimmer min ädla docka wara wedh een godh helsa och hawa bekommitt 3 mina bref på een gång frögdar mig af allt mitt hierta, så myckett mer i dett min Engell kan däraf see att jag ingen occassion försummar att skriwa. Att min aldra kiereste hiertans Engell begynner att längta undrar mig intett för att jugera af mig, så är jag à bout de toutte ma patience, och wil aldrig wara gudhz barn där jag icke 10: gånger heller will äta watn och brödh än wara mer 6 wekor ifrån min ädla lilla hiertekiere, jag hoppas gudh lärer snart hielpa os tillsammans igen och menar wij fult och fast om dett blir wedh der fattade resolutioner att wij wedh uthgången af october lära wara i Bremen. Till dett ringesta min aldra kiereste Engell försäkrar jag dig att jag skall söka att komma 8 dagar för trupparna till Stade om jag får permission af öwersten Möller¹. Att min Engell fordrar ett positivtt swar aff mig huru den lilla skall heta där gudh min Engell lyckeligen förlässar, så weth min ädla pouppa att jag ju är medh allt til fredz som du dett giör, och wett min Engell och att wij hawa kommitt öwerens att hawa en liten Bent tinebock, wore dett en flijcka lemna jag om bien seancen intett fordrar att wij nemna wår regerande drottning för all den nådh

¹ Müller.

hon mig bewist i mina reser och sedan oss på vårt bröllop som war dett första hon har bijwist. Skulle min Engell wara därmedh tillfredz så kunne den lilla (horan) heta Ulrika Christina eller där min ädla hierta så behagar att kalla henna effter sin och min mor lemnar jag dig i din disposition och kunne pigan då heta Magdalena Chatarina, där är din faster min mor din moster och din syster alla begripna. Fadrdar tager min engell dem hon behagar i Swerige och i Stade; om du finner appropos så låth bee staden Stade. Här medh förblir jag min ädla kiereste Engells trogna tienare i dööden

M. Stenbock.

Adress: Stade. Sigill E.

Datum: [orten bortrifven] 9de Sept. A° 1692.

På adressen: Hamburg den 19 7br par adresse de son tres h:ble Serviteur A. Rothlieb.

Han tackar för bref och hoppas att han snart får träffa henne.

Adress: Stade. Sigill E.

På adressen med Rothleibs stil: Hamburg den 3 october 1692.

Lamperten d. 24 September A° 1692.

Aldra kiereste ädla lilla hustru.

Emedan som våra hestar ära gruveliga fatigerade, så ligga wij än på den här orten att komma os någett före

igen, och frucktar jag att wij intett marchera för än om 8 dagar, gudh weth huru jag lengtar att kyssa din tiortell, män i denna lengtan swäwar jag i enn farlig ängslan, kan intett mer än bee gudh för min Engell. Aldra kieresta ädla hustru, inquittera dig intett att få see mig uthij din barnsäng för dett är omögeligett, och kan skada dig om du min ädla unge ängslar dig. Jag mår till helsan gudij skee ewinnerligen låf wäll, den aldra högstee låthe mig och få höra dett samma ifrån min ädla aldra kiereste unge. Om min Engell will swara på detta, så sender hon dett till Herr Adlerflychtt i Frankfurt, som medh een expresse låther senna mig effter min Engels bref. Helsa alla goda wänner, och conservera mig din nådh och wänskap, hwilken jag all min dar skall bemöta, ja intill min dödh aldra kiereste och oförlyckeliga hustru som din trognaste och mer än underdåniga tienare

M. Stenbock.

Helsa Selle och illa Bitä en och och och wesse te Bata myck mycke, ijlla ijlla mamma.

Aldra kereste lilla ädla hustru.

Gudh giwe detta mitt bref funne dig så wist hwed een önskelig helsa som jag är försäkratt att dett lærer hugna min ädla unge, i dett hon får höra att jag mår wäll och är gudi skee lof på wår bak march. Hoppas allt så effter min låfwen, att wara d. 24 eller 25 denna månen hos min Engell, och kan skee för om jag får permission. Om den lillas dop har jag redan *skriwitt, twiflar intett att min ädla Engell dett lærer hawa fått, i allt widrigtt fall är jag

hiertelig nögdh som m[in] Engell dett gör. Helsa alla goda wenner och Sell; för alla, achta dig wäll för gudhs skull, och helsa min lilla när den tomster, anabe ska snart komma leeka medh honom. Af glädje att snart få munteligen tala medh min Engell, slutar jag mitt bref medh försäkran att jag intill min dödh forblir aldra ädlaste kere hustru din trogna man och tienare i dööden

M. Stenbock.

Reichelsheime d. 1: October A° 1692

P. S. Sparren ber få helsa min Engel och alla goda wenner, jag senner innelyckta til papa hwaraf min Engell contenuen kan läsa och sedan senda dett fortt medh seker adresse.

Adress: Stade. Sigill E.

På adressen med Rothliebs hand: Hamburg den 14 8bre.

Aldra kiereste lilla ädla hustru.

Gudh den aldra högsta giwe att min Engell mådde wäll och att när detta ankommer, hon wore i den etat att min Engell kunde pussa och helsa wår lilla, som jag så hierteligen har wäntatt, jag önskar att gudh han hielpe min aldra kiereste lilla Engell. I dag marchera wij här ifrån, och hoppas jag medh gudz hielp för uth gången af denna månen att wara hos min pupa. Gudh giwe att wår Feltmarcha[l]k wäll komme up igen och att den dygdiga grefwinnan intett måtte få sårg, henne ber jag ödmiukeligen helsa, så wäll som alla de som ära så goda och tar soin före min Engell. Jag låther min ädla Engell och weta att jag ingen häst har fått sälja här, och alltså intett fått eller kunna förnöja her Adlerflucht. Dett lilla jag har

spart har jag kiöptt 2 omar gement renst wijn före; jag will låfwa her Adlerflucht, att jag skall expresse selja alla min creatur i Hambourch att contentera honom, medh dett snaraste. Här effter lærer jag intett få finna lägenhet att skriwa, dock war lägenheth gies skall jag dett intett försumma, likwist ängzsla dig intett min wärda Engell, om du mina bref intett skulle bekomma, för innan du ska weta ett ordh der af skall ja hoppa, pinga på bolena, med illa boo ell illa tytte: conservera mig din gunst, hwilken jag medh iwer och respect all min lifsdagar skall wyrda, som dän där i sin dödth är min aldra kieresta lilla ädla hustrus trogna och underdåniga tienare

M. Stenbock.

Frankfurt d. 6: october A° 1692.

Helsa Sell: Sparren ber få helsa min Engell.

77

Adress: Stade. Cito. Cito. Sigill E.

På adressen med Rothliebs hand. Hamburg den 20: 8br 1692.

Aldra kiereste lilla hustru däckta.

Jag önskar af altt mitt hierta att min lilla Engell mådde så wäll som jag för henne dett hos gudh ber, gudh weth huru jag mig ängslar, mer från den 8 denna månen och till den 16, ty i dee 8 dagar är jag säker att min Engell har måtta stått mycken smärta uth; och om jag intet bedrar mig, troor jag att dett lærer wara passeratt, den 10 eller d. 12, gudh giwe för sitt heliga namns äras skull att dett är wäll af luppitt, och att min ädla aldra

kiereste hustru medh helsan i många år, måtte få lewa i hugnatt medh faderen och den lilla Engelen. Såsom våra trupper äro myckett fattigerade ära wij twugna att marchera långsamtt, och hoppas jag lijkwist wedh uthgången af denna månen, att stå hos min Engel, och hawa den äran att kyssa des fötter, (:umpan med:). Conservera mig din nådh och troo att jag in till och effter min dödän förbliwer min aldra kiereste lilla wackra hustru din trogna och ödmiuka tienare

M. Stenbock.

Marbourn d. 14 October A° 1692.

Helsa alla goda wänner och sell. För alla jag köpte wijn för 24 arma fattiga riksd. och är så skammelig bedragen, dock tröstar jag mig att skadan ej är så stoor. Adieu mon aimable et divine ange.

78

Adress: Sigill E.

Cito. Cito.

Aldra kiereste lilla hustru.

Min ädla docka gudh giwe detta funne min aldra kiereste ädla hustru wedh en godh helsa och att hon nu wore wäll förlossatt och den lilla wedh godh helsa, dett önskar jag af allt mitt hierta, och skall där före tacka gudh på mina bara knän. Aldra kiereste lilla hustru, jag rådes att jag intett kan wara i Stade den 25 som jag har låwatt, emedan jag een tijdh bårth åth waritt separeratt ifrån Öwersten och ännu har allt så intett kunnatt bett om permission att resa for uth. Som jag menar att wij innan 4 dagar

komma tilsammans skall jag alwarligen anhålla om förlåf och intett såwa för än jag har den lyckan och nåden att kyssa dina hender, helsa alla goda wänner och conservera mig din nådh för jag är i all uprichtighet ädla aldra kieresta lilla hustru din trogna och underdåniga tienare

M. Stenbock.

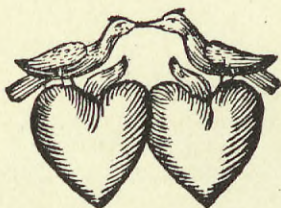
Berkheime i dett Waldekska d. 19. October A^o 1692.

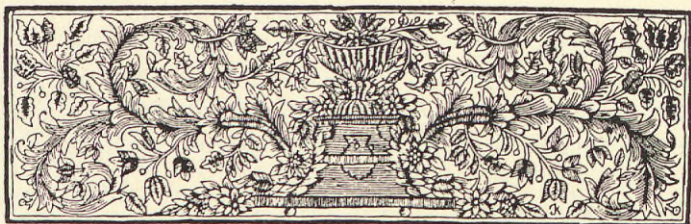
79

Adress: Stockholm. Sigill E.

Utan datum, men försedt med årtal af annan (samtida?) hand: 1692.

Längtar efter henne. Hoppas att i november få komma till Sverige.

1693

80

Adress: ou elle serat.

[Utan datum. Osäkert om det hör till 1693, men låg i den ordningen.]

Han hoppas i det korta brefuet att hon icke längre finns i Bremen, utan redan på väg för att omfamna honom.

81

Adress: Stockholm. Sigill A under papper.

Torpa d. 13 Junij A. 1693.

Aldra kiereste lilla hustru.

Att jag ingen lägenhet eller orth där jag kan skriwa må forsumma att upwachta dig min Engell, så låther jag dig weta att gudij skee låf mår wäll, män har haft en warm och förtretelig resa hith, i dett wagnen har brutitt mig wäll 20 gånger. Gudh giwe dett ginge så wist till dig min Engell, jag wille resa till foot heltt oförtruten; adieu gudh alsmächtig han bewara min Engell helsa papa mama och alla andra och min ädla lilla Ulrika; conservera mig altijdh din

KRISTINA KATARINA DE LA GARDIE
SAMTIDA OLJEMÅLNING
TORPA

UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

dygdiga i hug kommelse, och troo att jag in till min sista dödz stund är din trogna tienare och hörsamma man

M. Stenbock.

P. S. Såsom jag mig owermåttan wäll funnitt af hans medicamenter så laga for al ting att du mig kan senda hans recepter på allt i hopa.

Adress: Stockholm. Sigill A under papper.

Aldra kiereste mer än wärda lilla hustru.

Ifrån Copenhagen har jag intet kunnatt upwachta min dygdiga lilla Engell medh mina bref emedan jag där intett warett, jag har warett wedh Gottorp och nutitt stoor civilitett; försten¹ förärte mig en skiön engels häst som honom har kostatt 500 riksd. gudh låthe honom triwas wäll. Jag har kiöpt än nu 6 andra så att min equipage är giord förän jag komer till Stade. Gudh han tröste dig min oförlikelige ängell i min frånwaron och gifwe genom sin allmachtt att wij snart komma thill hwarandra igen. Gör min recommendation hos papa och mama att dee af pura nåde i min Engels regarde, sig för mig hwed det Keiserlige howett interessera, så myckett större motiff har min Engell därtill, som hon och des ädla föräldrar nu ser att hans majestett hwedh så många vacancer aldeles intett will giöra för min swärfaders skull. Giwe gudh att du kumme i September till mig och att wij aldrig kumme mer till Swärggett igen. Helsa dina syskon samteligen, och conservera dig min

¹ Karl Fredrik.

nådih och amitié malgré tout ce qu'on peut vous dire de moij, car Dieu est mon temoin que je vous adore du fond de mon âme et si quelque chose au monde m'abbrèche un jour la vie, c'est que je ne puis vous servir tous les jours. Adieux ma très chère, je me recommande sous la fidélité très divine comtesse de votre très fidel très addoré et très obéisant esclave et marij

M. Stenbock.

Itzoohou¹ le 27 Jun. A. 1693.

Jeudij si plait à Dieu je pars de Stade, je attanderaj une agréable lettre de votre belle main mercredi qui vient; saluez ma petite prinsesse Ulrika: adieu mille et mille fois adieux.

Aldra kieresta lilla Gudz Engel.

Ditt bref bekom jag af den 17 hujus i dett jag mig på hästen satt att resa fortt hwilkett mig intett litett hugnar och gud wari äratt att jag ser min Engell må wäll, i dag stog jag fadder i lagman Strömfeltz stelle äth en liten Ulrika Christina² hos Ekeblatt.

Min aldra kieresta lilla pupa för den längtans skull du och jag ha att få bliwa ihop, så laga din papa interesserar tout de bon för mig i Wijn, alden stundh min Engell nu seer att kungen för hans skull intett will giöra mig någon nådh, dätt han nu igenom Buchvalltz Regementz, synnerligen har kunnatt wijst, så att jag slår mig nu allt hop uthur huwudett, och försäkrar min Engell att wedh den

¹ Antagligen Itzehoe.

² Strömfeltz står i orig. ändradt från Stormfeltz, likaså står Christina Ulrika med siffror ändrade till ofvanstående.

ringesta avantage jag annorstädes bemöter jag den intett refusera skall. Helse dina dygdiga och ädla föräldrar medh min underdåniga dienst.

Min löön för i år och en måna på tillkommande år är redan borta och har jag trott att finna här penningar, men i stället waritt skyldig så att den olycka och dän att wara fränn min Engell är mig ingen liten desespoir, gudh giwe wij finge lewa tillsammans fast dett wore uthij indianiesch dienst.

Detta till min mor recommenderar jag min dygdiga lilla Engell. Helse alla goda wener dina systrar och min ädla unge. Låth mig och weta om vår herre har welsignatt dig medh lifsfruchtt min wärda hustru. Gudh den högsta han bewara dig till ewig tidh och hielpe dig till din i döden troгна och underdåniga tienare och hörsamma man

M. Stenbock.

Stade d. 1 Julij A° 1693.

Madame Gravendall och madame Ellertt bee få helse min Engell. Skicka dina bref under papas couvert till Frankfortt få dem man sielf till papa så for jag dem wist.

Adress: Stockholme. Sigill A.
Datum: Hanovre le 10 ge juliett.

Han här fått stanna i Hannover för att hvila ut hästarna, som blefvo medtagna på vägen från Stade. Afresan sker följande dag. Han uppmanar henne att hos hennes far och hos grefve Starenberg bedrifva hans sak i Wien.

Adress: Stockholme. Sigill A under papper.

Aldra kierste lilla hustru.

Den aldra högsta guden giwe att jag i Frackforct finge fegneliga tiender ifrån min Engell. Jag kan intett beretta någenting fegneligett uthom dett att jag mår gudi skee låf, män mina hestar och drängar ära alla siuka. Anders är på döden siuk och kostar mig redan en odreglig penning ingen dag jag kommer medh 5 riksd. till. Helsa din papa och mamman med min ödmiuka dienst, och skrif flitigt. Helsa och min lilla doter, gudh giwe dett wore lilla barne i buken, huru gladh wore jag. Jag will hoppas att denna resan lærer änteligen ropa oss tilssammans. Bedh allenast papa ath låta sig före oss. Alla påstdagar har jag skriwitt och skall här effter ingen fela, conservera mig altidh din nådiga souvenir och troo att döden är incapable att beetaa mig din fidelite uthij hwilken jag är min wärda lilla Engell din troгна och passionerade tienare och man

M. Stenbock.

Cassell d. 15 Julij A^o 1693.

Carl De la gardie är medh mig i föllje och ber han och Crutzen^r myckett helsa min aldra kieresta lilla hustru. Jag är så rädder att jag kommer för sent till armen och att någett wore passeratt för min ankomst. Om min olycka wore stoor, så troo att dett intett är min skull, och egna hestar tillåtha intet att resa fortare, ehuru wäll jag endoch för mina siuka måste leja een wagn. Adieu min ädla lilla söna; från marbouch skall jag skrifwa om två dagar gudh den aldra högste bewara dig min *min* mer än älskade lilla docka. Adieu.

^r Creutz.

Adress: Stockholme. Sigill A.

Fra[n]kfort d. 18 Julij A° 1693.

Aldra kiereste lilla hustru.

Uthij mitt sista har jag intett så kunnatt utföra mig emoth dig fore thjdens korthetz skull som jag gierna welatt, män som jag nu är gudi ske lof wäll ankommen, kan jag intett underlåtha, att först beklaga att min anders lemnas här; effter jag i afton går till armen och låther min equipage komma effter. Knuth har stuckitt sig medh een wärja genom armen, så att jag är illa tientt. Mina hestar har waritt siuka och kåstar mig denna resan omycket mer än du troor. Gudh giwe min moor wille skicka mig uthij September hith till Fracfort 100 riksd. annars fruktar jag att intett komma uth, jag skall än doch see huru jag hielper mig.

Aldra kiereste hustru, så kiertt som dig är att snart få see mig och att wij stedze må bliva tillsammans, så gör som du låwatt och lig papa i öratt att han, om hos keisaren¹ intett är att hoppas, han wille recommendera mig genom ett bref till gref Plaath emedan både uthij Hanovresienst som och uthij dett hellischa äro regementer waquanta jag har så wida incammineratt (?) affärent att gref Plaath och cammerpresidenten Grooth hawa låwatt att amplojera sig för mig. Min ängel war du så godh och skrif grefwinnan plaath till, på ett sådant sätt, NB jag hoppas dätt lærer gagna oss; skicka brefwett på major Wangelin att han dett besteller och förbiudh honom därom att taala, försumma deta intett min Engell, ty dett kan gagna oss mer än du troor.

Jag är säker att min Engell wigilerar på allt sätt före mig. Helsa din papa och mamman alla syskonen och min

¹ Leopold.

öfwerlyckeliga Ulrika. Skrif flitigt, och som du ser att papa hos kungen för mig intett uthretta kan så bee honom för Gudz skull intressera sig wed Hanovre ty dett är en wiss och säker tienst. Jag är i döden din trogna tienare

M. Stenbock.

Låth mig weta hwad papa swarar till det Hanowerska, jag har och sjelf skriwitt honom där om till. Adieu helsa min moor.

P. S. Jag har skriwitt mamma och papa till och bett dem de wille sig hos gref Plaath wedh ett bref uthlåtha före mig, laga att dett skier och att mamam skrifwer grefwinnan till, gör och som jag min Engel den bruljon sender . . . (hål i papperet)

[Bilaga. Adress: Madame Madame la Comtesse de Plaath à Hanovre].

Madame

Comme j'ai eu l'honneur dans mon enfance de vous avoir rendu mes respects à Nimmegen, je peus encore juger que c'est votre naturelle générosité, qui vous a fait temoigner tant de civilités au comte de Stenbock dont il ne saurait assez se louer. Comme nous partaschons le bien et le mal souffrez madame que je vous en marque issij ma reconnoissance, vous suppliant très humblement de nous continuer vos bonnes grâces tenant en vos mains la fortune de mon marie, aschez la de grâce comme en même tamps vous me procurez la satisfaction de vous sacrifier en personne madame votre très humble ett très obéissante servante

Eva Magdalena Oxenstierna.

Adress: Stockholme. Sigill E.

Aldra kiereste lilla hustru docka och lilla mamma.

Jag wille jag wore hos min Engell igen, ty tiden faller mig allt före lång. Jag gudij ske låf mår så temmelig wäll om dett intett wore att jag wore ifrån min endesta hugnatt, gudh den aldra högsta han giwe oss sådanna wilkår att wij aldrig mer nödgas att skiljas. Kan du min ädla unge så laga före Gudz skull att Papa skriwer Gref Plat ett ordt till på min subject, och mamman till grefwinnan, och du sielf försumma theth intett. Kyss papas fötter till thes han dig dett accorderar. Dett kan intett slå feltt och är en säkerienst där till medh när wedh swerjett, gör ditt besta ty lender till begges wår hugnatt. Gref Jahan¹ kan giöra mycket därtill om han will allenast gee mig een recommendation till Kammapresidenten Grootten uthij Hanovre som är hans synnerliga wän och har låwatt mig sin protection i alla tillfällen, bedh honom där om eller jag will sielf skriwa honom till om du will. Adieu min hierta lilla, prince Louis carresser äro helt måtteliga, män jag är mer än du troor aldra kieresta lilla hustru din troгна och ödmiuka tienare i döden

M. Stenbock.

Heilbrun d. 23 Julij A^o 1693.

Helsa alla goda wänner och min tytte Ulka.

¹ Troligen Johan Gabriel Stenbock.

Heilbrun d. 29 july A° 1693.

Aldra kiereste lilla ädla och mer än dygdiga hustru.

Jag försäkrar min ädla lilla docka att jag hwar gång jag dig skrifwer jag mit blek måste med mina tårar wäta ty mitt sinne så fullt chagrin, hwar till och din twungna frånwaron ingen liten orsak är. Är någon på jorden olyckeligare än jag, som måste skiljas ifrån mitt kieresta af armodh, där doch hela wärden mig inbillar att jag har merite, jag winlägger mig om dygd och ära, ingen gör der uppå reflexcion. Jag har lif och blodh ospartt och wet på sistone intett någon wedergielning att förwänta.

Hela wärden är fullt brafft folk så att den ingen wän har, ware sig så braf han will, måste stå tilbakars; medh ett ordh min ädla lilla hustru, att om jag intett hade den förtröstan till gudh, att han ingen låthe swälta igiel, uthan lærer änteligen föra mig til dig igen och gie oss wår föda, gjorde jag dett mången skulle undra sig öwer. Jag har min wärda Engell man fått ett bref af dig sen, jag är bortrest weth likwäll att du mig tillskrifwitt är dett och icke ett teken af den olycka mig så trägett förföljer. Hade jag mig tort betient af Gref Danos¹ stora offerter, där dett intett hade gjort någon tort åth min Swärfar kanskee dett hade båtatt mig mer än någon troor. Jag weth intett hwadh jag skall troo om dett hop man mig giwitt att komma under kejsaren, dels effter jag intet af papa hör eller af Starenberck, alla twifla att kejsaren någett lærer giöra för dee lutherska. Gudh regiaera altt, jag will häreffter ingen inpatiance mer

¹ Väl *Dohna*.

wisa, warandes försäkratt att dett mig hända skall ingen kan afwända. Så myckett mer som och min Engell före mig all möda lærer hawa ospart wetandes att i Cell och Hanovre är lycka att giöra om papa allenast will tala före mig: gör ditt besta och effter som du och din papa dett finner convenabelt, och jag underkastar mig din willja aveuglement, welandes heller wara miserable och hos min Engell än lewa i dignitett och ifrån henne. Låth mig weta, om konnungen och papa ära wäll tillsammans och om han före honom aldrig någenting will giöra. Här säges att Keisaren will änteligen hawa vår prinsess Hede-
vich till kungen af Ungerer och hålles för een affaire fait. En wiss Baron Wartersleben har försäkratt mig att Keisaren är sinnatt att giwa Papa ett förtreffeligt Grefskap och een considerable revenue. Här säges och förwist att effter dett slagett i Hålland kungen lærer ofelbartt måste skicka folk till de allierade. Om så wore kanske jag kunne finna min conto. Helsa alla, maman systrarna, och min lilla söna. Här är än intett passeratt och har fienden sig retire-
ratt. Hwadh nu widare lærer hända lærer tiden uthwisa. Gudh giwe att du man fåår alla mina bref til de ringesta troo att intett försummar att skriwa dän som är i sin döödh aldra kieresta lilla hustru din troгна tienare i dööden

M. Stenbock.

P. S. Helsa min mor och försegla detta brefweth seen du dett har läst. Cassiolera henna så törs hon kan skee giöra däruppa reflexion. Adieu min ädla unge.

Adress: Stockholme. Sigill A.
[Utan datum, men efter den 26 juli 1693].

Aldra kieresta lilla Fruu.

Gudh ware mitt wetne att jag hierteligen änglass effter jag af min Engell bref bekommer, jag säger intett att dett är din skull emedan jag weet att du skriwer så wäll som jag alla postdagar. Bekien min Engell att wij äro mer olyckeliga än någott folk i wärden, att separerade och änglass effter tidningar och hwarandra att wara tilsammans och winslas effter födan ty huru hårt är att ligga på andras benkar; och mig är eij ringa sanciblett att intett hweta göra dig den ringesta hugnatt, wår olycka är eij litett augmenteratt genom wår ädela och dygdiga Drottning's bedröfweliga från fallande. Män den Gudh som så mången hulpitt han lærer och intett sleppa oss ohulpna, ty jag nu mitt eendeesta hop till honom tager i dett jag seer att allt werdzligett bekymmer är fäfengtt och intet händer än af Gudz milda och nådiga handh: till honom setter jag allt mitt hop som förläne oss helsan, hielpe oss till sammans igen. Med litett wela wij oss förnöija allt som Gudh dett beskier. I detta fasta förtroende till Gudh förenar jag mig med min Salig giörare i näst kommande veka hwar till Jesus Christus sin Nåder förlän. Jag hoppas att fåå see min Engell sist i Novembre och sen aldrig skiljas för een så lång thij mer. Gudh den aldra högsta bewara min lilla Engell. Helsa alla Syskona och min wärda dotter om Gudh henne än liwett uner, Gudh giwe du woore med lilla barne buken, doch med Gudhs wilja är jag hiertelig nögdh.

Jag önskar dig tusende faltt gudz welsignelse som dän där är min nådiga lilla fruu din i dööden troгна tienare och man

M. Stenbock.

Helsa min fru moor medh min ödmiuka dienst och underdåniga dienst. Gudh regiera hennes hierta emoth min Engell att hoon gowe dig lilla bonne gålen.

P. S. Tralell watte illa illa mama, tytta bita me: töss än då intet teja lilla wamsan lilla ingi herskapett du.

Adress: Stockholme. Sigill A under papper.

Aldra kiereste lilla hustru.

Wete gudh huru gierna jag min Engell will hugna om jag kunde män som al mojens mig ära betagna är mig allenast den frögden att så skriwa dig till. Jag mår Gudij skee låf wäll, önskar af hiertatt att min Engell och hennes lilla mädde i slijk mätto wäl, hwadh dett migh wore för een hugnatt är intett att beskrifwa; om jag medh min önskan min hugnatt förmera kunde, så önskas af allt hierta att min Engell hade barne buken, du kan intett troo huru jag redan leker med dett.

Aldra kieresta sööna detta sender jag uppå öweste Goor. Jag will hoppas att min ädla aldra kieresta lilla unge du har skriwitt Grefwinnan Plath till och om mögeligett har waritt brachtt din mamman och där till. Om wij komma i Cellesk dienst att få gardett så har jag årligen 3 500 rikd.,

får jag ett Regement i Hanovre har jag 200 rigd. och är frij före all chicqvane, hoppas och att wij där medh skoola komma uth, emedan jag dett Hannoverscha heltt annars funnitt än jag mig inbiltt och är dett een orth där man kan göra depence, kan och lättha bliwatt. War så godh och skrif mig swar, ty den längtan jag har att få weta hwadh esperence jag kan hawa att aldrig mer skiljas från min ädla Engell turmenterar natt och dag aldra kiereste unge din trogne och i dööden skyldiga tienare

M. Stenbock.

Fältlagerett d. 31 julij A° 1693.

Gudh giwe min Engell man får alla mina bref hwar öfwer jag är utij 100 ängslan. Helsa sin papa, maman och alla Syskona. [Lucka i brefvet, troligen: adieu] glöm intett att pussa min lilla för min skull:

91

Adress: Stockholm. Sigill E.

Datum: [utan ort] le 7me de augst A° 1693.

Han ängslas öfver att ej ha fått bref från henne, ser henne redan död men hoppas på framtiden. Uttrycker sin saknad öfver drottningens död. Hoppas att hans mor ger henne en gård.

92

Adress: Stockholm. Sigill A.

Datum: Suutheime le 11 d'augst A° 1693.

Han uttrycker sin glädje öfver att ha fått bref. Ingenting fattas honom än att han vill återse henne. Om

kungen ville använda honom i Sverige vore det honom kärast.

Southeime d. 18 augst. A° 1693.

Aldra kiereste lilla ädla hustru.

Som jag sist skref kan jag säga att jag har haft genom wanskösell af min [dräng] i Ditmar som war hos bror Erich een olycka, i dett han min ena min besta häst medh sadel pistoler och dett gröna chabrackett låther löpa och mig således en par 100 riksdaler skada, män hwadh hielper den litett har han litett bör hawa och althijdh mista. Hoorn uthur Wien har låwatt att wara min wän; jag har honom och tillskriwit åtskilliga gånger dett står till Gudh hwad som följa lärer, laga min ängel att jag får permission att tiena så länge intett krig är här städes jag skall wäl komma under. Ädela lilla hustru jag har skriwitt min swåger Kreutzen till att han mig wille sända till Stockholme een 14 hästar, skrif min syster till och påmin och där om att dee måga komma i höst till Stockholme. Jag hoppas, will Gudh att wara fore jul hos min Engell och resa med släåföre till Vapnöö där wij wela bida till uppett waten och så resa till renströmmen igen. Min Engell må säkert troo att jag håller ordh, ty om jag intett snart får see dig troor jag att jag förgås af chasteté.

Prinz Louis har låtitt göra mig een myckett obligente declaration att om jag ingen adresse hade i Vien så wille han mig där uthij tiena och om han bekommer een ordre af keisaren skall han mig amplojera att jag skall wara contant innan 3 weckor will jag weta hwadh min sort lärer

wara. Den aldra högste guden forläne thett som kan lända till din största hugnatt, helsa alla goda wänner och blij mig althijd een nådig liten husfru jag är medh al wyrdnatt af wärden min Engels troгна och ödmiuka man och tienare i döden

M. Stenbock.

I dett jag will försegla får jag min aldra kiereste lilla sönas bref af d. 26 julij, som frögdar mig myckett att see min Engel må wäll den högsta guden låthe thet continuera, jag har i dag feltt mina bitra tårar i dett jag hörtt wår ädla drotning wara dödh, där är mig och dig en stor för del fråntagen.

Jag fruchtar att i Vien den tiensten ej går an, så regera doch gudh alting till thet besta, den samma han röre konungens hierta att han mig i Swerjet någett wille giwa, tijden lærer alting uthwijsa. Blij altijdh min wän och kiere lilla docka, jag skall aldrig wara dig ingrat. Skaffa mig låf att tiena uthom landz til tes konungen hawer mig behof.

Adieu helsa och kys min lilla dotter for min skull. I winter hoppas jag att passera medh min Engell agreablement min tidh. Adieu mon aimable ange, adieu.

Adress: Stockholme. Sigill A.

Datum: Suutheime le 19 d'augst A° 1693.

Han hade bedt henne i ett föregående bref att skrifwa till hans syster i Finland [Hedvig Eleonora, g. m. friherre Lorentz Creutz] att skaffa 14 hästar till Stockholm

i oktober för att ha till deras resa till Tyskland. Bönen upprepas.

95

Adress: Stockholm. Sigill E.
Datum: Mandelsheime le 23 de augst A° 1693.

Ömhetsbetygelser. Han uttrycker åter sorgen efter drottningens frånfälle. Intet svar från Wien, men inom 14 dagar hoppas han ha fått besked.

96

Adress: Stockholm. Sigill E.
Datum: Bitteken den 27 augustij A° 1693.

Han har fått göra sig af med alla hästar. På prins Louis' inrådan reser han följande dag till Wien. Tillräckligt med pengar att, om han ej får någon anställning där, kunna återvända. Han ber henne säga att han begifvit sig till Belgrad. Hans bref adresserade till Adlerflycht, Frankfurt, komma att returneras i början af oktober.

97

Adress: Stockholm. Sigill otydligt.
Datum: Brachenhaim le 29 august A° 1693.

Just vid hans afresa får han underrättelser från henne och är glad. Upprepar att han beger sig till Wien där-

till uppmanad af svärfadern och prins Louis. Om man ingenting gör för honom, skall han nöja sig med tanken att ha gjort allt hvad en hederlig man skall göra för att få bröd åt maka och barn. Om han ej lyckas, ber han ändå att få vara hennes. Han beklagar 'le petit Meuller', att han gått miste om sina pengar. Ber henne icke sända pengar, då han ej behöfver några. Han vill att man skall tro att han rest till Belgrad.

98

Adress: Stockholme. Sigill A.

Datum: Mandelsheime le ²¹/₃₁ d'augst A^o 1693.

Han uppmanar henne att genom tredje man få 'monsieur Piper' på deras sida. Mademoiselle Remens hoppas han skall följa med henne nästa vinter till Tyskland. Åter uttrycker han sin sorg öfver drottningens död. 'Rose' [Otto von Rosen?] som kommit dit från Pommern påstår att Bielke lämnar tjänsten och beger sig till Wien.

99

[Utan datum, men före sept. 1693]

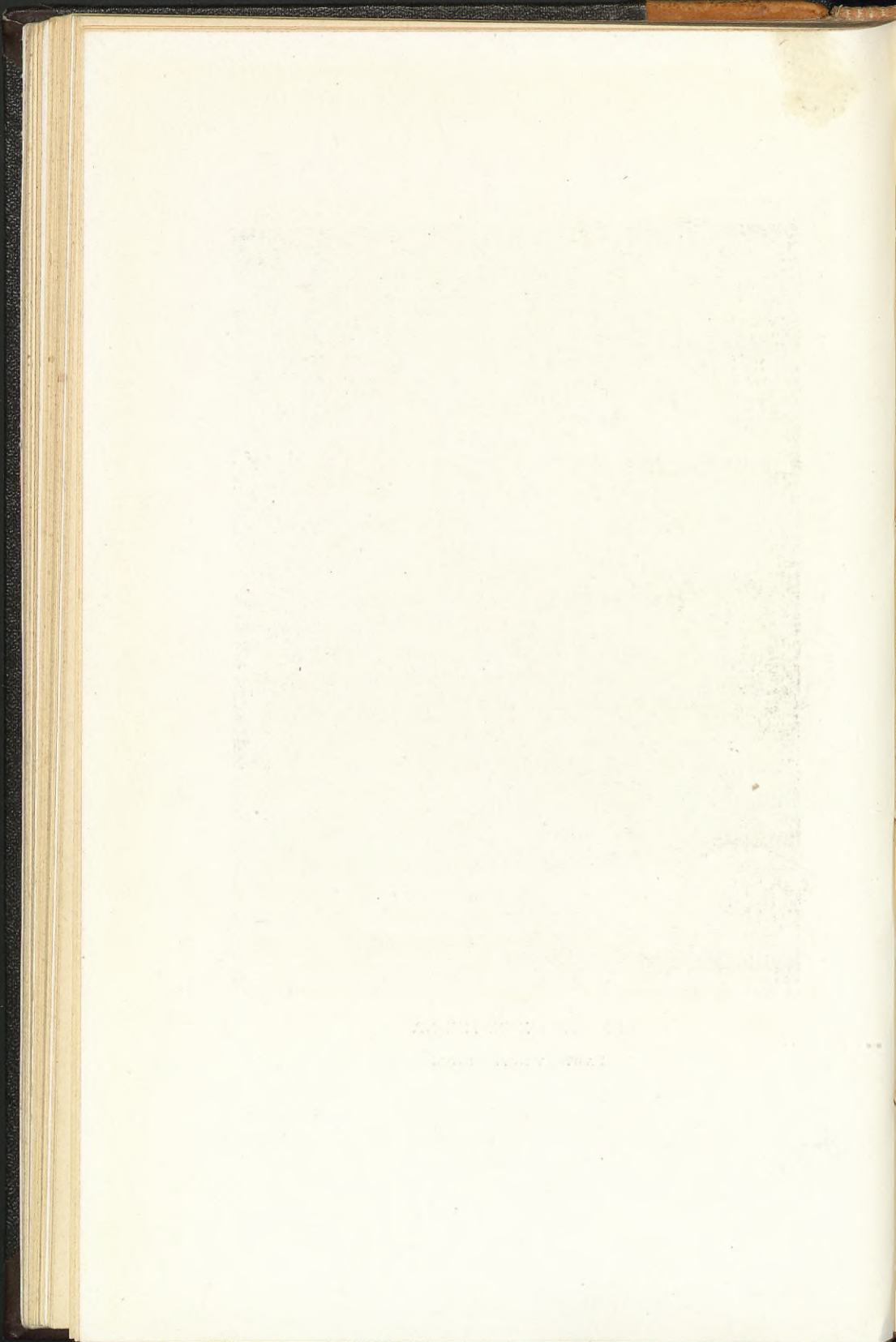
Aldra kiereste lilla Engell.

Huru jag mig engzlatt i dätt jag inga bref af min Engell före mig funnitt kan jag eij nogsam betyda, gudh

*Illustratio ad Excellentiss. V. D. Benedicti Oxenstierna. Com. in Stockholm
 & Senae. Lib. Baroni electo Joh. Ludolm. D. in Anglorum & Suediae. P.
 R. Offic. Regni. Suec. Senat. Praes. in summo & bellat. quod
 Dania est. Tribunali. Leg. per Germ. imperem. Leges. Ingra
 & Stockholmia. & Leg. Extraord. & Senesc. ad Tract. Pals. Wanninige
 Altdorfer pensat. & ...*

BENGT OXENSTIERNA
 SAMTIDA KOPPARSTICK

han wete orsaken. Jag är säker att dett intett är af någon glömska, blij altijdh min wän som jag är din trogna tienare. Dina saker som linkläder hade alla rutna bort wore jag eij kommen ty de wore ganska wåta inlagda, jag har allt förseglatt igen, och törs intett rubba porselinett, for gudh giwe att wij finge transportera allt tilsammans hädan eller och nyttia dett här, gör ditt besta min engell på allt sätt att skaffa oss sådan wari sig i Swerjett eller annorstädes. När jag kom hith kom Regementzquartermaistaren och gjorde mig een rekning for mina soldaters muntering på 75 riksd. för wärwatt manskap 78: riksd. så att mig min sista wärfning kåstar 573 rixd., säg din papa dett. Gudh wete att dett är miserablett att tienå såå när man intett kan komma uth at recruterå for sin lön och allt. Gartz är betaltt for sina 100 riksd. och for interesse af juvelerna; madame Gravendal har charcheratt sig därmedh. Gudh han giwe oss snartt lägenhett att komma i roo och tilsammans att få see oss någett till goda. Får jag någett i Hanovre som jag doch intett troor, skall jag betala for hyran här lösa ditt sijlwer och betala apoteket. Sen är nogett öwer lærer jag charmera dee andra i Hambourch. Daniell som jag tänkt taga medh mig har tagitt den mödan att probera mitt skattull, män till all min lycka har hann måtta bliwitt uthij, jag har planteratt honom här medh ett diupt reverence. Alla weta att säga huru öwersten har traktatt att chagrinerå mig om han har kunnat; dett är och han som har passeratt på att min amptman wedh renen skulle kunna skada mig; gudh skeep låf att jag intett är mer hop medh honom ty han är sig intett mer lik, här har gådtt een bruitt att papa wore disgraseratt hwaröfwer han sig intett litett frögdatt som säges. Adieu min wärda puppa blij altijdh mig nådig, helsa din

maman och alla dina syskon och troo att jag är din tienare i döden

M. Stenbock.

Hos Starenberch gör på minnelse om mig och lig din papa i öronna att han skriwer till bey före mig.

100

Adress: Stochholme.

Datum: Haillbrunn den 2 Septembre 1693.

För vagnens skull har han icke kunnat resa, men följande dagen eller nästföljande tänker han fortsätta till Wien — orsaken är för henne bekant — en resa, som skall hetas gå till Belgrad. Om han lyckas, skall han vara åter i november eller i början af december. Den Allsmäktige beveke Konungens hjärta att behålla hans tjänare i svensk tjänst. Själf har han sålt sina saker. Nu har han 400 ecus och hoppas kunna reda sig tills han kommer till Sverige.

101

Adress: Stochholm. Sigill E.

Datum: Ratisbonne le 7 de Septembre A° 1693.

Ingenting nytt eller angenämt har han att omtala. Önhetsbetygelse. Följande dag reser han.

Anabe illa Eke, lalle akeaketon o alla må banana helta tå tytte Bitä, Pelle Bettelson mä, tralell illa mamma.

Vien le 16me de Septembre A° 1693.

Très chérie et très chère femme.

Je suis issij depuis quelques jours où j'aij trouvé les amis de son Excellence en grande nombre, et antre autre mon rival qui s'est fort réjouij de me voir et apprendre que vous vous portiez bien, mais il est un peu jaloux du comte de Davaux. L'Anvoijé de Suède¹ m'a comblé d'honneteté et il a déjà fait, que je suis adjoutant général de l'Empereur, cela vaut 1500 écus par an tout au moins et à l'armé j'aij de l'avoine pour mes chevaux, du pain pour mes valets, et la bouche en coiire auprès le général, ses 3 derniers valent bien 500 escus. Puis ma chère, j'espère d'avoir une compagnie avec cela qui randerà tout au moins 1000 écus par an; si nous pouvons garder ma charche en Suède avec cela nous aurons, si plait à Dieu 3 000 écus par an; je croij encore que par les généraux que je connois je pourois encore avoire une deuxième compagnie. Je travailje à cette heure pour avoir le nom de colonelle en même tamps, pas pour m'en servire en Suède mais à cette fin qu'on ne me donnasse pas moins un jour si je voulais quitter issij. Cependant j'espère de continuer ce service et si la paix se fait il y a tousjours 4 adjoutants de conservés si bien qu'en regarde de son Excellence je ne servis pas casé; pour avoir un Régiment issij il faut faire de levés ou donner de l'argen en abondence, mon humeur n'est pas celouij, mais quant j'aij de quoj vivre tout doucement je me mocque du reste si je suis colonelle ou point Dieu aura bien soin de nous. Comme il fait très cher vivre issij il faut que j'enprunte de l'argen issij pour payer les fraijs de la chan-

¹ Fredrik Wilhelm Horn.

sellerie. Très honoré comtesse, sonchons à cette heure comment nous mettre en equipage et comment sortir de Suède, jettons nous au pieds de nos parans, pour voir si vous ne pouvez en avoir tant d'un que d'autre 1 000 écus. Mes gages à Stade seront amployés le premier quartall, à payer le louage de notre maison, le second pour payer l'appoticaire et retirer votre argenterie, les deux derniers seront pour l'équipage ou en autre épargnés comme on ne les tousche pas dabors; à notre arrivé issij ou en Savoij donc je ne puis encore dire la verité, nous aurons 1 000 écus de mes gages devant moij. Si je obients une compagnie en attendant on trouvera moijen d'emploijer cet argent encore. Je saurois vous mander plus de particularités aujourdouij en quinze jours, comme l'empereur n'est pas issij. En attendant ma famme, faites ce que vous pouvez pour nous faire avoir de ma et de votre mère la somme demandé, pour notre voyage et équipage; donnez tousjours de bonnes paroles à nos créanciers afin que nous nous dégageons d'eux sans nous incommoder ou les donner un terme; mettez toute la faute à moij et à mon retour je les consoleraij. Si papa a des chevaux mon ange demandez en de son Excellence, et si le Roij me donne la permission le grand maitre pouroit bien me donner un cheval ausij: si tôt que j'aurois fait issij je prandraij permission d'aller en Suède mettre ordre à mes affaires. Je vaij si plait à dieu voir l'anterment de la Raine encore; nous irons en treinaux à Wapnöö pour y rester jusqu'au moij de mars et avec nos propres chevaux nous irons en Savoij si vous pouvez avoir en attendant des bons valets, 4: faites les chercher, 2 pour l'écurie, et deux pour laquaijs; si comme laquaijs nous puisions avoir un cuisinier qui nous serviroit en chemin: à Turin nous trouverons bien un maitre qui m'est déjà recommandé. Chère famme pour

être ensamble oublions ce que nous sommes, et vivons contants avec le peu que le bon Dieu donne. Mes recommandations à vos illustres parans. Quant je saij mon sort antier je les escrirai et les prierai de nous aider. Adieu mon ange je suis ton fidell esclave

M. Stenbock.

Saluez ma petite filje de ma part et faite que nous ajons un petit attiralje pour notre vojage. Saluez Selle encore, si vous pouvez avoir une bonne personne pour notre ménage at brygga baka och som är småsnäller annars i allt dätt wore wäll. Skrif Krutzen än till och be honom senna dig 10 finska hestar.

103

Datum: Vien le 23 de Septemb. A° 1693.

Helt nöjd att ha fått en beställning. Kejsaren ännu icke ditkommen. Envoyé Horn har gjort honom stora tjänster. Allting är dyrt i Wien, så att besparingar icke bli möjliga. Endast lördagar kan man skriva från Wien.

104

Adress: Stockholme. Svart sigill E.

Datum: Wien le 30de September A° 1693.

Han beklagar sig öfver att icke kunna afsända bref oftare än en gång i veckan ifrån Wien, alldeles sär-

skildt nu, då han erfarit att hon varit sjuk. Senast om 8 dagar skall han anträda återresan. I Frankfurt är order gifven att sända brefven till Stralsund. Han vet icke om kungen lämnat honom tillstånd att ta tjänst på annat håll; han tar i motsatt fall afsked. Han ber henne använda hela sin vältalighet för att få hjälp af föräldrarna med utstyrseln för resan. Gärna hade han mött henne i Stade, men det skulle vara dyrare än en resa till Sverige. I februari vore meningen att resa från Stockholm för att icke återvända till Sverige på flera år. Brefven ber han få adresserade till Ystad hos Claus Stärk.

Adress: Stockholm. Svart sigill E.

Högwelborne Fru Grefwinna högtärade Fru Owerstinna.

Denna tijttelen min Engell lærer twifwels utan surprenera min ädla alldra kiereste lilla docka, män som min lycka är större än jag den meriterar, så är mig den och så stor, igenom Hoorns och Gref Starenberchs mojen här på orten i regard af din ädla Pappa dänna caractaire af Keiserlig öwerste giewen worden, medh den gage uthaf Generaladjoutant. Denna nådh har aldrig någen i wärden till förende hafft så att jag prometterar mig will Gudh din Papa lewer att giöra här större lycka än du troor, jag will mig intett där öwer vidare elargera, för än jag den nåden får att kyssa din handh, och reser jag will gudh i den wekan som ingår. Gif af detta min dygdiga moor part, och kasta dig till hennes och dina föräldrars föter att der oss nu hielpa

gunstigast up, ty thår ligger hela vår timmeliga wälfärdh uppå, jag är säker att du gör ditt besta och är jag lyckelig i tusende mått att jag min ädla ängels hierta possederar. Förtig denna min Öwerste tijttell för jalousiens skull i Swärjett, och tacka din pappa och mamma som så nådiga waritt och mig recommenderatt, gör och hoss Gref Starrenberch min complimenth och tacka honom för hans appouij och bee att han altij blir oss gunstig. Adieu min ängel laga altt smått hwadh du kan skaffa dig alla de hestar du kan få, ty wij sku reteligen wara här till den första Majo. Conserwera mig din nådh och i hugkommelse jag är intill min dödhd aldra kieresta lilla hustru din i döden trogna och underdåniga tienare och man

M. Stenbock.

Wien d. 7 Octob. 1693.

Helsa alla dina syskon och min lilla Ulrika, och Sell.

Adress: Stockholm. Sigill en blomma och en sol 'Ton
absence me tue'.

Datum: Wien le 24 d'octobre A° 1693.

Alldeles nyss hade han tagit afsked af kejsaren, som i nådigaste ordalag försäkrat honom om sin bevågenhet.

Je pars sans faute mercredie qui vient sans m'arêter, qu'à Stockholme chez la comtesse Eva Oxenstierna où je coucherai la nuit.

Adress: Stockholm. Sigill E, svart.

Datum: Stralsont le 6de novembre A° 1693.

Som vanligt i Stralsund finnes ingen lägenhet att resa vidare. I fickan endast 3 dukater.

Datum: Wapnö d. 17 november A° 1693.

Som vanligt var han i Wittow tio dagar utan att få fartyg att segla öfver, fastän vinden var den mest gynnsamma. Ändtligen när ett fartyg fanns, var det storm. Han skulle gärna vilja skynda sig att komma till henne, men som hans mor skulle illa ta upp, om han ej hälsade på, skall han vara hos henne; den 26 i månaden hoppas han dock vara i Stockholm, om icke de usla vägarna komma att fördröja resan. Je brûle d'anvie de vous baiser les mains toutes deux — o hette ich doch der Tauben snellen flygel — pour coucher cette nuit où mon coeur et mes pensés sont inséparables . . .

P. S. Nu kom jag hit och reser än i natt bort jag skall intet stort såwa för än jag den nåden får att roo på din ädla arm min mer än dygdiga lilla ängell.

1696

109

Adress: Frankforth. Sigill E.

[Från år 1696, men utan datum.]

Ädla aldra kieresta lilla Engel.

Jag tackar ödmuikeligast före min Engels flitiga correspondence och före den trogna före böön hoon gör före mig, jag är säker att Gudh den ej låther bliva oobönhördh. Jag skall ej fela medh nesta post att tacka Her Dankleman och vill jag ej länge balencera att taga hvadh jag kan få. I från Wien skall min Engell vedh endan af Messan bekomma 1500 M: Jag ber helsa mina små, och önskar eder samteligen Guds velsignelse och beskydh och förblir medh all veneration och tendresse min ädla lilla hustrus trognaste och ödmiuka tienare

M. Stenbock.

Angående assignationen på Staden så behagar min Engell att melda sig an hoos Her Fölker han kan skaffa betalningen straxtt. Såsom jag har låthitt spela bort dän ena corne d'abondence före 150 M:, så har jag dem betaltt Folmer, de andra 355 M: vill Hertigen betala inom 8 da-

gar, altså är min Engell så godh och gier jubileraren de 100 riksd. som Folmer skulle hava. Jag är så olyckelig medh mina hestar att min Engell intett troor i dätt mitt grå stoo är blint vordett.

110

Adress: Frankforth sur le Maijn.

(Med annan stil) Franco lassen.

Utan datum, men från 1696.

Han ber om ursäkt att ha försummat två postdagar dels af brist på tid, dels af obekantskap med postlägenheterna. Sedan afresan från Stade har han haft utgifter till 180 ecus. På stället har han vistats i 8 dagar, ty han har fått vara med om maskerader. Ytterligare 100 ecus bli hans utgifter före hemkomsten till Stade. Hälsningar från grefven och grefvinnan Dohna.

111

Adress: Frankforth. Sigill E.

De l'armé d: 25 Maij 1696.

Han tackar henne för brefvet af den 23.

Issij nous vivons comme si nous étions au couvant; non obstant que l'ainemij soit plus fort que nous il nous appréhande plus que nous le craignons, et tout le monde est

de votre santiment, que cette campagne cij il n'arrivera rien d'hostilieux. La princesse de Baden doit accoucher en quinze jours, et si l'ainemij repase le Rein comme on dit aprèz demain, nous pourions peut être nous approscher un peux plus prèz de Heidelberck et alors je pourois si plait à Dieu vous dire de bousche que je suis très honorée et très chérie Comtesse votre fidel et très obéissant serviteur

M. Stenbock.

112

Adress: Frankforth Sigill E.

Es wirt den Herren postmeisters gantz dinst: recommendirt.

Datum: Steppach le 30de Maij A^o 1696.

*Han hoppas att hon är återkommen till Frankfurt.
Prinsen hade tagit emot honom mycket väl.*

113

Adress: Frankforth. Sigill E.

Datum: A l'armé d. 5 junij A. 1696.

Han sänder hälsningar och ber henne se till om hon kunde få pengar genom Munk och Metscher.

+ Aldrakieresta lilla söna och engeldåcka min.

Herre gudh sinna dig som striwer mig så vattert till, illa mamma, och ja va så gla att du må väll och mina brorar och tytte Ulka, gud bevara eder alla än vidare. På thett min Engell må weta huru jag min tijdh passerar så såver jag till klokan 12, och seen äther jag till 4 slår, sen spaseras till 8, och seen äthes ti 12 och sen såves som för är sagtt. Jag tager Gudh till witne att jag önskar dätt Campagnen väl vore ändatt. Att inga penningar ära falna i Wien chagrinnerar mig hierteligen, jag hoppas att få här någett een dera dagen då skall jag översenda 400 M: och om 4 vikor 600 och 50. Om min ängell kunde få någon som hon är skyldig och ville emothaga een assignation uppå min sommar gage till kriges cassan så vill jag see till att vij den af prince Louis bekomma, dätt belöper sig om intett afdrages före hafran 758 d:; seen har jag af min pansion att vänta 2000 M:. Låth mig vetha genom hvem jag kunde göra vexell till min Engell uthur armen äller om jag medh en express skall översändat när jag någett bekommer. Helsa sin syster, Sell och lilla bror, Gudh den aldra högsta han bevara min Ängell dätt önskar jag som är ädla lilla hustru din trognaste och ödmiukeste tienare

M. Stenbock.

Steppak d: 8 junij
1696.

115

Adress: Frankforth. Sigill E.

Datum: Steppach d $^{11}/_1$ junij A 1696.

Cito, cito. Unth wirt dinstl. recommendirt an die Herren Postmeisters.

Han anser att freden kommer att slutas redan i höst, hvilket Gud ville, 'car la guerre ne vaut plus rien'.

116

Pour la Comtesse de Stenbock à Frankforth. Sigill E.

Ädla lilla hustru.

Såsom jag än ingen halfvöre har fått och allt så än ingenting kan skicka så sänder jag likvist någett thet jag uppå borch uptagitt, försmå dätt intett och var försäkratt att om min siäl kunde översändas skulle jag dän intett ögneblik här lemnas. Så snart jag någett bekommer på min löön skall jag väll finna medell dätt att övergiöra. Jag önskar af hiertatt att campagnen vore ändatt emedan olyckan begynner redan att förfölja mig i dätt tvenne mina bästa hestar ära döde. N'inporte, den förlusten drar jag gierna aldenstundh jag i dett hoppett lever att ingenting må hända min Engell som henne kan gagrinnera. Jag ber helsa din syster, Sell et mon fils. Så som jag ingen thijdh har, skriver jag denna gången intett till Svärje uthan uthij

en ödmiuk begieran att min ädla unge conserverar mig sin vanliga nådh och godheth förbliver jag intill min döödh min ädla aldrakieresta Engels ödmiukaste och trognaste tienare

M. Stenbock.

Stäppach d: $\frac{6}{16}$ junij
A^o 1696.

Monsieur, Monsieur Jag har förskri [=förskrifvit] mig nilla pupu. Sigill E.
Datum: Steppach d $\frac{21}{11}$ junij A^o 1696.

Han sänder henne 400 m. Inom 14 dagar hoppas han kunna sända ytterligare 600 m. och 756. Ber henne icke ta illa upp att han under hennes adress sändt pengar till juden Oberlender. Tackar för vin som utlofvats honom och anhåller om några pund talgljus.

Adress: Frankforth sur le Maijn. Sigill E.
Utan datum.

Aldra kiereste lilla Hustru.

I går har jag sent min Engell een assignation på 756 M: till stan Frank: Jag vill hoppas att dän har kommitt till rätta, och beer min Engell melder sig uthij thijdh an: och låfva Stan att om jag kan dem tiena i någett är dett mig een hugna. Jag kan än intett säja om nogett lærer före gå, om fienden ståår, så lærer han attacqueras, vedh Hujer(?), att

någen belägring lærer skeep twifla dee mästa. Jag skall intett fela att berättat sanningen. Helsa mina små gässar, Gudh han welsigne och beware dem medh dess ädla och dygdiga Moder. Sell ber jag tienstl. helsa. I mårgon marcherar man och conjungerar sig öwer mårgon med Lantgrefwen. Helsa till Swärje när min Engell skrifwer. Jag ber ödmiukeligast att låtha mig wetha huru min Engell mår och intett flattera mig. Gudh han hielpe min dygdiga hustru. Låth mig och wetha positivement huru som mina gässar mår, och twifla aldrig om min ödmiuka respect och tandresse emedan jag är medh all imaginable veneration min Engels ödmiuka och trognaste tienare

Stenbock.

P: S: Helsa myckett och låth Commissarien wetha att Margrewen^r har taltt medh Durlack om hans saak men jag troor att han har slätt beskiedh dett lærer wäl skrifwas honom sielf.

De l'armé le 22 de jun.

Hälsningar.

Temoigner à Madame Gravendal que je ne veux absolument jamais quitter le service du Roi car Gyldengranath a du malice la dedans que le Régim: de Brahe est donné au comte de Stenbock.

^r Ludvig Wilhelm af Baden.

Adress: Frankforth. Sigill E.

Wirt den Her Postmesters zur recommendirt. (Med annan stil): d. 25 junij.

Ädla aldra kieresta lilla hustru.

Såsom jag medh denna post inga bref af min Engel har hafft är jag uthij tusende inquietuder i dätt jag veeth uthij hvadh tilståndh min Engel är; give gudh dän aldra högsta att ingen oförhappatt olycka henne har öfverfallit; så myckett mer önskar jag dätt som jag ser mig ingen lycka i värde[n] större än den att kyssa min ädla Engels händer. Jag sänder dätta till hans Excellence; om min Engel kan så skrif min moor till och giör min recommendation, jag skall skrifva til alla så snart mig den sårgen blir betagen dän jag drager för min Ädla Engell, i dät jag veth att henne intett har enpescherat att skrifva där intett ödett, eller någett timeligett min ädlaste unge har förhindratt.

Helsa sin syster, Sell och min lilla Bengtt, Gudh give att jag af min Engell finge stundeligen dee thijdningar som jag åstundar varandes af all min siälss kraffter ädla och mer än älskade lilla Hustru din troгна och ödmiukesta tienare i döden.

M. Stenbock.

Steppach d. ²²/₁₂ junij 1696.

Oxcenstern, Folmer et bien d'autres vous assurent de leurs respects.

Frise et Forstener en font autant.

Adress: Frankforth. Sigill E.

Min aldra kieresta lilla Engell.

Dina dygdiga bref 3 har jag kommitt uppå een gång, och takar jag ödmjukeligast före een så angenem souvenir och ber att altijdh conservera den samma emoth din overdiga tienare. Dee små tabellerna som mig sendes medh Sickijnger vore så angenäma i allas ögon att jag ingen har fått beholla, Princen sielf har tagitt 4 där af och dee andra generalerna har partageratt the öfvriga. Såsom vij marchera i dag till Kocshaime hinner jag intett att skriva dem alla till som jag gierna upvachtade, dätt skall skeepans faute härnäst. Give Gudh att campagnen vore ändatt ty jag har aldrig så leeths som nu, och där fienden går över Renen skall jag söka att få gå till min Engell då jag munteligen skall säga min Engell dätt jag pennan intett törs företroo.

Min agent uthur Wien skrifer att han mig ett bref har sänt som assignerade mig min sommergage af i fool men Gudh hvethe hvar thet är blivitt, om pantionen talar han underligen och Gudh vethe när dän lærer betalas. Jag skrifer nu och ber honom göra sin flijth och jag hoppas att den snart lærer betalas; innan 10 eller 12 dagar hoppas jag att översända några penningar, Gudh give jag så goth hade som jag min Engell önskar. Om min Engell skriver till pappa så ber jag henne vara så godh och temoignera att om Makeleren döör dän succession var min Engell angenäme, hvem veth hvadh Gudh gör om hans Excell. sig före mig ville uthlåtha. Vinett af oxlaggerna har jag bekommitt och funnitt thet uthur måttan gott, var så godh

och giöm några boutteljer till min ankomst till Frankforth. Helsa din syster hörsammast ifrån mig, Sell och min lilla sän glömes och intett. Min Engell helsas af många och drickes hennes skåll esom oftast. På mina vegnar helsas alla goda venner och ber jag min ädla lilla fru vara försäkratt att jag i döden oföränderlig skall finnas vara min ädlaste aldrakiereste lilla hustrus ödmikesta hörsamma och troгна tienare

M. Stenbock.

Steppach d. ²⁸/₁₈ junij A. 1696.

Fleingen d: 6 julij A° 1696
26 junij 96.

Min ädla aldrakieresta hustrus bref och liusana som mig sennes har jag väl bekommitt och tackar tusenfaltt därföre. Jag hugnar mig och ej lithett att förnimma dätt min Engell och allt dess följe mår väll, Gudh han give dätt länge måtte vara. Om din syster är än qvaar såå gör min hörsamma recommendation hoos henne, jag skall medh nästa post henne sielf upvachta. Helsa Sell och min lilla sän. Madame Blixcenkroon ber jag mycket helsa, och hennes Frumor och syster om dee än ära där. Min ängell lærer tvifvels uthan väll hava hörtt att fienden är tilbakars gängen. Give Gudh att dätt man vore så vijst i september som dett är julij månatt, jag skulle intett töva att upvachta min Engell i person; jag hoppas dok i din barensäng att få kyssa dina hender. Mi Engell helsas af oss alla. Jag har än ingen tidningar ifrån Wijn män som jag dageligen

dem väntar, så hoppas jag att snart kunna sända min Engell några penningar. Innelychta sänder min Engell medh thet första forth, och var så nådig och conservera mig sin vanliga ihugkommelse, och troo säkert att jag i dööden medh veneration och respect förblir ädla aldrakieresta lilla hustru din ödmukesta och trognaste tienare

M. Stenbock.

Ädla aldra kieresta lilla hustru.

Min Engels dygdiga skrifvelse underrättar mig om hennes systems hemresa, hvilken jag önskar af hiertatt att måtte gå väl. Gudh erholle min Engell och mina små barn vedh all timmelig och andelig velsignelse, dätt är mitt endersta åliggande. Uthur innelychta brevvet seer min ädla lilla hustru hvadh min agent skriver, jag sender därföre medh *en carta blanch till honom*. Min Engell är så godh och talar eller låtha tala medh Munch och Metcher om dee intett kunna vänta till thess the penningar falla, for jag seer att vij däruppå förlora 4 eller 500 M: skulle vij dem anticipera. Om min Engell ingen finner af creditorerna som eij heller vill dem emoth taga, så var så godh och låth *Her Laschener* skriva Keimen på detta mitt bref att han ju för ju heller anticiperar thett bäst han kan, eller låth man blij honom att skriva uthan berätta mig hvadh svaar min Engell får och hvad hoon menar. Helsa alla venner, M: Blixcenkron, Sell och mon fils. Jag fruchtar att vij lära mijsta ännu 760 af den gage som oss före vinteren än resterar, om dätt så är jag eij litett enbaras-

seratt. Jag försäkrar min Engell att jag i lijf och i död
förblir medh all imaginable respect min ädla Engels hör-
sammesta och trognaste tienare

M. Stenbock.

Fleingen d: 9 julij A° 1696.

Adress: Frankforth sur le Maijn. Sigill E.

Ädla lilla hustru.

Medh senesta posten sende jag min dydiga ängell een
assignation på 600 M. att betalas af General Tungens öf-
werste leutenant uthij Maintz, jag vill hoppas att min En-
gell samma bref väl bekommitt, och att hoon hoos her
Krais har låtitt förnimma om han intett som jag har skrivitt
ville betala den summan där och taga samma penningar
uthij Maintz. Till Wien har jag skrivitt och hoppas inom
3 vekor att få någett där ifrån. Nytt är här intett. Mar-
grevinnan går än uppe, och att prince Louis skulle komma
till Frankforth uthij vinter är aldeless ett spagement. Chris-
ter Horn har bref att Wellingen skall endera dagen bliva
Minister och att han är övermåttan väll uthij papas för-
ståndh igen. Jag mår Gudij skee lof väl, och önskar dett
samma över min Engell och hennes små hiertungar, den
aldra högsta Guden velsigne min Engell och förläne henna
snart een lyckelig nederkomst. Jag är och skall i döden förblj

Min aldra nådigeste lilla hustrus ödmiukesta hörsamma
och trognaste tienare

M. Stenbock.

Rauenberch d. 10/20 julij

A° 1696.

Om min Engell skriver till Svärjett så ber jag helsa alla och min moor, helsa lilla sånen jag tackar honom som blir så artig. Madame Blixcenkron och Sell gör jag min baisemain tres humble.

125

Adress: Frankforth sur le Maijn.

Zeiteren d: $13/3$ julij A. 1696.

Aldrakieresta lilla husteru.

Att min Engell har mig obligation dätt jag henne medh var post om min ödmiuka vyrdnatt försäkrar, är eett nytt vitnesbördh om dess dygdh och tandresse emoth mig. Jag försäkrar min ädla lilla unge att jag aldrig skall fela uthij een ödmiuk reconnoissance. Såsom min Engell uthij sitt bref till mig gör een påminnelse, om sin nederkomst, så försäkrar jag att ingen dag tima eller minut förbij går där jag ju Gudh innerligen ålijther om dess velsignelse och nådiga biståndh, gör mig alttså försäkratt att alltt efter önskan, medh Guds hielp lærer aflööpa. Helsa Sell och lilla sånnen samt Madame Blix:kron: Min Ängell var så godh och informera sig om intett Staan skall gie Margrewen penningar och om man igenom Her Laschener eij kunde få Rådett att betala mig 500 riksd. där Margrewen mig åppå dem assignerar. Jag väntar och om svar på mitt sista, och lever uthij tusende inquietuder att snart få höra min Engell vara lyckeligen och väl förlossatt; dätta

önskar jag aff ett trogett hierta, medh hvilkett jag förblir
intill min döödh ädlaste lilla hustru

Min Engels trogna ödmiukesta tienare

M. Stenbock.

Nytt är här intett att skrifva. Så snart min Engell kommer neder skall jag see till att komma öfver om möjligt är.

Adress: Frankforth sur le Main. Sigill E.

Min ädla aldra kieresta lilla hustru.

Såsom min Engell mig dän äran giöör och frågar om jag väl är tillfredhs att den lilla tilkommande vännen skall heta så som min Engel förmältt har så är dett mig över måttan kiert, och behagar min Engell man säkert att troo dätt jag mig een gloire gör att consentera uthij min Engels santimens. Den aldra högsta Guden give till lycka och låthe min Ängel lyckeligen bliva förlossatt. Jag skall skriva till Wien åth min agent att han gör sitt besta män för 3 vekor kunna vij ingen effect niuta. I dag 8 dagar till skall jag översenda, dätt jag här kan bekomma på min gage, och kanske än nu medh första post, om han kommer som penningarna hemtar. Var så godh och helsa Mad: Blix.; Sell och lilla gref Bent, jag frögdar mig hierteligen att hööra dätt han väll artar sig. Vår herre velsigna min ädlaste lilla hierta, troo fritt att jag i dööden förblir

aldrakieresta lilla hustru din ödmiukesta trogna och hörsammesta tienare

M. Stenbock.

Zeiteren d: 16 julij A° 1696.

Detta ögneblik aldrakieresta lilla Engell sedan jag dett innelykta har förseglatt har jag lånth fölgande 600 M. Min engel skikar man till her Kreis så kan hoon bekomma kanskee den summan uthan att draga vixel eller skicka expresse på Maintz. Troo fritt min Engell att jag aldrig skall fela att visa min ädla unge dett jag medh lif och bloodh begier att förbliva intill min döödh ädlaste aldrakieresta lilla hustru din trogna och ödmjuka esclave. Adioe.

Adress: Frankforth sur le Maijn. Sigill E.

Rouenberch d: ²³/₁₃ julij A° 1696.

Aldrakieresta ädla lilla hustru.

Att min ädla lilla Engell mig tackar för mitt bref som om dätt hade varitt allt före obligente uptager jag medh all ödmiuk respect, och ber min Engell vara föresäkratt att jag intett nog tendresse före henne hava kan och om jag i mitt skrifvande finnes wara obligente så är dätt af mig een skyldigheeth.

Såsom mitt bref lærer bliva min Engell levereratt hwedh then thijden som hennes räkning är om så önskar jag af

altt mitt hierta min Engell all Gudhs velsignelse, han hielpe henne före sin Såns bittra dööds skull. Jag vill hoppas att dee 600 M: ära betalta; så snart jag någett mera får skall jag thet öfversenda, emedlerthijdh må våra kiöpmenner vänta dåk hopas jag dätt eij lærer vara länge. Helsa Mad: Blix, Sell och lilla Gef Bent. Christer gör sin hörsamma helsning, och till Madam: Blix. också. Adieu divine Comtesse, je suis plus que jamais mon aimable ange votre très fidell et très obéisant serviteur

M. Stenbock.

Adress: Frankforth sur le Maijn.

Datum: Le 24 de juliet du camp de Rouenberch 1696.

Oaktadt han med gårdagens post tillställt henne ett bref, uppvaktar han ånyo.

Adress: Frankforth sur le Maijn. Sigill E.

Datum: Rouenberch le 28/18 julij A^o 1696.

Han är i ängslan öfver hennes förestående nedkomst.

Adress: Frankforth sur le Maijn. Sigill E.

Min ädla, lilla Engels kierkommna bref underrättar mig om dess helsa som och att hennes timme eij är escoulératt. Jag frögdar mig över den första och önskar att när tiden blir min Engell med hugnatt och välsignelse må komma neder. Att min Engell[s] papa har svaratt på dess begieran att man Hans Ex: gåtfinnande begier om jag skulle söka een vijdare permission är mig rätt kiert, jag vill Hans Excellence där om sielf eij tilskrifva för än jag medh min Engell vår convenience bäst har överlagtt, hvilket jag hopas munteligen att förrätta vill Gudh när min Engell kommer att ligga. Jag ber emedlerthijd att conservera mig din ihugkommelse och vara persuaderatt om min tandresse och submission. Helsa Mad: B: Sell och min lilla gef Bent. Där min Engell skriver sin syster till ber jag tienstl: helsa. Godh natt min lilla mama. Klockan är i när som skref detta din ödmiukesta tienare och esclave

M. Stenbock.

Rouenberch d. 30 julij

A° 1696.

Här är aldeles intett nytt att skrifva.

Adress: Frankforth. Sigill E. Cito, cito.

Datum: Rouenberch le 4 d'augst. A° 1696.

Som markgrefven afreser i dag 'pour aller assister aux couches de sa femme' tar äfven han själf sig friheten

att på några dagar besöka sin maka. Han anländer följande dag eller samma dag.

Adress: Frankfort.

Datum: Mayntz le 21 augt A 1696.

Denna dag passeras Rhen, ingen kan förstå Hans Höghets plan. Han hoppas att hon snart skall bli frisk igen. Hälsningar till hans gossar [Fredrik Magnus har sedan sista brefvet kommit till världen].

Adress: Frankforth sur le Maijn. Sigill E.

Datum: Mayntz d. 2 september.

Ömhetsbetygelser och glädjetryck öfver att hennes hälsas återställande fortskrider. Han tror att armén inom 2 eller 3 dagar skall aftåga från Mainz.

Adress: Frankforth sur le Mayn. Sigill E.

D: 7 september.

Min ädla lilla Engell

berättar jag att vij i dag marchera och att fienden har retirerat sig till Candon, man hoppas att göra honom in-

nan kårtt ett strek som han sig eij förmodar men hvadh veeth ingen. Helsa mina små och Sell. Conservera mig din vanliga gunst. Dän aldrähögsta Guden han bevare Eder alla dätt önskar jag af ett trogett och ödmiuktt hierta som dän där är min nådiga och ädla hustrus troгна tie-nare och esclave

Stenbock.

Forstner ber hörs: helsa.

Datum: Musbach le $15/5$ de Septemb. A 1696.

Lugnande bref och ömhetsbetygelser.

Adress: Frankforth. Sigill E.

Datum: Mousbach d. 11 septemb. A° 1696.

Helt nära fienden, man afvaktar hvad som kan komma att ske. Han tror icke att något kommer att inträffa, då fienden har en alltför fördelaktig ställning.

I mårgon skal jag senda vexelen af Hertigen för juvelerna, där af beholler min engell hvadh som af vigtt är uppåå hans räkning, det belöper sig visst 18 riksd.

Adress: Frankforth. Sigill E.

Musbach d: 12 septem. 1696.

Aldrakieresta lilla hustru.

På thet jag ingen lägenheet må försumma så låther jag min ängell vetha genom Her Oppenhaimers mojen att jag Gudij skee lof mår väl och önskar af hiertatt att dätt så medh min Ängell och mina små voore och. Om vår operation kan jag intett vist skriva emedan man ser hvarannan, och tviflar jag myckett att vij giöra dem stoor skada i år. Helsa Madame Blixcenkron hennes man mår väl. Mina små och Sell helsas tienstl: af min ädla Engels ödmukesta och troгна tienare

Stenbock.

Aldrakieresta lilla hustru.

Till tak för dina dygdiga bref låther jag min Engell vetha att jag mår Gudh skee loof väll och hoppas att dätt snart lærer vara uthe här på orten. Jag har redan låf att gåå hem över vinteren så snart Campagnen är uthe. Som vij lära måtta bliva i Bremen så skrif Wangelin till som jag och har giort till Wellingen, att vij må komma att ligga på landett där dätt ej är så giörligett att han söker oss ett hus uthij Stade. Helsa mina små och Sell, Blixcenkron mår väll och hennes hustru helsas af hiertatt. Helsa till

Svärijett om min Engell skrifver thijdh, jag undrar att min mor ej skrifver mer. Min Engell låth komma till sig denna kiöpmannen och fråga om han ej vill på denna vexelen föreschiuta Sparren dessa penningar emoth interesse, om så är så låther hoon vetha svar med thet första. Conservera mig din vanliga nådh som jag skall conservera min Engell en ödmiuk tienare och man

M. Stenbock.

Min ängell var så godh och låth kiöpa mig en coutton de chasse bien doré. Werner veth var man dem får.

Musbach d: ²¹/₁₁ septem. A. 1696.

Om kiöpmannen intett vill giva de 100 rixd. för än han har svar ur Hamburch så låther min Engell giva sig een qvittunch på vexelen af honom emedan man för denna pilten måtte gå säkert.

Af dett innelychta brevvevt till Sparren kan min Engell see att denna kiöpmannen honom notificerar att Texcera har penningar före honom, dett brevet vises kiöpmannen och sendes sedan hij i gänn.

Min Engell accordrar på dett besta medh honom män gå före intett goodh.

Adress: Frankforth. Sigill E.

Aldrakieresta lilla hustru.

Jag har i detta ögneblik fått min Engels dygdiga bref medh Esbiörn. Frögdar mig ej mindre att see min Engell må väl, än jag mig chagrinnerar at höra henne aller-

meratt för min skull. Dätt är än intett föregångett som kan kallas någett; vij cannonera fienden och dee giöra oss intett, om intet sakerna ombyta sig ser jag ingen apparence att vij komma till hopa. Jag skall beholla Esbiören än några dagar och om någett paserar skall jag dätt straxtt skrifva. Helsa Madame Blix: hennes man mår väll.

Mina gässar kysses å mina vegnar samt Sell. Jag skall i afton skrifva papa och din syster till. Adieu tills i afton, troo fritt att jag mig på allt sätt skall menagera som dän där begier att länge lefva min ädla Engels ödmiukesta tienare i döden

M. Stenbock.

Om mitt bref är illa skrivvitt så är orsaken att jag dätt till häst skrivvitt har, effter posten går bort kl: 2.

Mousbach d. 14 sept. 1696.

Adress: Frankfort. Sigill E.

Datum: le $^{14}/_{24}$ de sept.

Han återskickar Esbjörn och hoppas att inom 8 eller 12 dagar återse henne. Beklagar stackars 'Guldengranat'.

Adress: Frankforth. Sigill E.

Aldrakierasta lilla hustru.

Oansett att jag i går har skrivitt medh Esbiören, så vore jag enn indigne om jag intett i dag medh posten giorde

dett samma till att vijsa min skyldigheth och huru högt jag skattar att effterfölja min Engels befalning. Jag beer ödmiukeligast helsa mina små hiertungar samt Sell och Mad: Bli: Jag hoppas snart att see eder samteligen vedh een godh helsa och som jag troor lærer thet skee vedh uthgång af denna månatt; effter all apparence skier denna gången intett, och veth Gudh att jag är ledsen vedh dätta krigett, så myckett mer som mig intet hop gies at bliva hulpen. Hertigen af Wirtenberch har sänt sin Cammertienare till F-fort till att betala min Engell 362 M. åth jubileraren, där af beholler min Engell 27 M: dätt öfriga kommer honom till, och sen de 100 riksd: Folmer oss har lånth som jag honom här har betaltt. Effter vij gå till Bremen ville min Engell intett låtha giöra färdigt mer än Knuts och Jacobs räcker ty dätt är nog före oss uthij dän retretten, dett andra kan giömas till öfver ett år vill Gudh vij lefva. Om min Engell som jag intett tviflar får penningar ifrån Wien är hon så godh och giör een sådan anstaltt att vij kunna komma bort medh dätt första. Jag hoppas att mina hästar skola uthdraga noggsamt till vår resa. Hoosgående bref ville min Engell straxt bortsända, och var försäkratt att jag intill min döödh förblir medh all immaginable veneration och fidelité min ädlaste aldra nådigeste Hustru
din ömiukesta tienare

M. Stenbock.

Müsbach d: $^{25}/_{25}$ sept.

An^o 1696.

Innan att skika borth detta brevvettt befrågar sig min Engell om Dankleman är än uthij Cleve.

142

Adress: Frankfort sur le Maijn. Sigill E.

Datum: P. S. le ¹⁵/₂₅ de sept.

Några rader hälsningar.

143

Datum: le 18 de septem. A° 1696.

Han sänder 50 dukater. Som han har några hästar att sälja, ber han henne tala med judarna om dem. Såsom Blixcencrona åther har motta blivitt qvar så sänder jag medh posten mina bref och gör min excuse på allt sätt. Madame Blixcencroon lærer på denna sedell betala 200 M:

144

Adress: Frankforth. Sigill E.

Ädla aldrakieresta lilla hustru.

I går skref jag medh Klingstett och i afftas fick jag ditt dygdiga bref. Gudh vari ära för allas vår helsa och låthe dän länge continuera. Helsa Madame Blix: hennes man mår väll. Mina små och Sell pussas på mina vegnar. I går tog man ett slått med storm, män där är få blifvna emedan fienden strax lascherade footen. Jag troor knappt

att vij mera tenterar. Gudh han välsigne min Engell och hielpe oss snart tillhoopa igen ty thett är min endersta längtan att få stätze lefva i dina armar skiönesta lilla hustru din ödmiukesta och trognaste tienare

Stenbock.

Musbach d: 18/8 Sept.
A° 1696.

Aldrakieresta lilla hustru.

Jag tackar ödmiukeligast före min Engels dygdiga bref och ber min Engell conservera mig sin tandresse och temoignerade amitié och troo att jag in till min dööd deraf skall vara reconnoissent. Jag bekienner att dätt mig kommer selsamt före att min Moor oss temoignerar een sådann froideur, tvifvels uthan är hoon o[n]der på mig antingen att jag dee Brandenburgischa brefven eij har velatt senda min broor eller och, att jag een gång där hoon mig bett att achta wadh jag talar, jag till svars givitt mig aldrig hava friare talatt än i hennes kammare, och nämt henne dee spioner där finnas; är hoon ondh så vare dett sig a la bonne heure jag är intett rädh, och kan hoon effter ordspråkett åther blij goodh igen, dät är le moindre de mes soussis.

Skrif man intett, Gudh drar väll föresorg före oss. Helsa Madame Blix: Sell och mina små hiertungar; och mögeligen är skall jag söka om söndag 8 dagar till att resa här ifrån, beer min Engell intett inquieterar sig emedelerthijdh före min skull jag skall på allt sätt conservera mig. Så som jag dessa dagar igenom een oförmodelig lycka

vunnit dessa 50 ducater spetzie så kan jag dem aldrig bättre sacrificera än i dätt jag dem min dygdiga Engell till marknan förärar, föresmå dem intett ty om jag kunde gie tusende talls vore omögeligett dem att giva medh stööre tandresse och iver. Gudh den aldrahögsta velsigne min Engell och give att jag redan låge på hennes armar. Jag är af hiertatt och medh all submission din trogna och ödmiuka tienare

M. Stenbock.

Den 19 September 1696.

Musbach: Dät tör Sell intet nemna.

Sosom Blixcenkrona i går intett rest till Frankforth och blir än några dagar här har jag intet tortz senda medh påsten dett gullett, män medh första säkra lägenheth skall de följa. Blixenkrona har tagitt min ossmer i betalning af dett jag honom var skyldig hvilkett mig är jertans kiert, ty han har mig dem fordratt åthskilliga gånger, mig tyckes att med hans penningar är snart uthe.

Tralell illa vatta mama jag sitte musbachen i papas teltt.

Datum: Musbach le ²¹/₁₁ de septemb. A^o 1696.

Hon ombedes att skrifva till hans mor att gifva dem 400 ecus, för att kunna lefva tillsammans denna vinter.

147

Adress: Frankfort. Svart sigill E.

Dieser brief wirtt dinstl. recommendiert an dem H. wirt im Wulff zu Fridberch zur schleunigen bestellung.

Datum: Göjsen d 20. om afton klock. 11. [Antagligen okt. eller nov. 1696.]

Uppehållen genom en vagnsolycka, sänder han hälsningar.

148

Adressen till större delen bortrifven. Sigill E.

Datum: Cassel d 23 Novem. A° 1696.

Hälsningar till Blixenkrona att utan dennes son Erik skulle han själf varit tvungen att stanna kvar 8 dagar. Prinsen är nådig.

149

Datum: d 26 November 1696.

Medsändes 86 m. Följande dag på eftermiddagen ämnar han afresa.

150

Adress: Frankforth. Sigill E.

Aldrakieresta lilla hustru.

Jag skrifver i största hast min Engell att försäkra om min ödmiska vyrdnatt, och att låtha vetha att jag mår väll. Lantgref. har intett velatt låtha mig resa för än i mårgon; jag är bemött på tusende obligenta maner, i afton hålles en liten förklädning, där jag och måste assistera. Af dätt jag sist skref är intett sedan omtaltt dok lärer jag detecheras till Hanovr. Helsa mina små, och Sell samt våra grannar. Jag är medh all immaginable veneration di trogna tienare i dööden

Stenbock.

d: 28 Nov: Cassell.

151

Adress: Frankforth sur le Maijn. Sigill E.

Min ädla aldrakieresta lilla hustru.

I söndas afton reste jag ifrån Cassell medh tusende emfegna höfligheter och nådh. Till een souvenir gafz mig af Lantgrefven, 2 medalier af gull af 40 ducater styckett och 8 af sijlver; dee af gull ära eij väl jorda därföre har jag dem eij velatt översända och de af sijlver fast de ära bettere giorda så ära den största man af 8 lodh: och som dätt är doubletter skall jag beholla 3 där af till een ihug-

kommelse. De af gull skall jag före byta i Stade och sända min Engell een vixel däraf, om henne så behagar. Uthom dess gafs mig till att raccommodera min vagn om han skulle bryta 50 ducater i gull, och låfvades mig een recommendation till Berlin uthij min solicitation. Dätta kom som i från himmelen till den Berlinska resans fortsättjande, Gudh give mig en önskelig successe. Af Ärf-princen¹ fik jag een öfvermåttan skiön värja och et par pistoler hvilkett mer än 100 riksd. värt är de contestations mig giordes. Besluter min ängell af detta ej så väll som där af att Lantgreven mig ett Regiment anbuditt af 7 compagnie till thess att han mig bettere kan amplojera betygandes att han mig därjemte vill giva Öfverste Stalmestare tiensten så snart som dän gamla såm på döden ligger går af. Jag har uppå allt thetta intett positivt svaratt, för än jag min ädla Engels santiment inhemtatt hvar uppå jag väntar medh thet första, vill allenast bee min Engell taga i betänkande vårt vilkör i Svänksa tiensten och huru långsamt lyckan kommer före dem som vij och våra lijkar. Hos Keisaren är religionen en stoor punct och hinder till min befordring, och där Konungen min intett hielpa vill synes thetta vara een Gudhs tillskyndelse emedan thett kommer uthur een pure amitie af Lantgrefven och som hoon har före min Engell en särdeles estime, är jag förevissatt att aldrig någensin lærer en vara henna angenämare än min Engell, och kan min Engell uthvärka hos henne genom sina angajanta maner oss och våra barnn till goda allt hvadh hoon vill. Mig är befaltt att correspondera om detta medh Ketler dätt jag ej skall giöra för än jag din tankar bekommitt. Jag vill ej hellere för gie din Her far någon ouverture därom, och håll thetta man secrett att ingen det ringesta där af veth, jag å min sida

¹ Fredrik, sederm. konung af Sverige.

skall göra desslikes. Helsa dina små och var försäkratt att jag i dööden förblir medh all ödmiuk vyrdnatt min Engels trognaste och hörsammeste tienare

M. Stenbock.

Hanover d: 1 decemb:

A° 1696.

À Selle trois baisés de ma part.

Au reste les amis de deux sexes soient profondément salués.

Adress: Frankforth. Sigill E.

Datum: Stade d. 3 decemb. A° 1696.

Nyss ditkommen, endast några rader innan posten går.

Adress: Frankforth sur le Main. Sigill E.

Diser bief wirt dem Herren Koniglich. Commissarien H. Housvedell ganz dienstl. gerecommendirt.

Datum: Stade d 7 decem. A° 1696.

Det förefaller honom, som om 10 år hade gått sedan de träffades. Han måste vara med om ett krigsråd, innan han kan resa till Berlin före helgdagarna.

154

Adress: Frankfort sur le Maijn. Sigill E.
 Wirt d. H. Commissarien Housvedell dinstl. recommendirt.
 Datum: Stade d. 10 decemb. A° 1696.

*Han har skrifvit till Wellingk och Bielke angående
 sina anspråk, eftersom man var alldeles öfvertygad att
 han icke ville stanna i konungens tjänst.*

155

Datum: Stade d 21 decemb. A° 1696.
Uttryck af ledsnad, orten är oerhördt dyr.

156

Adress: Frankforth sur le Maijn. Sigill E.
 Diser brief virt dem Herren Commissarien Housvedell dinst. recommen-
 dirt.
 Datum: Stade d. 24 decemb. A° 1696.

*Bref har kommit från Bielke med hugnesamma under-
 rättelser. Jag önskar een lyckelig hiulehelg och tusende
 förnöjelser; trallel illa vattesta mama.*

Adress: Frankforth sur le Main. Sigill E.

Cito. Cito undh virt dinst. recommendirt.

Datum: Stade d. 28 december A° 1696.

Han ber henne rekommendera brefven till postmästaren i Berlin. Från Hamburg och Stettin kommer han att skrifva till henne.

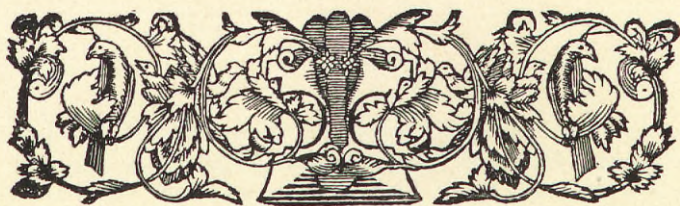
158 är dateradt Stade dec. 1696. 1000 *ecus* behöfver hon, däraf har han 200. *Blixenkrona* är så älskvärd att förskottera henne 800 *kr.*

159—162 äro franska bref utan datum, men adresserade till Frankfurt. Sannolikt äro de från år 1696. *I n:r 159 framlägger han sin plan, han skall göra allt för att lyckas i Berlin.* 'Mons. Wellinck s'en mèle et Madame la Maréchal a écrit à son frère. J'en attend les effects et après le nouvel au j'ijraij moij même, étant assuré qu'allor je serois appellé en Suède en Lieutenant Colonell et comme cela je passeraij à Berlin de la à Frankfort pour aller par la Hollande en Suède; voijlà quels sont mes projects en cas que mon sort est tel. En attendant ne trouvez pas mall que je garde les 80 ducats si j'en eus besoin.

Adieu lilla vatta mamma . . .'

På n:r 161 står: abzugegeben am ross markt ins mittel gebau.

1697

163

Adress: Frankforth sūr le Maijn. Sigill E.

Datum: Hambourch d: 1 Januarij A. 1697.

På detta åhrett emoth tag min ädla Engell een troogen Nyårs lyckönskan af ett sådantt hierta som hoon troor att jag till min Engell bär hvilkett visserligen intett kan vara trognare och uthij mer upricktigheeth.

164

Adress: Frankfort sur le Maijn. Sigill E.

[Med annan stil]: Adresse vōtre très humbl. serviteur B.
Huswedel Hamb. 9 janvier l'année 1697.

Datum: Stettin d 5 Janvier 1697.

Fältmarskalken² har välvilligt tagit emot honom. Han vet ännu ej om han vågar resa till Berlin, då fältmarskalken sagt att därtill konungens tillåtelse fordras.

² Jurgen Mellin.

Adress; Frankfort sur le Maijn. Sigill E.

[Med Huswedels hand]: Adresse de votre très humble et très obéissant serviteur B: *Huswedell*.

Recommandée à la faveur de Monsieur le Commiss: d'Adlerflykt Conseiller d'États du Roi à *Frankfurth sur le Maijn*.

Stettin d: 9 Janvie A: 1697.

Jag kan intett beskrifva huru väll Felttmarschalken och hela dess hof mig fegna. Han lefver som sig böör een vraij homme de qualitet, och är här hvar afton baal, där jag ej dansar, emedan svina har fört mig i lomber spelett hvar jag tappar mina penningar. Dätt är en treffelig dansmestare här är och är dätt een plaisir att see huru dee barnan dansa antreer och balletter. Stina Lilje låther helsa min Engell, hon är vackrare än någon sin, buken full och baren och håller han och hoon myckett af warandra; hon ligger för sin opasslighets skull seen några dagar. Före grefvinna Brahe vill thett intett taga ihop. Anabe heltar maman och brorana.

166

Adress: Frankforth sur le Maijn. Sigill E.

Datum: Stettin d. 12 jan. A° 1697.

Några rader. Just ingenting nytt. 'Madame Brahe se dit grosse.'

167

Adress: Frankforth sur le Maijn. Sigill E.

Datum: Stettin d. 18 janvier 1697.

Posten är i Stettin oregelbunden.

Du troor intett hvadh jag unfår här för höfligheeth af feltmarschalkens heela hus.

Stina Liljie skall du intett mera kiena så serieuse hon är bliven.

168

Adress: Frankforth sur le Maijn Sigill F.

Unth virth dennen Herren Postmeisters dinstl. recommendirett. Franco lassen [annan hand].

Datum: Berlin le 6 de fevrire A° 1697.

Omöjligt att skrifva härifrån när man önskar. De många visiterna man är tvungen att göra hindra från att passa tiden för postens afgang.

Min Engell gå intett ifrån den anvisning Juden i Schwen har af oss; han kan väl låtha nöja sig där medh.
Försegla dee följande bref om min Engell behagar.

Adress: Frankforth sur le Maijn. Sigill F.
Cito, cito, citissime. Franco lassen [annan hand].
Datum: Berlin d. 9. februarij A^o 1697.

Två postdagar ha gått, utan att han fått bref från henne; är nu bekymrad. Ber henne hälsa barnen, om de ännu lefva. I veckan skall han resa från Berlin. Man tror att han skall ha 1200 eller 1500 ecus. Följande dag skall han fordra betalning och sända henne så när som på 150 som han fått lägga ut och som han behöfver för återresan.

Adress: Frankforth sur le Maijn. Sigill F.
Cito Cito Citissime.
Datum: Berlin d 13 februarij A^o 1697.

Brefvet af den 6 har gjort honom glad. Han skall sända henne 1800 ecus, allt hvad han fått, resten har man lofvat.

Adress: Pour ma chère femme. Sigill F.

Ädla aldra kieresta lilla hustru.

Jag öfver sänder min Engell här een vexell uppå 1800 riksd., min Engell låther betala sig dän medh thett första. Skulle emoth förmodan dän ej respecteras, måste man låtha protesterå på allt sätt och mig låtha straxtt vetha till Stade huru thett har gått. Jag reser i morgon vill gudh medh dagen. Jag skall hålla min Engell een richtig räkning af thett jag har bekommit så att jag hoppas hoon skall vara nögdh när jag har den lyckan att få see min Engell hvilket jag ber motte medh dett första skie. Min Engell är så godh och intett drar Cassell förebij ty jag är viss uppå att henne lærer vederfaras all nådh. Jag vill hoppas att min dygdiga Engell kommer medh thetta uth, Gudh gifve att jag mera kunde sända. Jag ber ödmiukeligast att conservera mig din vanliga tendresse. Jag vill hoppas att mina hestar ära solda eller att man dem kan före vangshästar förbyta. Min ädla unge glöm intett att föra mig capusiner thuch till 2:ne råkar. Helsa mina små och Sell, samt alla af min connoissance, försäkra alla att jag kommer tilbakars medh thet första. Godh natt min lilla Mama. Gudh give jag hade dig i mina armar, medh Guds hielp sku vij eij skiljas så snart äth. Jag lemnar all soin för resan uthij min Engels egett gottfinnande, och väntar medh thet aldra första min Engels bref till Stade när hoon reser af, och ber att thett måtte recommenderas Hussvädell, såå att eij må missgå sitt nöje. Min ädla aldra

kieresta lilla hustrus aldra ödmiukesta och hörsammesta
tienare och man

M. Stenbock.

Berlin d: 15de fevrie.

PS. Min Engell låther betala sig 400 riksd: i Lunen-
bourger drittels om dee böra användas till resan, jag har
thett medh Banquieren betingatt.

Adress: Frankforth sur le Maijn. Sigill F.

Diser brief virt dinstl: recommendirt zur eine sichere bestellung.

Stade d: 18 februarij A^o 1697.

Ädla aldrakieresta lilla hustru.

I tisdags sände jag min ädla Engell een vexell på 1800
riksd. courrant, af een uthur Berlin som heter Andre le
Jiur på een i Frankfort som heter Wigij, jag vill hoppas
att dän är väll ankommen, och att han på allt sätt är
respecteratt; skulle dett eij vara så måste protesteras och
om min Engell behagar så avertera därom straxt Gref
Alexandre Dona i Berlin som är uthur mottan af mina
wänner. När min Engell kommer till Cassell behagar hoon
att adressera sig till gouverneuren Ma[r]derfeltt, han lärepå
allt sätt gå min Engell till handa. Jag skall hono m däraf
tillskrifva om måndag vill Gudh.

Om Lantgrefven frågar min Engell huru jag mig resol-
veratt så kan min Engell seja att hon intett annat veth

än att jag Marchalken Ketteler commission givitt hans Durchl: att remonstrera min ödmiuka begieran, och att hoon intett tviflar att jag ju prefererar hans Dl: dienst före all annan där jag så lyckelig är att obtenera hvadh jag ombuditt haver, och att min Engell vill charchera sig med Hans Dl: commission. Jag väntar medh stoor impatience min Engels retour och önskar därtill all lycka och fortgång. Helsa dina små och Sell och troo att jag intill min döödh förblir min ädla Engels ödmiukesta och trognaste tienare

M. Stenbock.

173

Adress: Frankforth sur le Maijn. Sigill F.

Cito, Cito Citissime.

Datum: Stade d. 22 februarij.

(Innehållet öfverensstämmer i det närmaste med föregående bref hvad affärerna beträffar.)

174

Adress: Frankforth. Sigill F.

Datum: Stade d 25 februarij A° 1697.

Ett par rader i förhoppning att hon redan är på väg till Stade, men om så ej är, en hälsning. Lycklig resa.

175

Adress: Frankforth. Sigill F.

Datum: Stade d. 4 mars 1697.

Han är olycklig att få höra det hon icke rest ännu på grund af lilla gossens sjukdom. Han är rädd för att den lille redan är död.

176

Adress: Frankforth sur le Maijn. Sigill F.

Et soit recommandé au Maistre de poste du dit lieux de la ranvojer en cas que Comtesse soit partij pour Hambourch.

Datum: Stade le 9 de mars 1697.

Han vill tro att hon har rest. Mycket rädd att den minste redan är död.

177

Adress: Frankforth. Sigill F.

Datum: Stade le 22 de Mars A° 1697.

Hoppas att lille Fredrik Magnus snart blir bra igen.

1697

129

178

Datum: Stade: 26 Marts 1697.

*Han skall söka utverka ledighet att resa till Sverige.
Oro öfver sonens sjukdom.*

179

Adress: Frankforth sur le Maijn.

Abzugeben am ross markt in dass mittelgebau beij den Herren Lasche-
ner unt virt allenthalben dinstl: recommendirt.

Très honorée et chère Comtesse.

Je suis chagrin que vous ne sauriez croire de ce que le petit nous sépare bien plus longtamps que nous n'avons cruë; comme je ne connois pas le mal je n'en sai point juger, je me persuade pourtamps que le plus tôt qu'il vous sera permis vous vous mettez en chemin en anveloppent le petit le mieux qu'on pourra. De Suède je n'aije rien de nouveaux sinon att Kungen har varitt illa siuk af een apposteme i bröstett. Helsa mina små och Sell samt alla goda venner. Anabe ä så ondh att mamam intett tomstier snart. Tralell jag är din trogna tienare och man

M. Stenbock.

Stade d: 29 Marts: 1697.

En galen Rebinder och Aderkas ber helsa mamam.

Datum: Stade d. 1 Aprill 1697.

Längtar efter henne. — — — — —
 'Tralell illaste mamam. Anabe va såå ilsken på dig.'

Adress: Frankforth sur le Maijne. Sigill F.
 Sois très humb: recommandée à toutes les postes.

Très honorée Comtesse.

— — — — —
 Si on vous demande om jag intett kommer igen så säg
 du troor jag går till Ungerem, ehuru väll dätt blir till Svär-
 jett. Helsa alla goda venner och såå tusen tak att min
 Engell mig sentt Múnkenpaij. Här är intett nytt, uthan
 rätt lissamtt, och bättra Gudh vij måste boo i dee små
 kiellarkamrar, ty annatt hus finnes ej. Adieu min ädla
 unge jag är i döden din ödmiukesta tienare

M. Stenbock.

Stade d. 4 April A° 1697.

1697

131

182

Adress: Frankforth sur le Maijn. Sigill F.

Et soit treshumble recommandé a toutes [le] s protes.

Datum: Stade d 8 April 1697.

*Förtviflad öfver skilsmässan och sonens sjukdom, an-
håller om underrättelse.*

183

Adress: Frankforth sur le Maijn. Sigill A.

Datum:Stade 11 April A° 1697.

Endast några rader i förhoppning att hon redan rest.

184

Adress: Frankforth sur le Maijn. Sigill F.

Diser brief wirt dinstl. recommendirt unth ist abzugeben an rossmarktt
in mittegebeij beij dem Her Laschener.

Datum: Stade d. 15 April 1697.

*Han har hört genom Blixenkronas att hon i inne-
varande vecka skall afresa från Frankfurt.*

'Vous ne sauriez croire comme on est allarmé issi à
cause de la maledie du Roi, som man troor lærer han eij
mera stiga op; hvilket oss för alle andra incomoderar
emedan jag alltså intett får gå till Svärjett så snart.'

185

Adress: Donner où elle se trouve. Svart sigill F.

Datum: Stade le 29de avrile A° 1697.

Öfvertygad om att hon nu är på väg sänder han henne ett par rader med Blixenkrona.

186

Adress: Frankforth à ranvojer si madame en est partie.
Svart sigill F.

Très chère Comtesse.

Je n'ajje jamais cru que vous seriez capable à me cascher la raison qui vous fait rester à Frankforth; j'en suis au désespoir comme ausij de n'avoiz de vos nouvelles depuis 4 semaines; mandez moij pour l'amour de Dieux ce qui en est à cette fin que je puisse prendre part à votre chagrin. Le coeur me soigne d'inquiétude et je vóus assure très chérie Comtesse, que si je suis longtamps dans un parelje ambaras je serois contraint de renoncer à le monde, ayant sur cette globe que l'unique bien de vous aimer. Ce sont les suppires chère Comtesse de votre triste et fidell esclave

M. Stenbock.

Stade le 31de Maij A° 1697.

Je suis fait Colonelle à la place de Kempen.

187

Adress: Frankforth. Svart sigill F.

Datum: Ståde d. 5 junij 1697.

Han ber henne säga hvarför hon ej afrest. Som han är öfverste för von Kempens regemente, måste han afresa endera dagen. Olycklig vid tanken att han ej får se henne på länge.

188

Adress: Frankforth.

Cito, cito, citissime.

Datum: Hambourch le 10de jun. A^o 1697.

Han bönfaller att få veta hur hon mår och hvarför hon icke skrivoit på 7 veckor. Han måste resa till Wismar följande veckan.

189

Adress: à Frankforth sur le Maijne. Svart sigill F.

Très chère et très chérie Comtesse.

Est-il possible que j'aie mérité votre indifférence jusqu'à un tel point que vous me caschez les raisons qui vous arrêtent depuis 4 mois à Frankforth. Vous savez charmante Comtesse que je me partacherai en mille pièces

pour vous soulager en tous vos soins. J'aije jusqu'à présent cru que la maladie de votre fils fut un prétext légitime de votre retardement, maix à présent je ne saij qu'en dire, comme il y a 5 semaines que vous ne m'écrivez pas. Dieu saijt que je vive sans vivre et que le désespoir me guide partout, de sorte que je ne saij ce que [je] faix. Je vous supplie donc pour l'amour de Jésus Christ, de me mander au plus vite ce qui vous manque, vous aij-je offensé à un tel point que vous ne me voulez plus revoir? Je suis prêt de vous faire toutes les submissions imaginables, même j'iraij à Frankforth à genous vous demander pardons. Mon coeur me saigne trop pour vous pouvoir plus écrire, et Dieu est mon témoin que tandrement je me nomme d'un coeur fidell

Divine Comtesse
votre esclave à jamais

M. Stenbock.

Stade le 17 de jun A° 1697.

J'aije anvoyé Jacob pour avoir des nouvelles sures de votre état, ne me caschez rien, car j'en prans la mort. Si il y a moijen que vous partiez une foij de Frankforth je vous supplie de prandre avec Selle et un valet la poste et les anfans avec afin que je ne languis pas trop longtemps après l'heureux moment de vous revoir.

190

Adress: Pour la Comtesse de Stenbock en cas quelle soit encore à Frankforth si non la lettre soit ranvoyée à Wismar. Svart sigill F.

Datum: Stade le 21 de jun 1697.

Ånyo uttrycker han sina bekymmer och sin längtan. Jakob ljuger ifall han påstår att hans herre ej mår bra.

191

Adress: Frankforth sur le Maijn. Svart sigill F.

Cette lettre soit très humblement recommandé à être ranvoyée en cas que Madame soit partie; mon adresse est à Wismar.

Stade d: 24 junij 1697.

Très honorée et très chérie Comtesse.

Monsieur d'Adlerfluchtt m'ayant mandé que vous ne sauriez partir faute d'argen, le sirurchien me tient un même langage si bien que j'en suis an désespoir, si je l'avois su il y [a] trois moijs, il y auroit eu moyen de negotier quelque chose à Wienne. Très chère Comtesse, taschez mon ange de faire credit et servez vous de mon nom et mon caschett pour les obligations. Je veux être damné si au monde j'aije plus de 50 écues, outre cela je dois issij encore quelque chose. Très chérie Comtesse, faites votre mieux pour en pouvoir partir à cette fin que j'aije une foije le bien de vous revoir une foije de ma vie.

J'espère que nous [ne] séparerons plus de nos jours et il y aura moyen de nous tirer de tout l'ambaras, comme j'aye à prétandre 3000 M à Wienne et 6000 à la Coure de Berlin. Je ne saurais vous dire comme je suis chagrin de la mort de notre chère Selle, Dieu vous aide et me fasse cette grâce de vous revoir bientôt en bonne santé, dont j'aye lieu de douter puisque ma chère Comtesse, vous me marquez dans votre dernière lettre, que votre gestaltt lærer uthvijsa att min Engell intett har mått för väll; huru dätta mig til sinnes går är gudh mitt vitne. Om jag alla mina ådrer kunde låtha ypna till att soulachera min ädla Engell vore thett ändäck förlitett att temoignera thedh jag een så värth hustru skyldig är. Troo säkertt min ädla Engell att ingen mothgång nödh eller och sielfva döden skall vara capable att komma mig till chanchera den aldraminsta gnista af den tandresse och veneration jag har för min ädla hustru, och har jag termoigneratt någon impatience uthij mitt bref till min ängell bör dett intett onådigttagas emedan den åthrå jag har att få se mitt endersta nöje igen, har kommitt mig min ädla hustru uthij een slik inpatience, sedan jag i 7 vekor intett bref hade och min Engell mig aldrig förtrott att hava kommitt medh penningar till kårta, har jag mig ej annatt inbilla kunnatt än att döden har varitt den min Engell har uppehollitt. Gudh den aldrahögste han bewara min Engell och välsigna dig och dina små, till eviga tijder. Jag är mer än min Engell troor aldra kieresta ädla hustru din ödmiuka och i döden troгна hustru, man vill jag seja och tienare

M. Stenbock.

Jag mår gudh skeep låf väll, och reser i dag till Wismar; min Engell skall finna ett bref före sig uthij Stade hos

Fröken Mellin hvaraf hoon see lærer den disposition jag har giort.

Adress: à Stade quant elle arrivera. Svart Sigill F.

Datum: Stade le 24 de jun A° 1697.

Det bref med dispositioner, hvarom han i sista brefvets P. S. skrifvit. Affärer.

Aldra kieresta lilla hustru.

Uthaf hoosgående bref lærer min Engell väl see att jag numera ärfaritt hvadh som min ädla Engell har hafft och henne än arresterar. Gudh veth att jag däröfver är au desespoir att dett mig af min ädla Engell intett mig berättades for 5 månar sedan, jag hade skolatt remuera himmel och jordh häruthinnan att hielpa, män som jag numera är bunden och intett kan komma här ifrån kienner och här ingen menniska så är Gudh mitt vittne att jag är i tusende ångst, och Gudh gifve att detta bekymmer och nöden min Engell är uthij ej skadar min Engell till helsan. Jag skall om min Engell intett är borta angagera siäl och saligheet redeligen att betala dett som kan optagas, senner allt därföre hosgående försäkran medh i dätt hop att min Engell allt så lærer finna någon kristen siäl som sig öfver henne och mig förbarmar. Komme vij någensin mer tillsammans skola vij näst Guds hielp vara inseparabla.

Jag sänder och ett bref till Margrewen af Baden, dätt min Engell med feltscheren kan öfversända, vem veth om thett ej tors hielpa.

Till Tüngen i slijk motta, denna skrif min Engell till sielf som han är vår faddersman och be honom att hans oss lånar 1000 riksd: och låth honom see min försäkran. Låth och tala medh Münch och Metscher som jag och har skrifvitt till. Vil thetta allt ej hielpa, så har jag tänkt sedan att gå till Lantgreven af Cassell med een ödmiuk böön. Skulle nu allt slå felth emoth förmodan är jag den olyckeligaste af värden, som een min så värth och kier maka ej kan soulachera, uthan hoppas att Gudh ändok lærer giva mojen att vij kunna komma åther till sammans. Bedröfva dig intett min ädla Engell, som du är på een fremmande ort och har ingen människa om dig än all förtret så kan min Engell väl see huru jag till moods må vara som dig mer än min siäl älskar. Låth mig vetha rena sanningen och fruchta intett att jag dän illa lærer up-taga, för Gudh har jag låfvatt att älska dig i nödh och i lust, dätt skall jag och aldrig manquera, om min krop än i tusendelar portageras skall. Sendh sina bref på Huswedell så fela de mig aldrig.

Kom snart min Engell och så fort som mögeligett är och troo att ingen i värden kan vara kiärare än jag är som i dööden skall förbliva min Engells oföränderliga och ödmiukesta samt trognaste tienare

M. Stenbock.

Feltscheren måtta i alltt fall tala med Prince Louis sielf och skrif min Engell Beurij till, eller Forstner, som och Gref Frise. Gudh give att jag dätta hade vetatt för och då jag penningarna sende ifrån Berlin jag hade så sant Gudh lever detta allt forhindra skola.

Frisen måtte säjas att jag har att fordra 2000 M: pension 1000 af Compagniet och feltscheren moste tala medh alla och illa afmåla vårt tilståndh som dett och är.

194

Adress: Frankforth. Svart sigill F.

Datum: Wismar le 5de juliet.

Fastän grefve Lewenhaupt försäkrat honom att hon skall resa från Frankfurt påföljande lördag, tviflar han dock därpå, sedan han fått bref från Adlerflycht.

195

Adress: Frankfurt sur le Main [skrifven af annan hand].
Svart sigill F.

Datum: Wismar le 12de juliet.

Han har skrifvit ett artigt bref till Adlerflycht och gör nu sitt bästa att anskaffa 1000 ecus; olycklig att han ej kunnat skaffa summan förr, hon hade då varit här.

196

Adress: Frankforth sur le Maijn. Svart sigill F.

Datum: Wismar le 19 juliet 1697.

Han har genom hennes sista bref med glädje fått höra att Adlerflycht lofvat låna henne 800 ecus, hvaraf 200 till resan. Grefoinnan Märta Sparre har kommit till Wismar. Mörners regimente har kommit till Wismar med 1100 man den 19 juli.

197

Adress: Frankfort sur le Maijn. Svart sigill F.

Am pfertmark ins mittelgebaue abzugeben. Ess wirdt der H. Postmeister in Frankfurth dinst: gebehten, fals Ihre hochgräffliche Gnaden solten schon abgereiset sein, dieser brief ohnschwer auff Hamburg an commiss. Huswädel zu senden.

[Med annan stil]: Ist von Frankfurt abgereist auff Hamburg. Retour. Hamburg 3 Augusti. Rödich.

Wismar le 26 de Juliet 1697.

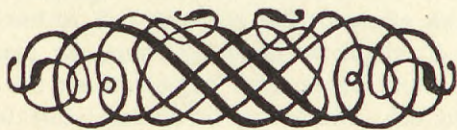
[P. S.] Är min Engell eij borta så för åth mig medh dett tiockesta mynken paye som finnes ty thett förra är eij värdt ett rask eller boij.

Kan min Engell bringa och fort een stekvennare, och ett par casseroller af jeren vore thett väl i vort husshåll.

Tralell illa mama.

P. S.¹ Säm där ingen påstwagn går färrt för än om torsdag, så wet iag intett om dätt är att (att) iag sänder Iacop till bakars igän för iagh håpas mädh Gudhs hielp att sielf blij så lycklig och få si min ängell så snart säm hon kan kåma mädh påstwagnnen. När iag reser här ifrån så will iag skrifwa min ängell och om möglitt wore att min ängell wore så wäll och kune kåmma mig för emoth än Stade på dätt iag så mycke för [k]une blij så lyckelig att få si min ängell för iag [kan] intett säga hure jag inquieterar mig [öfver mi]n ängel däck ber iag att du intett [*lucka i texten*] hasardera sigh dätt aldra ringesta [*lucka i texten*] att min ängell är så onder [*lucka i texten*] hwaröfwer han är mykett [*lucka i texten*] wetandes sigh intett hafwa gifwitt min ängell någen orsaak därtill och kan iag wäll säga att han är dän endaste säm iagh mig på för-låtha kan och att iagh tåf hånom har godh tienst. Huru ängsligh iagh är för min ängels skuldh kan iag intett beskrifwa; iag ber min ängell för Gudhs skuldh war så godh och tagh sigh i agtt och conservera altidh liten tendrese för dän säm alenast för din skuldh begärer att lefwa här i wården. När iagh kåmmer till min ängell skall iagh uttörligare [höra] om Ma: Remens sorgl. död så wäll så[m alt] annat här är pasera. Gudh dän aldra [högste] gifwe alenast att iagh wore [*lucka i texten*] min ängell hwedh hälsan.

¹ Skrifvet senare med blekare bläck på samma gång som adressen: Ess wirt etc till senden. Vänstra hörnet är borta. Där orden möjligen kunnat rekonstrueras har detta skett inom klammer. Slutraderna ge endast ofullständig mening och ha utelämnats.

1700

198

Adress: par Wimmerby à Cronebeck. Sigill med bömärke: L E M. (På adressen en svartstämpel B under en kunglig krona.)

Aldra kieresta lilla hustru.

Jag kom lyckeligen hit den 9. som var i onsdags och fant gudij skelof i dina ädla föräldrars hus alla uthij ett önskeligett till ståndh, din mamma gudij ske låf rätt väll i anseende af den utståndna siukdom; man hoppas att hon lærer vill gudh snart komma till sin hälsa, jag önskar att min engell och våra små måtte altidh må väl och gifve gudh jag af min lilla finge snart höra goda och hugneliga tijder. Här i från är att berätta dätt allt skall marchera åth Skåne män som jag mig ej om allt har kunnatt informera skall jag med nästa påst ett mera berätta dätt. Hoppas att medh Dannemark allt lærer stillas, men liflandh kanske törs sättia någett att giöra i dätt skantzarna ära öfwer. Medh min mor har jag taltt och är hos henne liten esperence att tillgå; ty hoon sig jemmerlig klagar, drager likvist ett stort anvie eller begier att att see min engell innam kortt och offererar sig till all angenäme tienst. Medh

nästa post ett mer, ty tiden är mig så kort mina ärender att beställa alldenstundh jag skall i dag 8 dagar marchera. Jag recommenderar mig i min ädla ängels wanliga gunst och affection som dän medh all vyrdnatt är och forblir till min dödh min ädla aldra kiereste Engels aldra ödmiukaste och hörsammesta tienare

M. Stenbock.

Stockholm d. 9: A° 1700.

Helsa mina små samt alla goda wänner, jag beklagar lodens dödsfall och hans stackars hust[ru]¹. a Dieu:

Aldra kiereste lilla Engell.

Att jag effter min låfven ej skrifver när jag reser här i från är orsaken att jag för regementett alla hender hafwer full. I dag reste hans Majestett, och tienar till effter rättelse att jag d. 11 Majj skall vara i Eksjö, om onsdag skrifver jag ofelbart om min equipage samt hvad jag här har uträttatt, dessuthan berättar jag att jag min lön i år har att upbära i Smålandh. Om en gårds hyrande lærer papa draga sårg som han mig låfvatt så väll min mor och will papa för all ting att min ängell quitterar iu för iu heller Cronebeck för dän inconvenient som kunde i siön hända. Här ser allt lägeligen uth och skall jag där om munteligen göra rapport än har jag för min interest och equipage intett kunnat utträtta, uthan gifver mig i Guds handh

¹ Bortrifvet.

och mitt öde som gudh rätt vill, jag berättar intett nytt aldenstundh dett utlandska escloberer i avicerna och dätt i Svenska beror i vanliga termer och spageras uthan vishet alla dagar någott anatt. Än ära inga förändringar skiedda, och vet man ej snart wij skoola taga vägen åth liflandh eller Holsten. Dina syskon, min mor samt alla min Engels vänner låta mycket helsa och dina små i slijk motta, öfver hvilka jag mig hierteligen hugnar warandes dee artigaste barn i värden, wij må alla väll gifve gudh jag dätt finge höra i från min ängell och dess kiera små. En fin jag reser will gudh i dag 8 dagar till här i från sans faute och väntar inga bref af min ängell till effter detta brefvets ankomst, försäkrandes min ädla alldrakiraste hustru att jag medh all devotion och vyrdnatt förblir till min död, ädla aldra kieresta lilla hustru din trogna och ödmukesta tienare

M. Stenbock.

Stockholm d. 14 april A° 1700.

200

Stockholm d. 18 apr. A° 1700.

Aldra kieresta lilla Engell.

Dätt tienar min värda Engell till en tienstelig effter rättelse att jag gudij skee låf mår rätt väll, män har till min equipages förfärdigande ej mera kunnatt tillväga bringa än 200 Riksd. som min moor mig förärtt hvilka aldeles åth gångitt till tältsaker och kläder, knifven söker jag nu att sälja, män fruchtar att intett blifva honom lös i hvilket fall jag vore mer än olyckelig ej vetandes huru jag skall komma här ifrån. Här är intett nytt att berätta,

Magnus Bamberg

OLJEMÅLNING, SIGN. H. WIAE, ÆTAT. 35 PICTUS 1699
Å KOLKS SLOTT I ESTLAND

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

uthan skall jag wedh min ankomst om allt munteligen rapportera så om ett och annat som om dett vårt interest beträffar. Som jag intet forláf fått att quittera Regementett så är min Engell så godh och möter mig medh min equipage utij Eksiöö d. 11 Majj där jag blir 2 nätter beständes, och kan min Engell där ifrån om hoon så behagar följa till Wäkziö söm är än då på 8 dagar då wij emedlerthijdh om allt kunna öfverlägga. Jag sänder här hos dän upsats jag oförgripeligen ment och mig påmint nyttigast vara före mig; skulle någott wara glömtt är min Engell så godh och låther dätt än dåk medh taga. Mamma mår så temmelig wäll samt papa och alla syskonen jemväll dina små som äro mer än artiga; jag önskar här funnes någott att arendera dät vore väll, män dätt är svårt jag skall medh mera min ängell allt berätta i egen person, in summa jag var aldrig värre däran, dåk kan gudh än dåk hielpa där han vill och täckes. Man hoppas att medh Dannemark lærer allt stillas, huru dätt går medh liflandh lærer thijden uthvisa, jag nödgas att sluta medh dän försäkran att jag medh min sista bloodzdroppa skall betyga dätt jag lefver och döör min ädla och oförlikneliga aldrakieresta Engells mer än ödmiuka och troгна tienare

Magnus Stenbock.

P. S. Jag reser i ofwermårgån och får intett see mitt booställe.

Helsa alla goda vänner.

Skulle min Engell fattas penningar har jag hos gående bref skrifvitt till her Lindeman hvilken jag eij tviflar lærer oss handh räckia, som medh en expresse kan sändas till Calmar.

[Utan adress och datum, men antagligen i aug. 1700].

Ditkommen föregående dagen. Han skall åter skrifva till henne.

Adress: par Calmar (utstruket) à Cronebeck. Sigill F.
Datum: Pernou le 16 d octob. A° 1700.

Efter 6 dagars resa kommen i hamn, de andra fartygen ännu ute. Hvarje tisdag går posten. Han ber henne icke bli rädd, ifall man berättar för henne att fiendens här räknar 100000 man. Äfven om detta vore så, 'ce ne sont que des canailles et des paysants'. I fråga om Klaes Creutz är man rädd att hans fartyg är förlist. Svinhufvud har fått gå till Karlskrona, emedan hans fartyg icke var säkert.

Adress: par Wimmerby à Cronebeck. Sigill F.
Datum: Pernou d 23 octob 1700.

Enligt gifvet löfte några rader med posten. Han är rädd för barnens hälsa, då han hört att smittkopporna gå i Sverige.

204

Adress: par Wimmerby à Cronebeck. Sigill F.

Datum: Reval d 5 November A° 1700.

Det var icke hans fel att intet bref afgick med sista posten, han var på väg med sitt regemente. Hans hälsa är god, men regementet har mer än 300 sjuka.

'Helsa alla goda wänner, traless illa mama.'

205

Adress: par Wimmerby à Cronebeck. Sigill F.

Datum: Vesenberch d 12 nove 1700.

Han hade ej kunnat skriva förr än nu för marschens skull. Följande dag blir uppbrott att söka fienden.

206

Adress: par Wimmerby à Cronebeck. Sigill F.

Très honorée Comtesse.

Je suis sur que cette lettre vous donnera une joie extraordinaire d'apprendre que moi et monsieur votre frère nous sommes grâce à Dieu bien eschappés d'une rude action mardie pasé contre 50,000 muscovites qui ont été forcés dans leurs retranchement tous tué ou se randu; mon

pauvre Major¹ est mort, Klijsendorff de même et presque tous les officiers blaisés; pour moij j'aije reçu une petite et bien heureuze faveur à la jambe, ne vous en allarmez pas car elle ne veut rien dire. Wachtmeister vous fait ses baisemains, il est sauvé et saint et vous prie de le dire à Madame sa famme si ses lettres pouroient manquer à la poste. Kreutz se porte assez bien hors de danger ayant une petite blessure à la cuisse. Knut Lewenhaupt² et le marij de la Windisgraitz sont morts, enfin nous avons lieu de randre grâce au ciell d'avoir battu l'ainemij, car assurement c'est Dieu seul qui l'a fait. Adieu aimable comtesse saluez mes anfans et tous nos amis, ne vous inquiettez pas pour moij mais soyez assuré que ma blessure ne veut rien dire et que je suis à jamaix très honorée Comtesse votre fidell et trèsobéisant valett

M. Stenbock.

Narva de 23 de novembre A° 1700.

Dät är 18 generalspersoner fångna och hertigen af Crouy sielf.

En 600 rikzd. bythe har jag gudh ske låf fått och skall jag sända hem något om Gud så will.

Högvälborna general Majorska aldra kieresta lilla hustru.

Nu sir min ängell igenom min lelle mun att vedh min blessure är ingen fara. Jag mår gudh skee lof wäll, och blef i förgår i heltt nådiga termer af Hans Majestett till recompence af min tapperheth och goda condouitt där igenom

¹ Fechtenberg.

² Leijonhufvud.

jag mig signaleratt gjort till general Major, och om jag för har haft avondsmän måste dee nu alla blygas och giöra mig justice dätt allt til skrifwer jag dän aldri högsta guden och min Engels trogna föreböner. Jag hoppas nu om gudh mig spar lif och helsa att jag skall komma till rätta varandes kånungen nu så mycket närmare, att få insinuera mig i dätt han redan har för mig heltt nådiga tankar. Wåra syster och bror söner må gudij ske lof väll och låtta helsa min Engell; lilla giösta¹ har hullit som ett lejon de sku nu begge blifwa Leutenanter. 58 man medh Majoren och Klijsendorff ära död skutne. Shu[]tz, lucas pil, Anrep, Stålen, Essen, Hommon,² Tilman, Cloström³ och 149 man blesserade af mitt Reguement, och begynner armen att siukna skrekeligen af roote ruur.⁴ Gen: Leut. Wachtmeister är illa siuk män kommer sig åther gudij ske låf igen. Grisbackana och Svinhouvoud wore intett än ankomna ej heller lif Regementet och Sparren. Enfin jag hoppas Ryssen ej kommer så snart igen varandes denna gången genom guds hielp temmeligen bränder, han har förloratt alla sina generaler döda och fågna af mer än 15000 man döda for uthan blesserade och drunknade; jag hade dän lyckan att taga Hertigen af Krouy och 2 andra generaler samt 5 öfwerstar till fågna, äröfrade och 28 fanor och har kungen fått 120 skiöna stycken 24 meursare 60000 rikdl och en hoper annat byte i sädh toback och brennewin, en fin victorian är så stoor att man aldri nogsamt kun tacka gudh. För min dell har jag fått, ett artigtt sängtecke medh mårdard fordratt, 2 sijlf kannor och bågare och någott annatt smått som jag skall sända hem; till min equipages förbättrande,

¹ Stenbock.

² Hoffman.

³ Felskrifning för Floström?

⁴ Rödsot.

har jag och fått en 1000 rikdl i penningar, så att min Engell intett må sörja för mig, för til kommande åhr män dätt vill jag eij låtha min moor veta på thett jag någott må hafva att jag vågatt ett blått öga för hennes gods salverande här i liflandh. Alla mina drängar siukna och hestarna creppera af dee swåra uttståndna strapatzer. Min engell ängslar sig intett för min skull jag mår gudij skee låf väll och är min blessure dän lyckeligaste af värden i dätt ingen benpipa är rördh. Far intett illa medh sig min Engell, helsa min lilla magnus och dän lilla barnbuken, gudh gifwe jag vore hoos min illa illa mama. Jag skulle gierna skrifva oftare om jag hade lägenheet, män man måste tigga in sina bref här. Om min Engell skrifwer på Stockholm och papa kan brefwen intett manquera mig, jag är medh all veneration och tandresse min Engels trognaste och ödmjuka tienare i dööden

M. Stenbock.

Narva d. 28 november A° 1700.

P. S. Wachtmester rår att slachta vår boskap och forbaka vår sädh till skorpor och handla medh von Utteren och ved commissarien i Carlsrona.

Adress: de Stochholme par Wimmerby à Cronebech.
Sigill F.

[Datum saknas, men torde vara i nov. eller dec. 1700].

Hans sår läkes. Hoppas att hon redan är i Stockholm.

Adress: par Wimmerby, à Cronebech. Sigill F.

Chère comtesse et très chérie femme.

Je ne vous mande rien plus (de) de notre victoire car elle est si complète que je suis persuadé que le bruit universel ne manquera pas de vous en instruire entièrement; pour moi je ne en veux porter qu'en louange de Dieu qui seulement en est le vainqueur tant pour le bien public que par la grâce sa divinité a fait sur mon petit particulier. Je me porte Dieu merci à souhait et avec honneur j'ai gagné l'approbation de tout le monde et de mes anciens même; j'espère dans deux jours d'aller remercier le Roi de bouche en personne, et selon les apparences, si plaît à Dieu, je gagnerai le cœur de notre glorieux monarque ayant l'occasion d'être à tout moment autour de lui. Enfin si Dieu me laisse à l'avenir la vie j'espère de vous revoir mon ange en pleine satisfaction, c'est de quoi je ne doute pas car le Dieu qui m'a sauvé de cette dangereuse rencontre me conservera encore bien des années pour votre et ma propre satisfaction. Je ne vous mande rien de nouveau sinon qu'il y a une consternation très grande parmi les russes, Dieu veuille que la paix fut faite du côté des polonois, je suis sûr qu'avec les gens qui nous viendront bien tôt à bout. L'armée est extrêmement délabrée, je n'ai de mon Régiment que 250 hommes en santé à pouvoir faire service. Chère comtesse conservez moi l'honneur de vos bonnes grâces et soyez assurée que je me ménagerai tout à fait pour pouvoir vivre

en vous obéissant aimable et très schérie comtesse votre fidel
et très obéissant esclave

M. Stenbock.

Narva le 4me de Dec. A^o 1700.

À mon fils mes tendres caresses et à mes amis mes baise-
mains: monsieur votre frère se porte bien et s'est distingué
en brave homme.

210

Adress: par Wimmerby à Cronebech. Sigill F.

Datum: Narva le 9 de Decemb. A^o 1700.

*Samma dag hade han för första gången gått upp.
Axel Sparre är olycklig att ha kommit två dagar för
sent till aktionen.*

211

Adress: par Wimmerby à Cronebech. Sigill F.

Datum: Narva le 12 de decemb. 1700.

Ett par ord med hälsningar.

212

Adress: par Wimmerby à Cronebech. Sigill F.

[Med annan hand]: p adress Anthon van Helle Reuall.

Datum: Lais Holme den 23 december 1700.

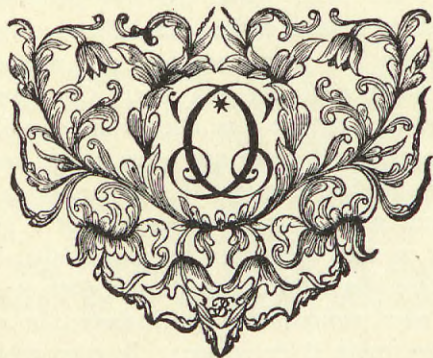
I hast några rader. Han önskar att hela kriget vore slut. Hela armén lider mycket. Af hans regemente återstå endast 200 man, de andra äro sjuka, sårade eller döda.

213

Adress: par Wimmerby à Cronebeck. Sigill F.

Datum: Laisholm den 24 decembe A° 1700.

Two bref har han fått från henne och är lycklig att veta att allt står väl till hemma.

1701

214

Lais Holme le 9 de janvie 1701.

De grâce charmante Comtesse, pardonnez moy si malgré mon desin je n'ajje pu vous donner des mes nouvelles toutes les semaines, c'est que je suis commendé, tout les quatre jours en garde, et je revien de mouscovits avec 600 hommes ou j'en aij eschappé belle, aijant à faire à 8000 moscovits. Le voyage ne étoit pas moins dangereux que painible étant obligé pendant 8 jours de couscher à découvert, je ne m'en porte pas pire pour cela maix le pauvre soldat en a bien patij; enfin Dieu veulje que cette gueure d'hijvers fut bien terminée car personne y peut résister. Je vous souhaite ma chère Comtesse une heureuse et nouvelle anné, le bon Dieu vous comble de toute sorte de prosperité, et fasse que vous soyez heureusement delivré de votre fardau quant il sera tamps; le tout puissant veulje que nous nous revoyons bientôt à jamais nous séparer plus, ce sont mes veux les plus fidelles et ardantes. Ambrassez mon fils tandrement de ma part et saluez tous mes amis; mon sirurchien a été malade à mourire de ce dernier voyage maix il en revient. Je suis ambarassé pour

avoir quelques valets, vous me fairiez une grâce si vous en pouvez en roller 6 pour moi, 4 palfreniers et deux lacquaix que je pourois resevoir avec mes recrûts le prain-tamps. À Dieu le bon Dieu vous bénise, je me porte à souhait étant chère Comtesse à coeur et d'âme votre fidell esclave

M. Stenbock.

P: S: Je vous anveraj avec le Capitain Grischach, ett vackert mårdhskinstäcke att giöra min ängell een chamberluk af fordrett, det andra amplojeras som man vil. 2 silfkannor 2 begare medh låk 2 saltkar som kan giöras någett annatt af, 2 pungar medh fina ryska penningar,[†] när de seljas ungefär 1000 Caroliner som kan amplojeras bäst min ängell dätt behagar. Var så godh och försmå dätt intett.

Tralle illa vatta mama.

Högvälborne Grefvinna

Aldrakiereste lilla hustru.

Medh hvadh ängslan jag umgåts i några vekor i dätt jag af min ängell inga bref bekommitt kan jag eij exprimera befarandes att min värda ängell eij mär som jag henne dätt önskar, vetandes hennes tillständh och huru högt hon sig ängslar öfver vår ruda separation som synes långvarig nog. Jag bekienner min Engell att jag eij mindere å min sida anfächtas, i dätt jag seer krigett föras nu heltt annorlunda än jag dätt caperar eller hafver lärt, ön-

[†] I orig. *denningar*.

skandes af all min siäls kraffter att kunna ärlefva ändan däraf, ty vore jag i tilståndh att kunna lefva uthan dienst, jag tiende sannerligen ingen dag ehuru stoor civilitet mig af herren bevises, och är allenast dän kierlek jag till honom bär och dän ambitionen jag har att souttenera dän lilla reputation jag i värden redan förvärfvatt som kommer mig att soulevera dän fatigue och förtreet, man har, samt fara som oss menacerar. Nu Gudh har många uthvägar för dem som honom innerligen åkalla, jag tviplar ej heller han lärer ju sörja före mig i anseende till min ängell och dess små barn.

Jag läth min ängell veta att Feltscheren af den hårt uthstånda kiölden till Ryslandh medh mig dog för 8 dagar sedan; jag har låtitt begrafva honom hederligen och väll och gifvitt 50 riksd: till kyrkan och 30 till de fattiga. Jag är mer än illa dära i dätt jag inga drängar har mer än Jacob och Daniel, kocken en fylhundh af hvilken jag ingen dienst har. Gifve Gudh jag medh yppet vatten kunde bekomma ifrån Stockholme en 6 goda karar, jag har där om skrifvitt min broor till, papas hofmestare hielper väll och, och kanske i Riksmarchalkens hus tordes upspanas och någen; min ängell är så godh och giör här om sin flith och låth mig där om veta. Medh Grissbach sänder jag 5 pungar ryska pengar som jag håller ungefär effter sijlverett 2800 Caroliner, seen kan min ängell betiena sig af Spannarps räntan till sitt behof att lefva af dätta åhrett emedan lönen i Dalarna faller först tilkommande åhr. Vile min ängell beholla sina vagnshästar och betala Groten 300 riksd: häraf eller sälja hästarna lemnas allt i hennes egen goda vilja och disposition. Regementsskrifvaren tilbiuder sig att vilja arendera mitt boställe för 1000 d. kop: som mig anslagits till 450; jag vet intett om min ängel för sin plaisir sielf vill behållatt eller intett lemnas alltså till hen-

nes egen disposition. Regementsskrifvaren heter Erich Prenberch och skrifves till på Hedemora a Näsgrårdh. Kå-
nungen viser sig emoth mig myckett nådig, och menar
genom mig uträtta stoorä ting, Gudh spare mig man lif
och helsa och att jag medh livvett eij faller i ryssens hän-
der så hoppas jag een dag att få mitt brödh medh heder.

Nu Gudh han välsigne och bevara min ängell till krop
och siäl, helsa mina små, dän aldra högsta vare jemväl
deras beskydh för Christij skull. Dina ädla föräldrar
och samteliga syskon recommenderar jag mig på thett
ödmiukeligast; din bror låther helsa min ängell, vij små-
träta esomofftast öfver dess menage annars är dätt en re-
delig och hurtig cavaljer. Alla mina officerare bee helsa
min ängell. Gryndell är nu så miuker att han går som
een klockar katta. Jag skall skrifva så offta jag någensin
får lägenheth. Inquiettera sig intett före min skull och
skrif mig flitigt till, ty Gudh veth att jag mig för min
Engell hierteligen ängslar. Dän aldrahögsta Guden gifve
att vij medh hugnatt må få see vårandra dätt är dän en-
dersta öskan som gör

Min ädla aldra kieresta lilla hustrus i dööden trognaste
och ödmiukesta tienare och man

Laisholm d: 17 Januarij

M. Stenbock.

A° 1701.

216

Adress: Stockholm. Sigill F.

Datum: Laisholm d. 21 januarij A° 1701.

*I korta drag upprepar han de föregående brefvens inne-
håll.*

Adress: Stockholm. Sigill F.
 Utan datum.

Major Grisbach skall säga henne muntligen hur de ha det.

Han sänder bytet med Grisbach, 'exepté qu'au lieu des deux bourses argent des mouscovits je vous anvoij 10, cela deveroit valoir deux mille écus mais les livoniers sont si diaboliques qu'ils ne veulent pas les chancer, c'est pourquoij aimable Comtesse vous en disposerer comme il vous plaira à les faire monoyer en Caroline comme c'est argent fin, ou de les faire travailjer en argenterie ou bien de les vandre. Il y a deux kanner d'argent et deux cobblets, je laise à vous s'il les faut garder commes des trophés ou en faire quellque autre chose. Puis il y a une couverture de fourure qui me samble fort bon pour doubbler une chamber lucke; enfin försmå intett min Engell, fast dätt är ringa så har dätt varitt hasardeust för mig att fåå; jag har än nu några små nipper och gevär män kan intett sändas hem för än i vår; 5 pungar har jag behållitt för mig och dätt är allt mitt byte män så skall jag lijda ingen nödh, ty Kånungen gudij varij äratt är nådig, och har för mig een särdeles tandresse och estime. Om Gudh spar mig lif och helsan prometterar jag mig all lycka där af en depot de touts les autres. Helsa alla dina syskon och mina små samt min mor och troo fritt att jag är så länge

jag lefver medh all vyrdnatt och submission min ädla aldra kiereste hustrus aldra ödmiukesta och trognaste tienare

d: 10 Febrii

M. Stenbock.

A° 1701.

P: S: Iblandh annatt finnes dätt een röö råk medh gullgaloner och refskins foder. Kan min ängell dän bruka så är han till tienst annars kan han hänga till jag vill Gudh kommer hem igen.

Bedh min syster Stina Stenbock och Greta Soop sända medh dätt första penningar till deras söner. Dätt är artiga poikar i synnerhet den lilla. Om mitt boostella ville min ängell tala medh Grisbach och vore väll att min ängell reste dith up och såge thett för än man dätt till arendatoren öfverlåter. Adieu.

Datum: Laisholme d. 22 febr. A° 1701.

Han har vunnit 1000 dukater, hvaraf han sänder 1500 riksdaler, under det att han behåller moskoviternas pengar för sig; då de icke få något, är det bra att ha något.

^x Bortrifvet.

220

Adress: Stockholm. Sigill F.

Datum: Laisholme d. 25 feb A° 1701.

Som hastigast ett litet bref af hufvudsakligen samma innehåll som föregående.

221

Adress: Stockholm. Sigill F.

Datum: Lais den 1 martz 1701.

Olycklig att icke veta hur det står till med henne. Hon hade varit sjuk, men hvad som fattats henne vet han ej.

222

Adress: Stockholme. Sigill F.

Datum: Lais le 4 de Martz A° 1701.

Något lugnad angående hennes sjukdom — hon har försäkrat att hon nu är på bättringsvägen — sänder han henne ytterligare 1500 riksdaler, hvilka han som förra gången har 'gagné du Roi'.

223

Adress: Stockholme. Sigill F.

Laisholme le 8me de Mars

A: 1701.

Très honorée et très chérie Comtesse.

Je souhaite que la mienne vous trouve en ansij bonne santé comme moij je me porte bien qui a l'honneur de vous écrire. J'espère que si vous êtes encore au monde, que celle cij vous trouvera à Stockholme. Je vien de divertir le Roi hier, par une assez belle excercice, dont je fairaj mantion à son Excellence par la poste qui vient. Spar qui vous assure de ses respect étoit commendant dans la ville; cette action fut applodij de tout le monde; le Roi en étoit idolâtre et quoiq'uil y a des jaloux la justice les porte à me laiser ce qui n'est du. Si Dieu me laise la vie je ne me mets pas en paine de la fortune nij de la subsistence car grâce à Dieu j'aije gagné le chemin et je garderaj toutte ma vie la routine que j'aije pris de randre mes dévotions au bon Dieu, et au Roi, des bons offices et la civilité à tout le monde.

— — — — —

224

Ma chère Comtesse.

— — — — —

Par la poste qui vient son Excellence saura en detalje le divertisement que j'aije donné au Roi par un attacque à un fort et en suite une excercise, le tout fut admiré, maix

ne laisse pas de causer quelque jalousie aux autres, dont je me soussie de rien ayant le Roij pour moi, et ne marchant que le droit chemin d'un honête homme.

— — — — —
Lais le 11 de Mars

A: 1701.

Adress: Stockholme. Sigill F.

Min ädla aldrakiereste lilla hustru.

Såsom jag aldrig tilfyllest kan beskrifva dän ängslan jag är uthij sen jag förnummitt min ängell vara på döden siuk och intett bref haftt sen d: 28 januarij, kan jag mig eij någett hugneligett prefigurera, utan anropar dän aldra högsta Guden, han ville mig eij så högt straffa att jag så tiddigt skulle mista en så kier och ädell maka jaa all min siäls fägnatt. Uthij dän incertitude om min värda ängell mer lärer kunna läsa mina bref, har jag sänt dätta sous casche volant till hans Excellence samt secunda vexcelen på 2040 d. Sijlf: att accepteras och betalas i min ängels frånvaru, dän Gudh gifve eij måtte länge vara. Jag önskar min ängell uthij Guds dän aldrahögstas milderika beskydh, han välsigne och bevare min ängell till lif och siäll. Ambrasera våra små tandrement på mina vägnar som är intill min döödh medh all immaginable submission och vyrdnatt

Min ädla aldra kieresta lilla hustrus aldra ödmiukesta och trognaste tienare

Laisholm d: 18

Marts: A. 1701.

M. Stenbock.

P: S: Jag tviflar ej att min Engell nu lära hafva fått de begge prima och secunda växeler som jag under hans Excellences couvert min Engell till säntt på 1500 riksd: att betalas af hof contorett assignerade af Her Klingstierna, och hofcasseuren här H: Adlerfelt. Jemväll lærer min Engell hafva fått, prima vexelen af dem secunda som nu följer, på 2040 d. Sijl: af Regementsskrifvaren Bankem att betalas af handels mannen Carel Branner. Adieu Gudh bevara min Engell.

226

Datum: Lais d. 25 marts 1701.

Nyss har han fått 3 bref från henne. Major Schultz har dött samma natt. Om Svinhufvud blir dennes efterträdare är honom okänt, men han har föreslagit honom till erhållande af platsen.

— — — — —
 Vous saver en quelle pauvre état j'étois quant je partis de Suède, àprésant je suis bien en équipage ayant 6 chevaux de monture et 15 d'équipage et comme on ne nous paye pas, conter que l'argent m'est nessessaire tant pour ma subsistance, comme pour les gages de mes valets, et la réparation de mon équipage.

— — — — —
 Si ma lettre mal painte vous a causé quelque inquietude c'est que j'avais un peu bu quant la poste voulut partir.

— — — — —

Adress: Stockholm. Sigill F.

Chère et très chérie Comtesse.

Comme inspecteur général de l'infanterie je vous assure que j'ai plus à faire que tout le reste de l'armée, c'est pourquoi je vous supplie d'assurer vos illustres parants des mes submissions, comme ausij vos charmantes seures et la Comtesse Lilje la plus indifferante du sexe. Par votre dernière elle a fait désespérer le pauvre Spar, il est sur ma parole à plaindre et je ne le reconnois plus comme un homme qui a cru que son assiduité et sa submission inébranlable, auroit pu surmonter tout a vu le tamps. Ambrassez vos anfans. Dieu vous donne une heureuse couche, et fasse que je sois bientôt réjoui par votre délivrence à souhait. Adieu aimable Comtesse; je me porte à souhait et je suis comme à jamais chère Comtesse votre fidell esclave

Laisholm d: 28

M. Stenbock.

Marts: 1701.

P: S: Il y auroit bien des choses à mander maix on [n']ose se fier à la plume. Dans ce moment je viens de recevoir votre lettre du 22 de décembre elle a été ouverte maix je ne saij de qui. Adieu.

228

Adress: Stockholm. Sigill F.

Datum: Lais d. 31 marts A° 1701.

Hälsningar till grefvinnan Lillje, som snart skall få höra, att, den stackars Sparren har hängt sig 'par l'in-difference que cette belle inessamant fait marquer sur son sujet.'

229

Barnet, om det blir en flicka, kunde få heta Eva Christina, om det är gosse, så skall hon kalla honom Erik efter både hans och hennes bror, om det behagar henne.

Anvoyez moij si vous plait ett flaskefor medh brennevijn, och ett par cantiner sådana som man låtitt göra för alla officerare medh 2 flaskor och kårk propar i hvar cantine, jemväl min ängell var så godh och sändh mig ett par salar af kånungens salmakare medh helt svart slätt beslag smorläders holster koppor[†] och smorläders chabrak och sändt; för kan man sådant här intett få för penningar. Helsa min fru mor, dina syskon och fröken Lilje. Ambrassera dina små å mina vägnar. Gifve Gudh min Engell att mitt byte vore som afvundsmennerna spagera, ingen skulle vara gladare än jag, män allt vadh jag fik kan intett vara 2000 riksd: värt, jag vore odygdig om jag emoot min ängell min lycka någensin förtege. Gudh sörjer väll

[†] kappor.

för mig och hielper mig väll fort fast lyckan mig afvundas. Jag skall taga mig effter min Engels inrådande väll i achtt män dän rothe mirren min Engell sade sig hafva lagt i brefvett finnes där intett. Gudh gifve min Engell kunde sända mig någon bitter safft. Adieu min ädla Engell den högsta Guden bevarer henne, troo fritt att jag lefver och dör min Engels trogna och ödmiuka tienare

Lais d: 5 april

M. Stenbock.

A: 1701.

P: S: Såsom jag för vår Buchvaltt i Wismar har uthrättatt någett hoos Kånungen så ville min Engell laga att brefvett kommer väll fort. Helsa Dona och Groten.

[Utan datum.]

Quant au raisonnement que l'on a du rapport qui a été anvoyé en Suède, du faistain que j'aije donné au Roi je vous mande chère Comtesse que j'aye tasché de divertir sa Majesté le mieux que j'aye pu; et que pour les illuminations je les aye represanté, je ne peux pas savoir comment on les a dépaint en Suède, maix pour couper court, je ne participe pas à la rélation nij an vers qu'on en a fait; si on l'a fait pour se mocquer de moij ou de Tessin, c'est ce que je ne saij pas, maix je saij bien que ce dernier c'est mocqué de moij et c'est celouij qui s'en est le plus formalicé. Vous me fairiez un grand plaisir ma chère, si celouij la ou quelque autre en raisonne, de

leur dire que ce n'est pas moij qui en à fait la description, maix un Capitain nomé Camen, qui peut-être prétande en invantion disputer le rang aux premiers intendants; si cette homme est criminell qu'on le pande, ce n'est pas à moij d'arrêter les pansés des hommes, ni d'en répondre. Quant à ce qui regarde Monsieur votre frère je fairaij mon mieux de déterrer ce qui en est. En attendant ambrassez vos seures de ma part et vos anfans. Spar, votre frère et Lilje vous assurent de leurs respects et moij je suis de d'âme chère et très chérie Comtesse votre très obéisant serviteur

M. Stenbock.

231

Adress: Stockholm. Sigill 1) F, 2) G.

Datum: Lais d. 11 april A° 1701.

Stackars Svinhufvud, major vid hans regemente, är dödssjuk.

232

Adress: Stockholm. Sigill F.

Datum: Laisholme d 15 april A° 1701.

Hälsningar. Man intrigerar vid detta hof, men han själf blandar sig ej i det.

Adress: Stockholme. Sigill F.

Mon ange si Grisbach n'est pas encore partij je vous prie de m'anvoyer avec louij une provision de bitter safft, et un petit coffre avec sådana ölglas, som pappa brukar på sitt bordh, där kan man dricka både vin och öll utur, om jag finge så ett dussin uthi ett litett foder och några glas tummlare till brenevin. Helsa din papa och säg att hans Excellences bref till mig fijkas effter, män under Klingstiernas couvert hafva de ingen nödh. Här är ett partie formeratt af Pipert, Wellingen och Horen och dän opnästa Wrangelen. Renschyltt är allena, och gör som jag går sin rätta väg och hänger sig till ingen människa än till Kånungen; de andra ville väll upsväljan om de kunde, män jag hoppas Gudh lærer bevara honom. Dätt arbetas på att få Baneren och Wellingen sku komma hijth, går dätt an så kan min engell tänka hvadh för intriguer först lærer begynnas emedan falskheten lærer komma vedh roo-rett. Den beskefftiga A: B: man söker att komma ifrån militair affairerna, är ej mer så assidue som för, män likvist i stoor nådh altijd; dätt är en underlig man, och talas dageligen¹ om hans condouitte för Narva. Jag törs intett skriva allt dätt jag väll kunde till din papa, därför kan min Engell dätt honom säja; och hade jag som han mig låfvatt een Kleff² skulle jag allt ad minutissima berätta.

Adieu min Engell jag lefver och dör din ödmiukesta tienare

Laisholme d: 19.

M. Stenbock.

April 1701.

¹ I orig. står lageligen. — ². Chiffer.

234

Adress: Stockholme. Sigill F.

Datum: Lais den 29 April 1701.

Redan med förra posten hade han gratulerat till den nyfödde sonen.

'On m'a dit que understubban¹ är förlofvatt med Her Johan Rosenhane, mandez moi ce qu'il en est que je m'en puisse jouire avec elle si elle s'est resoluë à l'hymen.'

— — — — —
'donner lui vingt et quatre baisés de ma part'.

235

Adress: Stockholm. Sigill F.

Datum: Laisholme den 6 majj A^o 1701.

Hälsningar. Stackars Blechert Wachtmeiser är död i Reval.

236

(Adressen bortrifven.) Sigill F.

Datum: Laisholm d 11 majj 1701.

Han sänder henne med ett fartyg, som han ej vet när det går, de vapen, som han haft vid Narva, och ber henne att bevara dessa liksom dem han lämnat kvar på Kronebeck.

¹ Eleonora Kristina Oxenstierna, grefvinnans syster.

237

Adress: Stockholm. Sigill F.

(Med annan stil): Madame par l'adresse de Votre très humble et très obéissant serviteur C. Klingenstierna.

Datum: Laisholm le 13 de Maij A^o 1701.*Han ber om ursäkt att brefvet är så kort, tiden medger ej mera. Hälsningar till barnen och 'a mon petit et cher Charl Dalkar'.*

238

Adress: Stockholm. Sigill F.

Très chère Comtesse.

Je vous prie de livrer à son Excellence la lettre suivante; par celle cij vous apprendrez que le sieur Grundell tâsche à me faire tout le chagrin qu'il peut, maix il a mal reusij car sans que j'aye intersedé pour louij il aura pasé par le conseilje de gueure; il a fallu me faire une déprécation à la présance de Siöblatt. Pour comble de malheur pour louij la putaine qui sest marier à Ustett a fait un anfant, le mari nie in totum d'en être le père, ainsij vous apprendrez bientôt que ce Roderige har stått på hoorpallen.

Innelychta till min mor recommenderas myckett. Min Engell är så godh och beta alla som säja att jag någett geller hoos Kånungen, ty dätt gör mig tort, dätt är lutter afvundsmän som dätta utsprider, män Gudh protescherar mig väll emoth alla deras stämplingar, till honom sätter jag allenast mitt hopp. Giör min underdåniga recommen-

dation hos din fru mor och syskon. Gifve Gudh att detta finner min Engell vedh en goodh och fullkommelig helsa. Ambrassera mina små tandemt å mina vägnar, den aldra högsta Guden bevara min Engell och mina små både till krop och siäll dätt önskar dän som i diupesta vyrdrnatt i döden är min nådiga lilla hustrus ödmiukesta tienare

Lais d: 20 Majj.

M. Stenbock.

Adress: Stockholme. Sigill F.

Très honorée et très chérie Comtesse.

Si je ne vous écrive pas régulièrement cela n'est pas ma faute parceque on ne peut pas savoir quant la poste part. Je me porte grâce à Dieu bien, et je espère de vous le pouvoir mander dorrénavant malgré que nous allons à l'ainemij. Ce voyage ne me chagrine auqu'unement, maix la condouitte de mon lieutenant Colonelle Gryndell me tourmante bien plus que toute autre chose; il a eu la bonté de parler de moij dans toutte l'armé comme du dernier des hommes, et s'est étudié tous les jours à me chagrinner. Son animosité contre moij part de la filje qu'i fit marier à Ustätt qui est issij puisque son marij se veut séparer d'elle il m'a fallu faire cela juditialiter. Grundell appréhande d'être déclaré le père de l'anfant; dätt har så annimeratt honom att han mig till heder och ära angripitt hvilkett för honom stackare så illa uthslagitt att han nu sitter hos profosen bevaratt af 8 musqueters

och troor jag att om han hade hundra lif så dömas de ifrån honom; dätt skadar honom intett. Jag skall när dätt är dömtt öfversända hela protocollett på dätt att hvar och een må få see min innocence. War så godh och helsa din aldrakieresta och ädlaste föräldrar med min underdåniga och hörsamma tienst, som och alla syskonna och mina små. Adieu min Engell, allarmera sig intett före min skull, ty jag är visserligen i Guds beskydh och hoppas att många årh medh hugnatt få lefva medh min Engell. Dän aldra högsta Guden bevara min ädla lilla hustru. Jag lefver och döör din trognaste och ödmiukesta tienare.

M. Stenbock.

P: S: Inneslutna bref är min Engell så godh och ställer min moor till jemte min underdåniga summision, excusera att jag denna gången intett skrifver för tidens kärtheets skull. Din broor mår väll och Axcell Sparre är å desespoir. Helsa Chatrinchin. Här törsta vij igäl faute de biere. Svinhoufvud är dödh och Grisbach [major][†] i hans ställe.

240

Adress: Stockholm Sigill F.

(Med annan hand): Par l'adresse de vostre tresh. valet Klingentierna.

Datum: Lais d. 27 Majj A^o 1701.

Följande dagen skola de marschera till Dorpat. Han har fått hennes fars bref och hälsar att han skall söka följa dennes order. Grisbach ännu ej här, men i Reval.

[†] Bortrifvet.

241

Adress: Stockholm. Sigill H.
Datum: Dorpt le 31 de Maij 1701.

I hast. Med en del af armén är han i Dorpat. Han hälsar till de små: 'faites que les petits drôles me font écrire, le Roi se plaît si fort a leurs stiles'.

Hälsningar från Axel Sparre: 'il vous prie de donner une mine sérieuse à Catrinchen de sa part'.

242

Adress: Stockholm. Sigill H.
Datum: Dorpt d 2 junij A° 1701.

Grisbach lär ha kommit, men har tyvärr ej tagit med sig drängar. Två för 24 hästar räcka ej till.

Man säger från Sverige att Bengt Ludvig efter smittkopporna blifvit dåsig, hvaröfver han är otröstlig, 'il avoit l'esprit vive et solide auparavant'.

243

Adress: Stockholm. Sigill I.
Datum: Dorpt le 5 de jun 1701.

Hälsningar och ömhetsbetygelser.

244

Adress: Stockholm. Sigill F.

Innan de gå fienden till mötes, sänder han henne hälsningar, hon skall ej bekymra sig, Gud styr allt till det bästa. — — — — —

Högqvarterett Walk
d: 22 junij 1701.

P: S: Min ängell tror intett huru de mig hota att förfölja och största¹ i Kånungens esprit, män Gudij vari ärratt de skola aldrig reussera ty jag sätter mitt endersta förtroende till Gudh. Adieu min värda Engell, adieu tusen-defaltt.

245

Datum: Rodenpeis d. 4 julij A° 1701.

Han ber henne icke oroa sig, hans öde ligger i Guds hand.

246

Adress: Stockholme. Sigill F.

Ma chère et très chérie Comtesse.

Comme la hâte m'ampêsche de répéter à son Excellence et au grand Maitre la belle journé du 9me de ce moij, je veux en brève vous prier de leurs dire que par la grâce

¹ störta.

de Dieu nous pasames la rivière à la barbe des ainemij
 nous les repoussames vigoureusement; quant au detalje
 de notre combat, je le pase sous silence comme le tamps
 ne me le permet pas. Les blessés et morts des derniers
 est Palmqvist et blessé est Général Major Horn, Colonelle
 Knorring et son Major Wulff, le Major Sparmfeltt est mort,
 et le landemain le Colonelle Helmer fut tué sur une île
 que nous primes des mouscovits. Enfin je me porte grâce
 a Dieu bien et comme jamais je veux proner mes ac-
 tions, je peux pourtamps vous dire qu'en dépit de tous
 nos généraux le Roi j a suivij mes santiments pour cette
 antreprise sans les quelles nous aurions été peut-être re-
 poussés à grande perte. Adieu aimable Comtess. Assu-
 rez vos illustres parants des mes submissions. Je me porte
 à souhait et Monsieur votre frère ausij. Je suis comme à
 mon ordinaire à jamais très honorée Comtesse

Votre fidell esclave

M. Stenbock.

Kobrun d: 11 julij

A° 1701.

247

Ma chère Comtesse.

Comme nous sommes occupés à poursuivre l'ainemij il
 me reste si peu de tamps de reste pour pouvoir étaler
 nos opérations, souffit que tout va à souhait, nous avons
 poste à Mitau et session à toutes les magacins du Roi j
 de Pologne; l'ainemij se sauve, sans se regarder par desus
 de l'épole. Dieu mercij tout va bien, c'est une grande
 conquête que le Roi j a fait, tant à Mitau qu'[a] Sluk par
 les vivres et les canons de fers, que nous y avons pris.
 Enfin j'espère que de cette manière la guere de ce côte
 pourra bientôt finir. Mon frère est allé à Mitau avec son

régiment et se porte bien, Monsieur votre frère commende un battaljon issij et se porte à souhait. — — — —

Je vous anvoij la rélation, de notre action que je vous supplie de communiquer à son Excellence et à son Excellence le grand maitre, auxquels je ne peux me donner l'honneur d'écrire à cause du peu de tamps qui me reste.

Il faut que je vous mande que notre pauvre Spar pour comble de malheure après de voir sa belle antre les bras de un autre, son valet l'a volé tout ce qu'il avoit et le portrait qu'il a fait du Roi, et louij laise un biljet, louij disant que c'est là la récompence des coups de batons qu'il louij a donné; le pauvre Spar est à plaindre. — —

Borkouvitv

M. Stenbock.

le 14 de Juliet 1701.

P: S: Je ne peux me dispencer à vous dire que grâce à Dieu c'est sur mon avis que le Roi pris les mesures de passer et attacquer l'ainemij, il s'y serois pris tout autrement sans moij à coup sur pour en être battu. La rélation que vous recevrez de la chancellerie un jour, n'est composé que par mon canal et ce que j'aije récité, ainsij la plus complete est celle que je vous anvoij cij jointe. Adieu aimable Comtesse adieu.

248

Adress: Stockholme. Sigill F.

Datum: Barbette le 21de juliet A° 1701.

Han hoppas att hon fått relationerna om senaste bataljen. Hvar 8 dag lofoar han lämna dylika relationer,

[†] Bilagan borta.

*Delicium fuerat Regum qui grande ducum,
Lumen hyperborea famae prima togae,
Hoc habuit vultus S. P. R. constantia ejus
Lusit sortem ipsam barbaricamq. minas.
Captus, ut invidius montem non vincula coartent.
Non domuit animos, imperiosa manus.
Lethae jam placido cruda de sorte triumphat.
Laus illi in tercio, postea parte, fere.*

CARL PIPER

SAMTIDA KOPPARSTICK

1870
MAY 10
1870

om han icke själf skulle finna tid att skrifo, har han herr Hardorff som sekreterare. Nyss hade han fått hennes bref af den 5 juli, i hvilket faderns plötsliga sjukdom anmäles.

P: S: Jag ber min ängell låter Regements skrivaren Prenberch väll taga i acht vedh Nässgårdh inventeringen af husen som och qvarnen och all inventarij boskap som där bör finnas på dätt vij ej må få någett ansvar medh tiden.

Secreteren Skantzen är igiälskuten för några dagar sedan, män beklagas ej stort ty han var falsk nog. Pontus de la Gardie sitter i arest för dätt han i varande march slagitt Cantzelisten Bongen som honom i vintras gaf een örfjil, huru dätt lærer ändas gifver tiden.

249

Adress: Stockholme. Sigill F.

Très chérie Comtesse.

Je vous supplie d'assurer son Excellence de mes submissions comme ausij Madame votre mère et vous chères seures. Je me réjouij du fond de mon âme d'apprendre la restitution de son Excellence. Je deverois louij écrire par cette poste maix elle est sur le point de partir. J'aye livré sa lettre au Roij qui s'est temoigné très gracieux medh dessa orden Gudh skee låf att gubben blir bättre, nu hoppas jag medh Guds hielp han lærer lefva länge. Plût à Dieu que sa Majesté louij vouloit faire toute la justice qu'il mérite. Si la guere ne fut la passion dominante de

ce prince je croix qu'il fairoit sur le champs tout ce que souhait son Excellence. Enfin je fairaij mon mieux et tout ce qui m'est possible. Pour de nouvelles il n'y en a point si non que l'ainemij est bien loin de nous, maix je crains que nous irritons la République par notre grande fierté. Adieu aimable Comtesse soyez assurée qui je serois toutte ma vie avec toutte la vénération du monde

Ma chère et très chérie famme
votre fidell esclave

Bautzche le 26
de juliet 1701.

M. Stenbock.

Adress: Stockholm. (Med annan hand): Par adresse de Mad.
la comtesse vostre tres h. valet C. Klingstiern.

Datum: Bautzke le 3 d'augst 1701.

Han klagar över afundsmän inom närmaste omgifningen. Hatad är han för sin förmåga. Kungen är nådig, dock märkes någon skillnad.

P: S: Gryndell är condanneratt att stå på hoorpallen för sin metresse i Ystett 3 söndagar å radh; män för mig tillfogatt dispect är han ännu eij dömder; annatt är intett. Gudh gifve ända på detta krigett, vij lära kreppera någett var. Helsa mina små. Gudh välsigne min Engell och dem till lif och siäl.

251

Adress: Stockholme. Sigill F.

Datum: Bautsche le 8 d'augst A 1701.

Très honorée et très chère Comtesse.

— — — — —
 Si vous avez occassion mon ange faites un compliment à Anna Beata Erensten, sur la valeur que son marij a fait voir la dernière occassion; j'aye oublié de vous dire qu'il n'y a rien de si heroique et de si vigorreux que la conduitte de ce général qui aprèz sa blessure charchoit à chevall, plus de quatres foij; et sans louij et le corps qu'il commende le Roij auroit courru risque de perdre bien du monde, et peut-être la battalje; enfin il mérite toutte cette justice car c'est encore un très honête homme outre cela. Si le reste du monde avoit le fond ausij noble que louij il y auroit moin de jalousie à l'armé maix à présent il n'y a pas deux qui soient véritables bons amijs, — —
 — — — — —

Bautsche le 8 d'augst

A. 1701.

P. S. *Grefve Anders Torstenson har varit mycket sjuk men är nu bättre. Han ber henne hälsa till syster Nora¹ att sonen² är en bra gosse. Som soldat heter han Carl Kreutzon Schött och skall passera graderna.*

¹ Hedvig Eleonora Stenbock, g. m. Lorentz Creutz.

² Carl Johan Creutz, född 1687, alltså 14 år (Ramsay, Frälseläkter).

252

Adress: Stockholm. Sigill F.

Datum: Du Camp de Berenshoff le 19me d'augst A 1701.

Hälsningar. Allt väl. Hoppas att kriget snart måtte ta slut.

253

Adress: Stockholme. Sigill F.

Datum: Schrunnen d 25 aug. 1701.

Ma chère Contesse.

— — — — —
 L'anbition est une vanité ou maladie incurable qui dans
 notre service ne procure que un peu d'honneur et ne met
 guère l'homme à son aise; si dans cette profession on a
 un peu de mérite, on en est haij chez nous, et bien heureux
 celouij, qui ne sait rien, et qui peut répondre qu'ouij à
 tout. Je ne veux pas dire par ceci que le Roi ne me
 fasse encore la grâce de m'estimer, maix c'est de l'anvie
 des autres que je parle. — — — — —

254

De ligga i Grubin för att förstärka Libau. 'Quel est
 le dessein du Roi plus avant, personne ne le saurait péné-
 trer.' — — — — —

Pour nouvelle il n'y a rien si non que Grundel har stått 3 söndagar å radh på horpallen och hans hidippia äfvenväl; han har varit likasom galen och i förtviflan sitter än hos profosen och skall nu dömas för dän emoot mig för öfvade dispect, så att jag troor han dömes till döden; jag har sielf bett Konungen för honom, män ingen förböön vill hielpa. Hoosgående bref till Regementsskrifvaren Prenberg ville min Engel vara så goodh sända vijdh goodh lägenheet fort ty dätt angår Regementets högsta angelägenheter, och som hoosgående växell för min säkerhets skull remitteras tillbakars så är min Engel så godh och låther betala sig dän och tillställer densamma till Prenberch emoth hoosgående qvittung, på thett han ju för ju heller måtte hålla liqidation medh soldaternas änkor, och hustrur, så att jag min engell och våra små ej må en gång komma att hefta, för landshöfdingens och häratsfogdarnas oriktiga upbördh. Jag recommenderar i min Engels dygdiga ihugkommelse medh försäkran att jag intill min dödh förblir medh all veneration och tandresse min ädla aldrakieresta lilla hustrus

ödmiukesta och trognaste
tienare

Grubin d: 8 septemb:

M. Stenbock.

A° 1701.

P: S: På thett min Engell ej skall manquera någon påst att få af mina bref så offta hon går och jag dätt ej får vetha skall jag alla aftnar skriva och sända en liten lap till Cantzeliett. Adieu aimable Comtesse.

Prenbergs qvittance förvarar min ängell som ögatt hoos sig.

255

Adress: Stockholme. Sigill F.

Datum: Le 13 de Sept de Grubin A. 1701.

Très honorée et chère Comtesse.

— — — — —
 Rens[köld] me dit hier, que les Hollandois et l'Angleterre
 ne font pas bien en ce qu'ils retardent à anvoyer ce se-
 cour au Roi, disant que cela resamble comme s'ils avoient
 de la méfiance à la généreuse amitié du Roi.
 — — — — —

256

Adress: Stockholme. Sigill F.

Ma très chère Comtesse.

— — — — —
 Monsieur votre frère se porte grâce à Dieu bien; il ne
 seroit pas mall à propos si votre seure Charlotte voulut
 louij écrire une lettre comme si son Excellence et Madame
 avoient appris qu'il s'attasche trop au brandevin; car en
 effet cela le pourra nouire à la fin, ce n'est pas sans raison
 que je louij souhaite cette correction. Pour nouvelle il
 n'y a que la défaite des mouscovits par Slippenbach dont
 la chancellerie tiendra comte en Suède. Le fils de Frölich
 est comdamné à réster sept annés en prison pour avoir
 été soul et insolant dans le quartier du Roi. Mon ange

si vous me pouvez anvoyer een lapmudh uthan brodderie oblikerade min engell mig öfvermåttan. Dätt kunde kanske finnas någon lägenheet hith till Lijbou eller Windou aldenstundh dätt säjes een postjackt skall läggas an hith uppå Courland. Min Engell var så goodh och påmin hoos Gref Wrede om min General Majors löön soom är 1600 d. Sijl.m. att jag där igenom må kunna sätta mig i equipage och kläda min drängar, ty här få vij icke een halföre. Adieu mon ange, je suis a jamaix du fond de mon ame ma chere famme vostre fidel esclave

M. Stenbock.

Grubijn le 17 de Sept.

A° 1701.

257

Adress: Stockholm. Sigill F.

Datum: Grubin d. 20 sept. A 1701.

Ett par rader hälsningar.

258

Adress: Stockholm. Sigill F.

Datum: Grubin le 24 sept 1701.

Allt väl. Hälsningar.

259

Adress: Stockholme. Sigill F.

Datum: Doubbelen le 28 de Sept 1701.

Grundel har ändå stått inför krigsrätten, man har dömt honom 'effter lagen d. 12 capitlet Konung: Bal: Stats. till 40 mark ärröriga böter'; om kungen benådar honom, vet han ej; han skall ej mera be för honom.

260

Adress: Stockholme. Sigill F.

Datum: Dubbelen le 29 de sept 1701.

Hälsningar. Hennes bror borde få veta, att hans far hört något, utan att säga hans Excellens något därom. [Fämför brefvet 256.] Själff hade han lånat honom att köpa sig skor och stöflar och hoppas få igen pengarna, när han kommer till Sverige.

261

Adress: Stockholme. Sigill F. Par recommen[da]tion de Mons
le secr. Feiff.

Datum: Kreutzbourch d. 2 oct 1701.

Hälsningar och ömhetsbetygelser. Till svärfadern har han skrifvit allt som han velat veta 'sous le couvert du marichal Dalberch'.

262

Adress: Stockholme. Sigill F.

Ma chere Comtesse.

Han påminner om brodern, som behöfver en förmaning.
 Nous sommes issij oisives et il samble que nous ne savons
 que faire et nous nous ambarquerons dans une gueure d'où
 [nous] ne sortirons jamaix sans l'assistance miraculeuse du
 Bon Dieu: dont son Excellence vous saura dire au plus
 les particularités. -----

M. Stenbock.

Wurjen d: 3 oct.

1701.

263

Adress: Stockholm. Sigill F.

Datum: Wurjen le 5 octob. 1701.

Hälsningar. Allt väl.

264

Adress: Stockholme. Sigill F.

Datum: Doubbelen le 8 de oct. A 1701.

*Han logerar 3 mil från hofvet. Hertigen [Fredrik af
 Holstein] öfverhopar honom med välvilja.*

265

Adress: Stockholme. Sigill F.

Datum: Doubbelen le 15 de oct 1701.

Hennes tvenne bref ge honom större tillfredsställelse än hela kampagnen. Förtviflad öfver hennes indisposition, gläder han sig nu att hon är bättre.

266

Adress: Stockholme. Sigill F.

Datum: Wurgen le 22 de d'oct: A° 1701.

Hälsningar.

267

Adress: Stockholm. Sigill F.

Hennes sista med underrättelse om hennes fars sjukdom har bedrövat honom mycket — — — — —
 Ma chère écrivez à Prenberch att han låther giöra mig på Nässgårdh 4 stycken rustvagnar sådana som var anrepz medh leder öfverdragna, så kan han nu i thidh see sig om trävärke. Adieu min ädla ängell. Gudh den aldra högsta bevara min Engell och hielpe oss snart tilsammans igen. Helsa min Fru moor och alla mina syskon. Jag är lefver och döör min ädla aldrakiereste lilla hustrus ödmukesta tienare och troгна man

M. Stenbock.

P: S: Din broor mår väl och alla mina systemsöner. De be alla ödmjukeligen helsa.

Doubbelen d: 28 octob: 1701.

268

Adress: Stockholme. Sigill F.

Datum: De Telsen le 5 de Nov.

Genom Grisbach sände han ett bref för 3 dagar sedan. Som han sällan kommer i kungens närhet, har han just ingenting nytt att berätta. 'Cependant je n'ai pas manqué de faire des bonnes usages des confidences que son Excellence m'a fait la grâce de m'en confier tant par le Duc que par Holmer, et en personne mais le Roi qui a ces principes du ciel et n'écoute personne évitait d'être antretenu sur ce point.' General Stuart är vänlig mot honom och han ber henne underhålla vänskapen med dennes maka, likaså Renskölds, 'c'est justement par la que l'amitié entre nous s'établira ausy.'

269

Adress: Stockholme. Sigill F.

Datum: Wurgen le 20 de Novem. 1701.

Han ber henne ursäkta att han ej skrifvit på 14 dagar, vägarna ha nämligen varit så usla, att han ej kunnat få brefven på posten. Med glädje erfar han att svärfadern är på bättringsväg. Hans Majestät och hertigen ha väl upptagit hvad han haft att säga från svärfadern. Hennes bror bättrar sig för hvar dag.

270

Adress: Stockholme. Sigill F.

Datum: Wurgen le 25 de novem. 1701.

Som hertigen af Holstein reser till Sverige, måste han till hofvet för att taga afsked. Brodern bättrar sig. Öfverste Klinkowström som följer hertigen till Sverige är hans vän, och vore det bra, om hon ville väl mottaga honom.

271

Datum: Wurgen d. 28 novemb. 1701.

Med hälsningar till sin mor sänder han henne konungens resolution angående 'sa prétantion de Kijda¹ assez favorable mais pas à souhait'.

272

Adress: Stockholme. Sigill F.

Ma chère Comtesse.

*Brådt. — — — — —
Priez son Excellence de m'anvoyer d'orénavant ses lettres sous un autre caschet, avec le titre pour Mons: Ditmarbolme, eller dätta ankommer min kiera Son Ditmarbolme*

¹ Kida, 3 mil österut från Reval, ett gods tillhörigt Kristina de la Gardie, förenadt sedan af henne med andra estländska gods till Kolks fideikommiss inom Stenbockska släkten.

hoos General Major Stenbock, och under min Engels couvert, sedan hans Excellence dätt uthij sitt inneslutitt som allenast af Staude indifferament kan upsättas ty jag har här till mina orsaker effter iblandh brefven ära sujet till curiosité. Adieu, jag är och förblir evigt min ädla Engels

ödmiuka och trogna tienare
M. Stenbock.

Doubbelen d: 3 Decemb.
1701.

273

Adress: Stockholme. Sigill. F.

Ma chère Comtesse.

Je n'aije par celle cij à vous mander que seulement le départ de sa Majesté avec un détachement de 1500 hommes pour poursuivre Ogynskij; nous n'avons point d'autre nouvelles de louij encore sinon que les polonois ont pris la fuitte et sont déjà à 20 lieux d'issij; le bon Dieu conserve sa Majesté. Au reste nous somme fort mal traités dans nos quartiers, il nous manque tout ce qu'il nous faut et nous ne resevons point d'argent; il y a à cette heure 15 moijs que moij je n'aye pas tiré un sol. Je vous prie de casjoler son Excellence le Comte Wrede à cette fin que je puis touscher les 8 cents écues de gage comme Major Général et vous aurez la bonté de m'anvoyer le reste aprèz que l'équipage que j'aye souhaitté d'avoir avec Grisbach. — — — — —

Le Roi n'a auqu'unement fait remarquer quelque mécontentement sur ce que mon frère a quitté, c'est de quoj

je vous prie de l'assurer en louij faisant comme à Madame mes baisemains. Le Comte Pipert témoigne d'être de ses amijs, il a fait tout au monde pour louij faire avoir le caractair de général major, maix il n'en a pas pu venir à bout, et regrette fort que mon frère n'a suivij le Régiment en Lijvonnie. Assurez ma mère de mes profondes submissions et soyez assuré que je viveraij jusque au dernier de mes souppirs ma chère es très chérie Comtesse

votre très obéisant et très fidell
serviteur

Wurgen d: 8 decemb:
1701.

M. Stenbock.

P: S: Monsieur votre frère et detasché avec le Roi, pour moi je ne suis pas tant gallant de belles comme Spar l'a debitté, et je suiveraij votre avis touschant la sauve garde de ma barbe. Dünemünde s'offre à capituler.

Adress: Stockholm. Sigill F.

Datum: Wurgen d 12 December 1701.

Konungen ännu ej återkommen. Hennes bror hoppas han kunna göra till öfverstelöjtnant vid sitt regemente.

'P. S. Gud gifve att allt stoge väll till hoos Kånungen, här glunkas illa om partiet män om Herren höres intet än.'

275

Adress: Stockholme. Främmande sigill.

Ma chère et très chérie Comtesse.

 Dünemünde s'est randue par accorde. J'aye jointe l'enclose pour mon frère, où je ne louij mande rien que ce qu'il louij pouroit un peux consoler, maix antre nous sa fortune est faite en Suède, le Roi j n'à auqu'une bonne opinion de louij et le Comte de Pipert et dejusté comme je vous aije mandé par ma précédante. En effet il n'étoit pas de saison de quitter à présent et s'il avoit pris patience il auroit été général major ou gouverneur ou pour le moin marichal de la coure; moij, Mörner et Horn nous louij avons bien des foijs disuadé cette resolution maix en vain. — — —

votre fidell et tres

Douppelen d: 19 decem:

obeisant valett

A: 1701.

M. Stenbock.

Han har förlorat sitt sigill och ber henne att låta göra ett nytt. Kanske hennes mor [född Stenbock] har ett, som hon ej begagnar.

276

Adress: Stockholme. Sigill F.

Datum: Wurgén d 21 Decemb. 1701.

Några rader. Konungen ännu ej återkommen. Med nästa post skall han skriva till svärfadern om något som händt, hvarigenom kan ses hur 'intantionés' konungens favoriter äro.

Adress: Stockholme, par adresse de Mons. le secretair
Feiff. Sigill F.

Datum: le 29 de decemb. A 1701.

Konungen på 38 mils afstånd. Intet nytt. Allt väl.

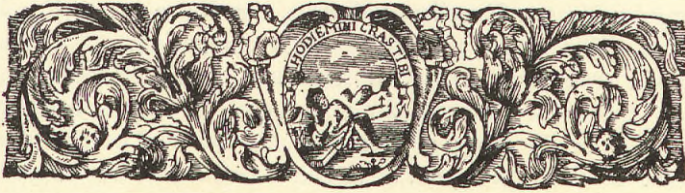

KARL XII

MINIATYR AF AXEL SPARRE 1701

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

1702

278

Très honorée et divine Comtesse.

Si vous ne resevez pas mes lettres il faut que quelque malice s'en soit melée, j'aie de puis quelque tamps vous écrit toutes les semaines deux foijs ou pour le moin une tous jours sous l'anveloppe des autres ou Klingstern, Feiff, Düben et Cederhielme, je veux espérer que les lettres vous seront à la fin randües; faites demander après elles auprès de leurs fammes. Je vous souhaite ma chère comtesse d'une âme fidelle une heureuse et nouvelle anné et si mes vœux du bon Dieu soient exausés vous jouyez avec moij bien des annés d'une félicité parfaite, enfin je passe sous silence toutes les prospérité que je vous souhaite car on ne sauroit panser quelque chose de si présieux et de si tandre que je ne voudrois vous voir posséder. Son Excellence vous dira les nouvelles de ce pajj cij et quelle apparence nous avons pour avoir la paix, si non que le bon Dieu fasse quelque miracle; je vous envoij issij une relation de ce que moij avec un miljon des personnes ont vue le soir au ciell, je laise si cela doit signifier quelque chose ou non; Dieu soit le guide de tout notre manège. Mon

ange priez son Excellence d'écrire une lettre à son Ex: le Comte Pipert et au Roi pour que monsieur votre frère puisse être Lieutenant Colonelle dans mon Régiment, que son Excellence adresse droit au Comte Pipert sa lettre et celle pour le Roi; je suis persuadé que le Comte Pipert fera tout ce qu'il pourra, si son Excellence louij en prie.

Je vous charche par cette poste avec bien des lettres, quelques unes par politique maix la plus parte par tandise et vénération; vous ne sauriez croire que la campagne ou du moin l'anné après la Battalje de Narva m'a couté. Si le Roi ne paije pas bientôt nous périrons tous.

Aijez la bonté de donner celle du comte de Wrede à louij même; elle ne louij sera pas désagréable, puisque je lous sa condouitte sur la monture qu'il m'a fait avoir pour mon Regiment. Celle de Walrawe faites louij la randre par Mons: de Staude auquell je faix mes baisemains, et faites louij dire que je louij veut céder cent écues si me veut paijer les 700 qui me restent. Adieu, saluez tous mes amijs et conservez moij l'honneur de vos bonnes grâces et soijez assuré que jusqu'au tombau je serois mon ange et très chère comtesse votre fidell esclave

M. Stenbock.

Douppelen le 1 de janvie 1702.

279

Adress: Stockholm. Sigil F.

Datum: Wormen le 12 de janv. A° 1702.

Ingenting annat nytt att omtala än att de egna i Livland ha blivit 'raflés des moscovits'. Bland andra har

major Gabriel Horn vid broderns (Erik Stenbocks) regemente blifvit sårad. Han är rädd för att kriget först nu börjat, man får hoppas att det alltid skall förbli lyckligt.

280

Adress: Stockholm. Sigill F.

Datum: Wormes le 17 de janvie 1702.

Olycklig öfver att hon ej fått hans bref. Hela armén marscherar till Litauen. Hälsningar äfven till hans systrar, att de skola sända pengar till sina söner.

281

Adress: Stockholme. Sigill F.

Ma chère et très chérie Comtesse.

Dieu saij comme cela me réjouit le bien que vous me mandez de mes enfants et qu'ils se forment à leur avantage. Je vous aurez une éternelle obligation de leur éducation. Je vous prie mon ange de leurs faire apprendre à bien écrire et dessiner comme ausij à jouer des instrumens; ce sont des innocentes occupations qui de tamps en tamps empêche qu'on ne s'embarque à d'autres pansés. J'aye oublié de vous mandez que le jeune Fechtenberch a

été chassé de la cour pour avoir volé, après que moi je l'aye sauvé 3 fois, j'en suis au désespoir pour l'amour du défunt son père qui étoit si honête homme.

Nous marchons aujourdouij pour la Littonauj et celon l'apparence sans une providence Divine voilà la guerre avec la République déclaré. Comment nous en sortirons c'est à Dieu à le savoir, pour moi je n'y risque pas plus qu'à la guerre la plus légitime, et j'aye mon antière confiance en Dieu, qu'il me rammène un jour avec gloire sauvé et saint auprès de mon ange de laquelle je serois jusqu'au tombeau un fidell et très obéisant esclave

M. Stenbock.

Wormes le 20 de janvie A^o 1702.

282

Adress Stockholm. Sigill F.

Datum: Schawen^t le 31me de jan. A^o 1702.

Han törs ej anförtro några nyheter åt papperet. Allt väl.

283

Adress: Stockholm. Sigill F.

Datum: Schadowa le 6de fewrie A. 1702.

Han ber henne ej oroa sig: 'les polonais n'en valont pas la peine. Avec l'aide de Dieu ils nous fairont rien tant que vivera notre invincible monarque'.

^t Antagligen Schaulen.

284

Adress: Stockholm. Stigill F.

Datum: Wilna le 10 fevrie A° 1702.

*Detta är det fjärde brefvet från Wilna till henne.
Han sänder två bref angående Kronebäck.*

285

Adress: Stockholm. Sigill F.

Datum: Schadowa le 18^r de febrie 1702.

Tres chere et divine Comtesse.

Dittes à la Comtesse Eléonore¹ qu'elle me laise en repos car toutes les nouits elles me tourmante et m'empêche de dormir. Si Dieu me rammène en bonne santé, je louij pajeraj cette inquiétude qu'elle me donne et je louij déchireraj toutes ses understubber et louij en fourniraj une douzaine à la polonaise; issij vous n'avez rien à appréhendre pour moij du côté du sexe car tout le sexe sont fait en méduse et remède d'amour; admirez mon ange comme on est gagenarde au miljeu des armes.

[*På en särskild liten lapp*]: Den 18 februarij 1702.

Min ängell må troo att jag mån väll och är hennes ödmiska tienare.

Mannus tinebok.

¹ Andradt från 15.

² Oxenstierna.

D: 20 februarij Schadowa A. 1702.

Mon ange.

I mårgon marcherar jag här ifrån längre in i Littauen. Jag mår gudh ske låf väll och ber min Engell intett inquietterar sig före min skull ty gudh lærer väll bevara mig. Gudh låthe mig och altidh få glada budh i från min Engell. Helsa alla dess värda föräldrar och syskon, min moor, riksmarschalken och min broor; var så gunstig och tag försårg för dessa bref och troo att jag i döden förblir min värda Engels ödmiuka och trognaste tienare

M. Stenbock.

Adress: Stockholme. Sigill F.

Ma chère et très chérie famme.

Dätta är dätt 4de brevett jag har dän äran att skrifva min Engell till seen vij kumme hit in i Littauen. Gifve gudh att dee man vore framkomne och funne min ädla aldra kiereste lilla Engell vedh een godh och önskelig helsa medh alla sina, hvilka jag samteligen ber på dätt ödmiukeligaste helsa. Huru dätt mig hugnar att höra min Engell i papas hus vederfaras så mycken nådh kan jag ej exprimera och giör jag och till hans Excellence i dag där öfver min ödmiuka tacksejelse; jag kan ej heller expri-

mera huru hierteligen mig hugnar, att hans Excellence gör mig ett så avantacheust portrait om mina små, dän aldra högsta guden ärholle dem vedh helsan och låthe dem växa up sitt namn till ähra och oss til hugnatt, de helsas af mig på dätt aldra tandraste. Min Engell vare så goodh och giöre sig informeratt om mitt booställe och som jag hör att där vedh skall fattas een qvarenbygnatt, som bör skatta till mig så ville min Engell vara så goodh, och inhemta där om all beskaffenheet och i tijdh dätt precawera hoos och i Stats Contorett att dän af almogen eller vederbörande som bygningshielpen åthnutitt måtte åther byggas. Min ädla Engell ville och vara så godh och genom någon Walrawes vän låtha offrera honom 200 d: sijnver: af min general majors tractament, om jag man kunde få de öfriga 1400 d. s: så har mina cammerater giort och hoppas att reussera; jag vet intett nytt uthan vij stå här, landett till grawation. Gifve gudh dätt tager een godh uthgång, han bevare och konungen och välsigne min ädla lilla Eva Mallena dätt önskar af ett trogett hierta min aldra kieresta lilla hustrus trognaste och ödmiukesta tienare

M. Stenbock.

Neustat d: 24 februarij A: 1702.

Helsa min fru mor och min broor: och bee Greta Soop och syster Stina tänka på deras baren, ty annar[s] lida de nödh.

P. S. du février le 24.

Ma chère Comtesse pardonnez moi qui vous inportune si souvent avec les lettres des mes officiers, en récompence ils prieront Dieu pour vous et vos enfants. Je suis à jamais votre fidell esclav.

Datum: Ragowa le 1 de mars A° 1702.

Han har mottagit hennes bref.

Mon ange doit être persuadée qu'avec l'aide de Dieu point de polounnoix me fera quelque chose de mauvais car se sont de poltrons en original. Charl Mörner et moi nous venons de chasser hier 600 de ses cannaljes d'issij, à présent nous vivons à discrétion sur les terres d'Aginskij.¹

P: S: Le Roi de Pologne a anvoije un chambellant au Roi pour louij dire qu'il veut venir en personne louij demander pardon de l'insulte qu'il louij a fait. Quelle réussite qu'aura cette offerte c'est à savoir. Le bon Dieu vous bénise.

Faites offrire à Monsieur de Walrawe cent écues des mes gages, alors on m'assure qu'il nous déboursera les 700 qui restent.

Datum: Ragowa le 3 de mars A° 1702. Sigill F.

Hälsningar.

Adress: Stockholme.

Ma chère Comtesse.

Ne vous laissez pas surprendre de la figure de ma lettre car je n'aye point de pappier, maix je me porte bien grâce à Dieu et je vive à gogo tant que cela dure. Assurez

¹ Oginskij.

vos illustres parants des mes profondes submissions vos seures et ma mère comme ausij le grand maitre et mon frère. Je vous prie mon ange faites que j'aye deux bons palfreniers avec Grisbach il pourra peut-être me servir là dedans. Saluez le de ma part, je faj tout ce que je peux pour louij faire avoir la succession de Grundell si monsieur votre frère ne le peut obtemir. Ambrassez mes anfans tandrement de ma parte. Jag beklagar att jag ingen lägenhet kan haa att sända här i från till Riga någett lijn ty här är dett skiönesta af hela världen och att få för intett dåk skall jag giöra min högsta flith om jag får någon säker lägenheet. Gudh bevara min Engell jag är din trognaste och ödmiukesta tienare i döden

M. Stenbock.

Kouwarско d: 7 marts A° 1702.

Adress: Stockholme. Sigill F.

Aimable Comtesse.

Mörner et moi j nous antrons avec Adlersten et nos Regiments plus avant dans le paijs pour le mettre en contribution. Dieu nous donne son assistance, si mon sort est heureux et que je partacheraij avec mon ange d'un coeur gaij. — — — — —

Je suis ravij que vous êtes en si bonne compagnie allée a Nässgårdh, assurez la Comtesse Charlotte des mes profonds respects comme ausaij understubban[†] och de andra min Engelss systrar, gee alla mina baren en puss på mina

[†] Eleonora Kristina Oxenstierna.

vägnar. Här må vi väll så länge dätt varar, vij sofva äta och drika för intett och få penningar då och då, gifve gudh att dätt tage snart en goodh och lyckelig ända, och att jag finge medh hugnatt sitja i roo hoos min Engell hvarest gudh och konungen dätt täckes; Jag hoppas näst guds hielp att allt går väll. Dän aldra högsta guden bevara min Engell och låtha henne lefva altijdh väll. I fall jag kan bringa här i hoop en gång 1000 riks d: så är min Engell så godh och söker emedlertijdh att få på närremalm eller ladgårlandett eller mu[n]quelägerätt, uthspana någon liten och vacker malmgål till kiöps, så att vij en gång kunde hafva ett eget hus fast dätt än våre litett. Min ädla Engels dygdiga föräldrar och min mor torde kanskie och någett där till hielpa samt att inrätta dätt medh meubles och husgerå, och blir i dätt fallett Näsgårdh min Engell än en gång så nyttigt till hushållett. Låth mig veta här öfver min Engels tankar, fast jag än skulle då låna penningar. Jag är in till min döödh min Engels troгна och ödmiuka tienare

M. Stenbock.

Wilkomirs d: 14 Martsi A° 1702.

P. S. Här är många gamla af adelen som kienna min Engels Her far sen dän thjden han var [i] Warschau.

Adress: Stockholme. Sigill F.

Datum: Wilna le 28 de mars A 1702.

Kriget är ansträngande. 'Si nous faisons encore bien de campagnes si rudes comme ces deux années passées,

je sans que mon corps ne sauroit l'endurer, et je serais cassé à l'âge de quarante ans si Dieu me laisse la vie.'

293

Adress: Stockholm. Sigill F.

Ma chère et très chérie Comtesse.

Je ne saurois vous mander quelque chose de nouveaux comme nous sommes separés du Roi de plus de 30 lieues; les uns parlent de la paijx les autres d'une guerre de longue durée, je me figure la dernière nouvelle pour sure car la première seroit trop avantageuse pour la patrie et un chacqu'un en particulier pour être très véritable, au reste je ne saij rien de nouveaux sinon que je suis plus que jamais ma très honorée et chère femme

Votre fidell esclave et
très obéisant valett

M. Stenbock.

Wilna le 4 de Avrilje 1702.

294

Adress: Stockholm. Sigill F.

Ma chère et très chérie Comtesse.

Jag berättar min aldrakieresta hustru att jag gudi skee lof mår wäll, män beklagar att intett hafva lägenheet så offta som

jag önskar min Engel att upvachta med min skrifvelse. Påskedagen vorde vij af fursten Witznoviskijs partie attacquerade middags tiden oförmodeligen, män som vij eij vore såvande, finge de fötter och måtte sätta 2:ne stycken i stickett och 2 par puqver, jemväll öfver 100 man döda, män som de eij ville stå wore de eij heller att förfölja ty de äro alt före flychtiga; vij hafva mist en 50 man män mäst af borgare i staden mördade i dät de vore där inne att kiöpa sig äta och kläder. Jag miste på dätt sättett min Regements kvarter maistare^r, och 2 mina bästa drängar den ena likvist igielslagen hoos mig til häst. Gudh ske lof jag mär väll, och kan frögda mig öfver att hafva bivistatt denna lilla actionen. Jag ber min Engell gör min underdåniga recommendation till sina ädla föräldrar och hoos Riks Marchalken och min Fru moor, helsa sina syskon och mina små Englar, gud bevara min Engell, jag är till min dööd medh all vyrdnatt min aldrakieresta lilla hustrus ödmiukesta tienare

M. Stenbock.

Wilna d: 8 Aprilis A^o 1702.

P. S. Jacob och dän drängen mig i fiol sändes lefva begge dän förre har varit mycket siuklig, vore Grisbach eij redan borta vore väll om jag finge hit en 4 drängar. Adieu. Dieu vous benise mon ange.

Adress: Stockholme. Sigill F.
 Datum: Wilna le 17 April A 1702.
Ömhetsbetygelser och hälsningar.

^r Fredrik Kierulf.

296

Adress: Stockholme. Sigill F.

Datum: Wilna le 22 de avrie 1702.

Några rader hälsningar.

297

Adress: Stockholme. Sigill F.

Ma chère Comtesse.

Morgen nach Warschou wils gott. Gifve gudh dätt så vist gielde till Svärjett och Stockholme. Man vill gee oss hop om freedh innan kort här på orten, hvadh man skall troo dätt ställer jag där hän uthan hoppas på gudh som mig i så många år underligen fört han lærer mig än vijdare bevara för all olycka, och än en gång hielpa hem till min aldra kieresta lilla ängell. Helsa medh min vyrdnatt sina ädla föräldrar och syskon samt min små Englar. Gudh bevara Eder alla samteligen och låthe mig snart få glaada boodh i från Eder, aldenstundh jag sedan i nyårs ingen bokstaf haft af min Engell. Jag mår gudij ske låf väll, och har förkåfratt min equipage här i Littouen genom sijlverskålar och skeder, hästar och kläder. Gud vari äratt, för dageligett brödh. Sappia samt hela staden såg för några dagar sedan medh admiration mitt Regement exercera och skenkte mig Sapia een häst för 200 ducater, dätt ej litett fortrööt Mörner och Niroth, män jag såver lika

väll. Annars visar sig Mörner mykett min vän. Må gudh bevara min Engell i Jesu nampn och ängsla sig intett för mig, jag skal intett fela att skrifva så åfta jag kan få lägenheett, ty jag har ingen större förnöjelse än när jag får betyga dätt jag medh all weneration och tandresse lefver och döör min aldra kieresta lilla hustrus ödmiukesta och hörsammesta tienare

M. Stenbock.

Wilna d: 2 Majj A° 1702.

Adress: à Stockholme. Sigill F.

Datum: Nowogrodek d. 19 majj 1702.

Brefuot innehåller ungefär detsamma som föregående.

Adress: Stockholme. Sigill A.

Mon chère et très chérie Comtesse.

J'aije à la fin Dieu mercij reçu deux des vos lettres, une en vous me marquez que son Excellence ce porte grâce à Dieu mieux il en soit ausaj loué et fasse que cela continuë, dans l'autre vous me mandez mon ange que ma mère va céder à mon frère Torpa; il y [a] longtamps que je saij qu'elle a eu ce desséns, elle est la maitresse et

elle en peux faire ce qu'elle voudra. Ce que Dieu nous destiné, ny elle ny personne nous en privera; la consolation qui me reste de son indifférence en vers mon ange et moi est celle que je saij de n'avoir pas merité moins ses bonnes grâces que mon frère, et si je ne laise un jour à mon ange et à mes enfants beaucoup des richesses, je leurs laisserai pourtamps le nom d'un fidell patriote qui n'a voulu vivre que pour le service de son Roij et pour acquérir quelque honeure et glorie dans le monde. C'est quelque chose d'agréable de jouijr des grands bienfaits, maix bien plus de satisfaction de se savoir les mèriter. Assurez vos chères et aimables seures de ma parte des mes respects. Je suis bien obligé à Madame Stina Kurck de son souvenir, je vous prie de louij faire mes baise-mains, et de l'assurez que je me fairai un vrai plaisir de servir à son marij tant pour l'amour d'elle comme en égard de son propre mérite, car cest un jolij et très honête garçon. Ambrassez tandrement mes chers enfants de ma parte, Dieu vous bénise touts et fasse que j'aye encore une foye de ma vie l'honneur de vous revoir, pour vous marquer de bouche que c'est dans un très profond respect que je me nome

Ma très chère et très aimée famme

votre fidell et très
obéisant vallett

M. Stenbock.

Prussiana le 6 de jun A: 1702.

P. S. Assurez son Excellence le grand Maître des mes profondes submissions, faute de matière je ne me donne pas la liberté de louij écrire pour le présent.

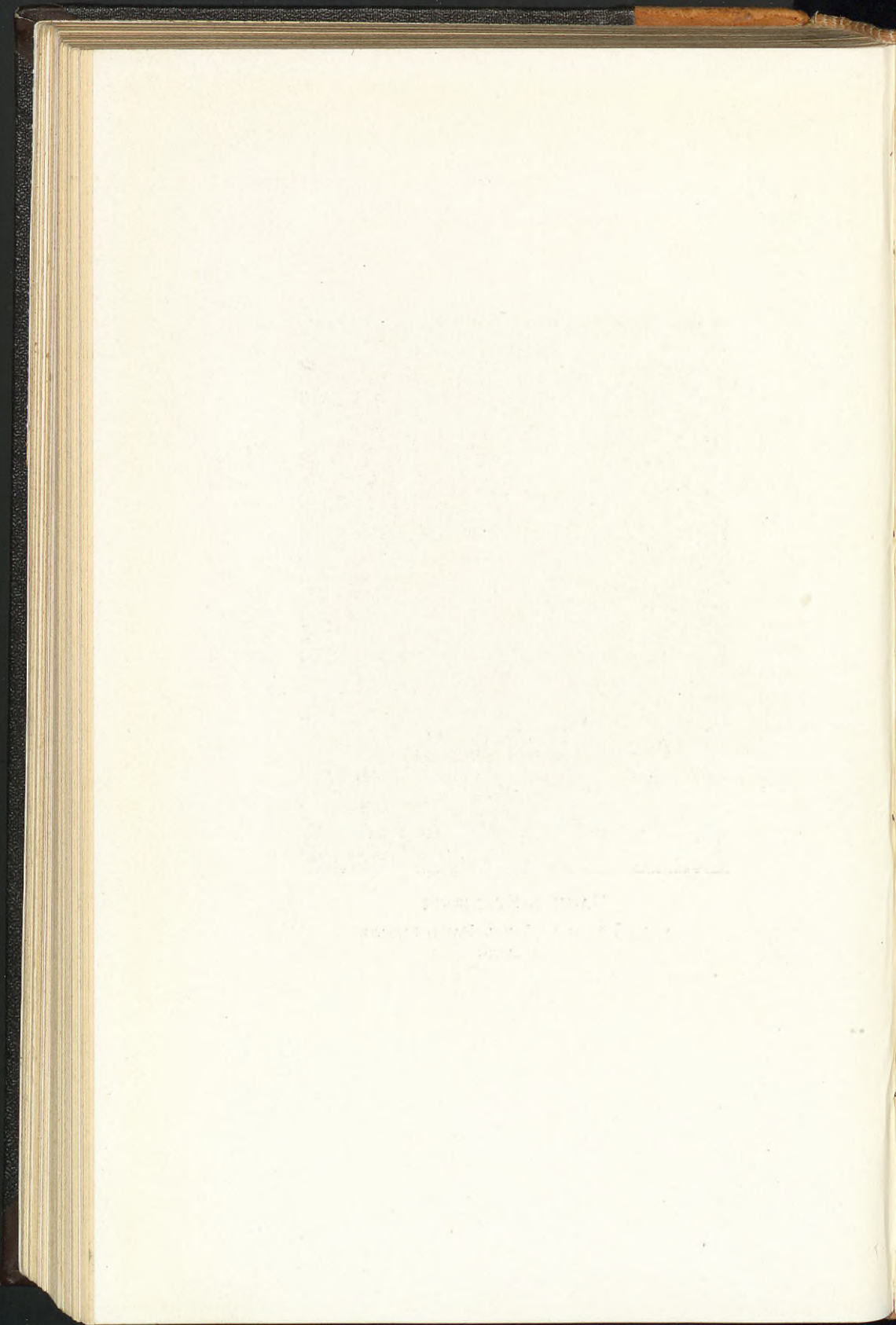
Adress: Stockholme. Sigill F.

Min aldra kieresta lilla Engell.

f
Wore dätt intett en präst af östgiötarna som redan halfdödh tänker att gå till Svärjett, finge jag ändock ej någon lägenheth att försäkra min ädla lilla Mamma om min ödmiuka och oföränderliga vyrdnatt, män som hela Pålen är emott oss så förbittrade, att fast de synas våra vänner när vij ära tillsammans, så mörda de likvisst allt vårth folk när de få dem ensamma; altså sätter jag ej stort hop på dätta brevveft dätt vare sig då, att prästekragen dätt kan salwera, dätt gudh gifve. Nytt är ej annat än att vij uthstå een terrible fatigue alla dagar. Ifrån Kånungen ära vij än 20 mil. Gudh veth huru dätt lærer löpa af, dåk vil jag hoppas dätt bästa och lærer dätt innan kårt uthvijsa sig gifve gudh i en good stundh. Torstenson är Leutenant af guardet och kan jag ej säja hvadh dätt blir för en braf och hurtig karl, så att jag frögdar mig att se dän education jag gifvitt honom så väll som åth Giösta Stenbock. Helsa deras mödrar de giöra syndh om de dem intett sända penningar ty uthan mig svulte de igiäl. Helsa dina ädla föräldrar medh min ödmiuka vyrdnatt, samt dina ja dina aimabla systrar och mina kiere små, jemväll min recommendation till min Fru moor och min broor. Jag önskar min ängell medh alla våra anhöriga uthij guds beskydh, han förläne att jag snart finge hugna min Engell medh några angenäma tiender, och sedan wedh en önskelig fredh munteligen få betyga huru och i hvadh trooheth jag lefver och döör.

MAGNUS STENBOCK
OIJEMÅLNING AF JOHAN DAVID SWARTZ
KARLBERG

Min värda lilla aldrakieresta hustrus ödmiukesta och trognaste tienare

M. Stenbock.

Casmir an der Weisell d: 29: junij A° 1702.

Adress: Stockholme. Sigill F.

Ma très chère et très chérie famme.

Dieu soit loué que je vous puisse mander qu'avant-hier nous nous sommes joints à sa Majesté, et que hier nous avons chassé les saxons, en les battant à platte couiture; l'action étoit bien la plus vigoureuse que j'aye survécü qu'oijqu'elle ne dura que trois heures. Je pase sous silence les morts et les blessés comme cela éclattera par d'autres mains, souffit que je me porte grâce à Dieu bien et peus me louer d'avoir randu grand service au Roij à cette occassion. Monsieur votre frère se porte fort bien, et vous prie avec moij d'assurer vos illustres parants de nos submissions. La hâte m'ampêsche de plus écrire sinon que je suis avec un profond respect ma chère famme votre fidell esclave

M. Stenbock.

Pinchou d: 10 julij A° 1702.

Adress: Stockholme. Främmande sigill.

Ma chère Comtesse.

D'un beau milieu de la maison de ville de Kracou je vous mande qu'avant-hier je fus commendé de me saisir de la ville et du châtau, ce que heureusement j'ai fait sans beaucoup de résistance maix à coup des points sur quatre cent polonais armés. A présent j'en suis le commissaire, le gouverneur, et le Diable de la ville, j'en tire pour le Roi sixante milles écus outre les vivres et cela exécuté dans deux jours. Comme je fouijs tout intérêt particulier, je n'aye rien fait pour moi maix j'espère que sa Majesté récompencera mes gains. Je n'en parlerai plus maix je vous prie d'assurer son Excellence de mes submissions comme ausij Madame votre mère et vos aimables seures. Ambrassez mes enfans. La hâte et les grandes occupations me forcent de finir vous assurant que je suis avec un très profond respect

Ma très chère femme votre fidell esclave

M. Stenbock.

Crakou d: 2 augustij 1702.

Adress: Stockholme. Sigill F.

Ma chère Comtesse.

Såsom Monsieur Woltraath mig låfvatt att villa i min Engels egna händer ställa dätta så sänder jag och någett

laprie af mitt byte kan dätt eij tiena min Engell så kan dätt tiena lilla Ulrika en gång. Jag är så chagrin att jag eij veth hvadh jag skall taga mig före öfver de tjdningar jag fått om min Engels här faders döödh dätt gudh af vända. Jag mår Gudi ske lof väll, och har att hugna mig af hans Majestets nådh på allt sätt, hvar öfver eij ringa finnas jaloux. Gud bevara min Engell, helsa sina ädla föräldrar, och skada intett sin hälsa medh sårg om vår Herre har bedröfvatt oss, Gudh är allas vår tröstare. Å min sin sijda skall jag giöra hvadh jag någensin kan hoos Konungen, gifve Gudh dätt man hade en goodh effect. Dina syskon och mina små ambrasserar jag tandrement, och önskar dig än nu en gång i guds beskyd som dän till sin döödh förblir din trognaste tienare i döden

M. Stenbock.

Crakou d: 9 aug: A° 1702.

Adress: Stockholme par adresse de Monsieur d'Haus Wedel in Stokholme zu bestellen in ire Excellence Graf Bengt Oxeenstern haus. Sigill F.

Ma très chère Comtesse.

Jamaix plume a eu plus de paines à couler que la mienne àprésant aijant appris que son Excellence doit être mort. Comme je n'aye point des lettres de Suède, j'en suis inconsolable. Dieu veulje que la nouvelle fut fausse, je n'en peux plus à cause de larmes. Je me porte grâce à Dieu

bien et vous supplie d'assurer votre illustre maix malheureuse familje de mes très profondes vénération, et de croire que [j']expireraij d'eux comme mon ange un esclave et très fidel valett

M. Stenbock.

Crakou le 9 d'aug 1702.

Ambrassez mes anfans tandrement de ma parte. Adieu.

Ma chère et divine Comtesse.

Par mes lettres du pasé je vous aye bien marqué dans quelles inquiétudes j'aij été de la nouvelle qu'on débitoit de la morte de son Excellence, à présent aijant de vous même cette triste confirmation j'en suis au désespoir et tout inconsolable; je deverois vous consoler maix je trouve de la paine à me consoler moij même et ne voij comment nous mettre l'esprit en repos sinon que nous nous sacrifions antièrement à la volonté de Dieu. Je ne peux vous exprimer comme bien sa Majesté a été sansible à cette perte et comme il m'a vu pleurer à ses pieds en faveur de la familje il m'a consolé en ces termes: gråth intett så länge jag lefver² skola de alla hafva ingen nöödh och gaf mig andra dagen ordres til stats Cantorett att Mamma skall niuta alla papas löner i hela sin listijdh, låfvandes att om henne någett kommer vedh att han vill sörja före barnen. Gudh trösta Eder alla medh sin rika välsignelse öfver dätta stora frånfälle. Condolera och å mina vägnar dina ädla syskon, helsa mina små tandrement såm och min mor och min bror. Som vår Herre och Konungen gifvitt mig någett öfversänder jag dätt samma, riksmarskalken

² I originalet lefverer.

betalar dessa sedlar som af Konungen teknade dess uthan sänder jag en växell på 500 riksd: af Klingstierna. Min Engell var nu så goodh och håll dätta geheimt, och amplojera dessa penningar att kiöpa dig en liten sätegårdh som eij är reductionen underkastatt hvar till riksmarchalken väll kan gifva anslag om min Engell honom där om anlitar, på dätt vij en gång må hafva ett eget hybbele fast dätt än vore aldrig så litett. Jag lemnar allt i min Engels egna och goda condouitte oss dätta på dätt bästa att göra till nytta. Gier gudh mig en gång än mer skall jag dätt troligen til min Engels hugnatt emplojera. Lantshöfdingen Trotzick förer original assignationerne och vexelen medh sig för osäkerheten af påsten, och kan min Engell emedler-tijdh tala där om medh riksmarchalken och göra sin stat där uppå, samt höra sig om någett litett och vackert gods vare sig var dätt vill i landett. Jag sänder min Engell och en lista på hurudantt vackert sijlver jag mig till lagtt sedan jag var i Svärjett, gifve gudh att jag dätt sielf finge föra snart hem och att emedlerthijdh dätt mig eij ifrån tages. Jag försäkrar min Engell att ingen general så lefvatt eller lefver som jag, hvarföre och Konungen mig och älskar. Jag har gifvitt Gref Pipert 500 ducater i gull och är jag nu hans allt i alla, dätta i regarde gaf jag honom för en prompt resolution före Mamma. Din bror har jag och lonth 50 riksdaler och där jag än kan tiena honom gör jag dätt gierna. Gifve gudh att här vore en ända på detta lumpna krigett, dätt ser allt för faseligitt och illa uth, om gudh sig eij snart där uthij mellerar hvar om han innerligen bör anropas. Jag befaller min Engell i guds beskydh och förblir till min dödh min Engels ödmukesta och hörsammesta tienare och träl

M. Stenbock.

Crakou d: 20 aug: 1702.

P. S. Såsom jag är gouverneur i Kracou så har jag och giort Konungen stor tjenst och skaffatt armen här uthur staden dok medh allt gått maner öfver 130000 riksd: och kan jag väll säija att alla äro medh mig nögda jag mina största fiender consolera mig nu.

306

Adress: Stockholme. Svart sigill F.

Min aldrakieresta lilla Hustru.

Såsom lantshöfdingen Trotzick tagitt medh sig en liten pacqua för min Engell hvaruthinnan finnes Konungens bref till Stats Cantorett för min Engels Mamma om hela min salige Svärfaders löns åthniutande samt en agraff för min Engell af demanter och saffirer; en gulkedja, lilla fordrett, för Ulrika kunde ej föras medh, däss uthan är i samma packa några växlar på Konungens handpenningar som min Engell får betalta hos Riks Marchalken, summan är siutusende och 61 riksdaler, så har Trotzick gifvitt mig hoos gående qvittance hvilkett min Engell är så godh och gier honom igen när han lefvererar af denna packan. Var så goodh och söök som jag har bett min Engell att få kiöpa oss ett litet gods före 6000 riksd. Riksmarchalken och min mor torde väll gifva där till anledning, jag ville min Engell kunde handla medh min Fru mor på Spannarpe eller och på Wapnön om vij en dag där af skulle ge någett uth, gifve gudh vij en gång hade någett eget. För de sedlar som tala om Riks d: spetier så låther min Engell jo betala sig mer än 2 daler sijlvermynt, jag tror en half daler kopp. eller 6 vita runstyk: Min underdåniga

recommendation hoos sin ädla fru mor samt dina aimabla
 systrar, helsa och mina små, gudh gifve jag snart finge
 pussa och krama dem alla; emedlertijdh tackar jag gudh
 för helsan och förblir, önskandes min Engell och Eder all
 i guds milderika beskydh, min vörda Engels

ödmiuka och hörsammesta
 tienare

M. Stenbock.

Crakovi: d: 25
 aug: 1702.

307

Datum: Crakou d. 24 aug A° 1702.

*Innehåller ungefär detsamma som föregående bref.
 Han ber henne hälsa till Greta Soop [g. m. Carl Otto
 Stenbock, bror till Magnus] och syster Stina [Christina
 Catharina Stenbock g. m. Anders Torstenson], att de
 skola sända pengar till sina söner.*

308

Ma chère Comtesse ne vous allarmez pas à cause de moi
 si la gacette vous dit que je sois mort, je me porte grâce
 à Dieu à souhait; je vous aye écrit par chaque ordinaire
 presque maix les lettres ont été interceptées par les polo-
 nois, j'espère pourtamps que vous aurez reçu quelques
 unes. Je ne saij si je vous aije mandé que le Roi m'a
 confié la direction de l'oeconomie du commissariat de
 l'armé, tout le monde en est ravi et très content. Je suis

grâce à Dieu assez bien dans l'esprit du Roi, Dieu veulje que je m'y maintiens. Ce fut un bonheur pour Madame votre mère que le Roi avoit besoin de moi dans le tamps que les tristes nouvelles vinrent de la morte de son Excellence, et sur ce que je me jetta à ses pieds, sa Majesté a accordé à Madame pendant sa vie tous les gages de son Excellence defunt, que j'aye envoijé à Stockholme par monsieur le landshöfding Trotzick. Je souhaite que le bon Dieu laise la vie à Madame bien des années maix dans un cas contraire vous ne devez pas douter mon ange que si Dieu me laise la vie que je n'effectuë quelque grâce ausij pour les enfants. Je vous prie de faire mes recommandations à Madame et à vos seures, mes baisemains à mes enfants. — — — — —

Le Roi de Pologne offre la paix, si le nôtre la vouloit accepter elle seroit faite demain — — — — —

Ma très chère et très chérie femme
votre fidell esclave

M. Stenbock.

Crakou le 10 de sep: 1702.

Mes recomendations à Madame ma mère. Votre frère se porte bien. Je louij aye prêté cent écus de rechett.

Min aldrakierésta lilla Engell.

Jag sänder nu åther min Engell på riksmarchalquen een sedell på 1000 riksd. speties, och så har min Engell uthan

lagen nu fått af mig 8061 riksd: 7061 medh landshöfdingen Trotzich som gör så mykett tilsammans. Var nu så goodh och amplojera 7000 riksd: till att kiöpa oss een liten gårdh före, skulle dätt behöfvas så vill jag snart skaffa än 3000 riksd: för vilkett vij kunna få en vacker lägenheth. Jag har skrivitt min mor till om Spannarp som min Engell får see, finner min Engell dätt appropos så öfvergier hon henne brefvett sielf och handla medh henne, och om vij aldeles intett taga henne till rååds torde hon stikeras och min Engell hafva förtret af henne. Ville hon taga dessa penningar och gie min Engell Spannarp som jag skrifver hafva vij gjort eett gott byte. Kan min Engell finna ett bättre godtz vore väll och lemna jag min Engell att giöra som hon vill här uthinnan och konsultera riksmarchalquen. Gör min underdåniga helsning till sin Mamma och aimabla Syskon, ambrassera mina små tandrement, gudh ge jag hade een här för att leka medh iblandh. Gudh veth huru jag längtar hem till min Engell. Jag mår gudij ske [lof] väll och lefver en grand seigneur på sijlver service och har 6 egna hauboister den minsta eij större än Bengt Ludowick, män blåsa allt för väll. Kånungen håller dem åth mig och gier mig nu 100 riksd: om månen att holla ett bordh före, han äter och som oftast hos mig, och alla när de villa fara rätt väl så säga de: låt oss gå till lilla bocken. Gudh låthe mig länge gå som han mig här til dags välsignatt så hoppas jag att een gång komma min Engell till hugnatt hem, ty Konungen är mig helt nådig och har till ingen ett större förtroende än till mig. Gudh gifve oss fredh snart, och låthe mig och få glada budh ifrån min Engell. I dän aldra högstas beskydh önskar jag af allt mitt hierta min ädla Engell medh sina små och hela huset, som dän till min dööd förblir medh all vyrdnatt och tandresse

Min aldrakieresta lilla hustrus ödmiukaste och trognaste
tienare

M. Stenbock.

Crakou d: 24 sept.

A° 1702.

Adress: Stockholm. Svart sigill K.

Datum: Crakou d. 31 de sept. A° 1702.

*Freden aflägsnare än någonsin. Följande dag uppbrott
från Crakou.*

Adress: Stockholme. Svart sigill F.

Ma très chère et très chérie femme.

Comme le Roi ne fait marquer auqu'une passion pour la paix, et qu'il n'y sauroit s'y résoudre, après qu'il s'imagine d'avoir trop affligé son Altesse Royale la Duchesse[†] il n'y a point d'autre moijen de louij faire goûter des raisons en cela si non que la Duchesse louij en inplore, comme de la seule chose qu'elle souhaite pour sa consolation. Je ne vous annonce pas ceci sans raison et si vous mon ange avec tant d'autres qui prennent part aux intérêts des vos mains et le bien de toute la patrie, vous vouliez avoir la bonté d'aller ensamble vous jetter aux pieds de la Duchesse

[†] Hedvig Sofia.

et la prier d'en faire instance auprès du Roi dans les termes que je vous aye dit, je suis sur qu'il en sera tousché et cela nous feroit bientôt sortir de cette guerre, ty hvadh bedröfvelse för härtiginnan att redan hafva sin Herre på bår och huru myckett större är dän att see sin Konung och endaste bror dageligen i dän faran, att taga en slik ända, och dess uthan hela fäderneslandett i största eländett. Gör nu då för guds skull och be Hertiginnan råda sin bror till freden, som dän gudh oss sielfver befaller att sträfva effter; kunnandes aldrig guds välsignelse blifva hoos oss om vij ej förlåthe vår nästa när han ärkienner sina felachtigheter och bedes därföre; skier denna Hertiginnans böön uprichtigt och i tandra termer gudh lærer regera Konungens hierta. Min recommentation till grefvinnan Wittenberch, som kan mycket contribuera därtill, gudh gifve här till sin välsignelse; laga att alla ständer supplicerar härtiginnan här om hvilkett min ängell lätteligen kan genom en och annan låtha incommerera ty dätt är dätt endersta mojen hvar i genom vij kunna hafva någett hop at bringa vår Konung att tänka på freden. Helsa Mamma, syskonna och mina små ifrån min Engels trognaste och ödmiukesta tienare

M. Stenbock.

Crakou d. 1 octo : 1702.

Ma très chère et très chérie Comtesse.

Voijcij la liste du butin que je vous anvoij par le moijen du général Gyldenstern qui a bien voulu s'en charcher à le faire venir à Monsieur de Klinkouström à Stettin qui

vous le faire avoir à Stockholme. Var så gådh och intett försmå den lillas present, han har intett bättre fått än han gier. Min Engell köper oss nu en lithen vacker gårdh, och när gudh hielper mig hem så tracterar min Engell mig ur samma service uthij sitt eget hus. Gudh gifve dän dagen väje i mårgon. Jag har åter samlatt een 1500 riksd: som min Engell kan giöra stat på om hon köper oss en sätegårdh och på min lön kan min Engell och giöra stat altså blir dätt i hop 3000, och 7000 tilförende, föruthan 1061 som jag lemnatt min Engel till handpenning, gör tillsammans 11061 riksd., hvarföre vi kunna få een öfvermåttan godh lägenhet hvedh dessa tijder, och skulle mig hända någett menniskeligett dätt gudh dåk afvända har min Engell då tak öfver sitt hufvudh och sitt egett att tilgå fast än dätt är litett. Gör min underdåniga recommendation till sin mamma, min mor och till dina syskon, gudh bevara eder alla sammans och välsigna min Engell och mina små ungar, och låthe dem växa till i gudsfruchtan mig till hugnatt; jag har nu sänt 2 och ett ifrån lieflands matematiska fader, ett för var gossen när de begynna lära fortificationen. Min engell låthe lära dem rita och spela på instrument, dätt är ett angenämt tijdhfördrif och håller mången ung ifrån andra slemmare occupationer. Din bror mår väll, jag har åter lånath honom 100 riksd: och nu in alles 200 hvilkett om min Engels Mamma ville betala min Engell, eller och hielpa min Engell till möblera min Engels lilla gårdh hon köper sig, jag lemnar min Engell att sielf solicitera dätt. Jag sänder i dag till riksmarchalquen copierna af Hans Majestet sedlar som jag sänt både medh Trotzich och sedan een på 1000 riksd: medh påsten under riksmarchalken[s] couverte hvaraf här och följer en copia till min Engell, att låtha mig vetha om dän intett är ankommen, på dätt jag kan begiera en annan af hans Maje-

stet. Adressera sina bref hädan effter på Stettin till Klinkouström så kanskee jag törs väll få dem hith, jag har intett bref i lång tijdh sett af min Engell. Jag troor att jag min Engell en gång skrifvitt dätt jag gifvitt gref Pipert för mammas uthfärdigade pansion på statscantorett 500 ducater guldh, ville mamma göra min Engell dätt gott uthij andra små saker till mobilier eller sijlver vore dätt väl. Jag skall söka i allt hvadh jag någensin kan att hugna min ängell medh och hvem veth gudh gier mig väll mer innan detta krig ändas, och dätt jag hädan effter samlar skall vara till våra gossars resor och een lithen brudhskatt för Ulrika; får jag någensin mer så skola vij dätt väl använda oss till nytta, och jag hoppas ännu få see några små banana af min Engell, gudh gee papa man vore så när.

Conservera mig sin vanliga tandresse och troo att jag lefver och dör min ädla aldrakiereste lilla Engels

aldra ödmiukesta och
hörsammesta tienare

Opatowitz d: 15
octob: 1702.

M. Stenbock.

P. S. Jag är kiär åth understubban, om hon man ville tomsa hith och blij min hushållerska gjorde hoon rätt väll effter illa mamma intett tan tomsa från hus och hem åå dom andra små banana. Ja ä mer sieltij än nånsin vari. Tralell illa mama.

313

Adress: Stockholme. Svart sigill F.

Här hos en fyrkantig coffert medh grönt rask öfverdragen och en lithen ottakantig låda medh svart läder öfverdragen.

Datum: Opatowitz le 15 d'octob. 1702.

Han sänder henne krigsbyte genom 'slosshauptman' Klinkowström.

314

Adress: Stockholme. Svart sigill F.

Min aldrakieresta lilla hustru.

Såsom dätta till intett annat skrifves än att låtha min ängell vetha dätt jag är commenderatt medh halftidje tusen man att giöra hans Majestett al dän tienst jag för-
mår, så tackar jag gudh för helsan, och seen att jag har en nådig Kånung. Gudh spare honom livvett och helsan, och gifve att jag man troligen kan tiena honom som här-
tils så ambarasserar jag mig eij om lyckan, ty till gudh och Konungen sätter jag allt mitt hop, och lærer med guds hielp eij bedraga mig, fast missgunsamma menniskor nog finnas, män kunna ändok hoos en så rätrådig herre aldrig skada en trogen och redelig tienare. Helsa sin mamma och syskon, min moor och våra små, gudh dän aldra högsta han bevara Eder samteligen och förlåne oss när honom så täckes en ö[n]skelig fredh, till vår nådigeste konungs nöje och gloire och hela fäderneslandett till hugnatt, då hoppas jag att munteligen få betyga dätt jag in till min dödh förblir medh all trogen tandresse min ädla aldrakieresta lilla hustrus ödmjuka och trogna tienare.

M. Stenbock.

Senditchoff^r den 3 Nov. A 1702.

315

Adress: Stockholme. Svart sigill F.

Datum: Reschoffe le 24 de Nov: 1702.

Han frågar om hon fått presenterna.

Je suis issij primierement pour ravoir les prisonniers que

^r Sedziszów.

la respublique à fait sur nous et pour tirer la contribution pour l'arme, en cecond je dois faire antrer toute la noblesse dans les interesstes du Roi, en quoj j'aye une bonne esperence apresant. — — — — —

316

Ma très chère femme.

— — — — —
 Je suis detasché de l'armé du Roi avec 3000 hommes pour tirer la contribution du paijs, j'aye réussij d'une manière que tout le monde s'en étonne et le Roi est très contant de ma condouitte. Je louij aye randu plus de service depuis la Battalje que tout le reste de la guerre n'ont fait ceux auxquels il s'est fié. À Cracovie je fis avoir au Roi 140.000 écus et à cette heure plus que deux cents milles écus, outre que j'aye fait le ministre pour les affaires publiques au contantement du Roi, le Comte de Pipert et la république, et si le Roi avoit voulu suivre mes conseiljes il s'en seroit bien porté; à présent il m'a donné la carte blanche à faire tout comme je le trouve appropos; enfin je vous assure mon ang que j'aye bien des anvieux de la confiance que le Roi mest en ma personne maix Dieu me protechera contre tout horrage. Si sa Majesté me fait quelque grâce de la fidélité que j'aye temoignée dans ma commission, n'ajant pas gardé un sol pour moij, ou un autre auroit 30 à 40 mils écu, je les remettraij en Suède pour notre établissement; si je n'aye rien j'aye la bonne concience de servire en fidell vassal — — — — —

votre fidell et très obéisant

valet et esclave

M. Stenbock.

Parislow

d: 23 decem:

13 1702.

P. S. Låth mig vetha min Engell om du har fått de 8000 riksd: och sijlver cervicen jag öfversänt samt ett pro-pert théë tyg medh hvadh mer och huru min Engell tänktt att använda dessa penningar till vårt bästa.

317

Adress: Stockholme. Sigill F.

Par adresse de Monsieur le Commissoir Libert Wolters par Hambourch à être randu en mains propres.

Utan datum men helt visst från år 1702.

Han sänder henne ett bref 'en duplex' genom Klingenstierna, och hoppas att äfven 'de 10000 daler sijlvermynt på Konungens handpenningar' frankommit.

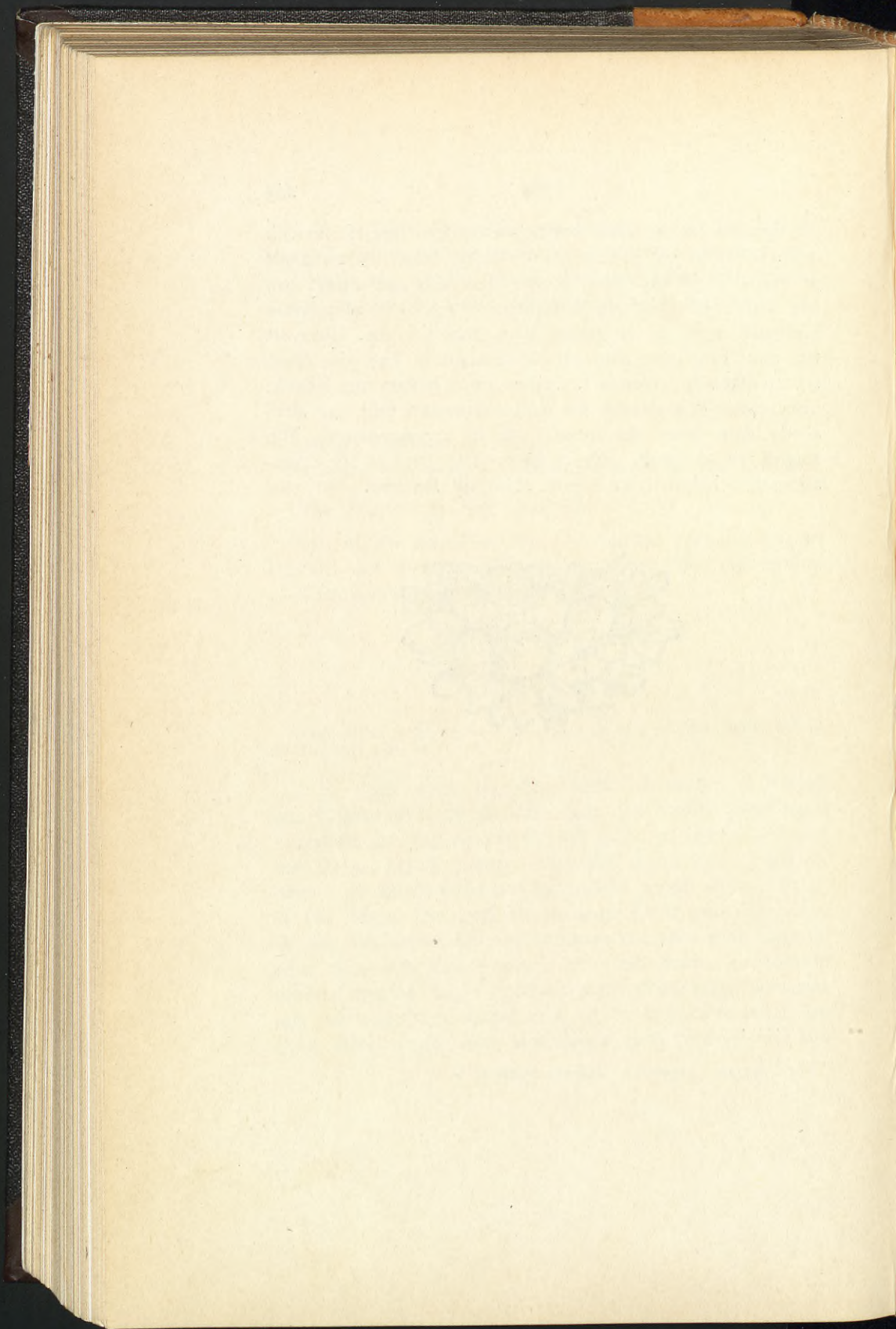
318

(Hvart detta P. S. hör, är icke möjligt att med säkerhet afgöra, snarast till december 1702.)

P. S. Rätt vedh jag dätt förra har sluttet så får jag min Engels bref och ser där uthur dän handell min Engell vill ställa om, jag önskar där till guds välsignelse och kan min Engell i guds namn köpa dätt hoon aldrig vill hafva, och intett tvifla att jag ju icke medh allt till fred; Hvadh Hans Ex: gref Bielke angår så är gud mitt vitne att jag för honom all dän vyrdnatt har som vore han min egen faar och kan försäkra att vedh denna declaration tårarna komma mig i ögonna; ingen större plaisir kan skeep mig än om hans söner vela sig till mig adressera, jag skall lefva medh dem som medh mina bröder och kan

jag igenom någon tjenst soulagera dän redeliga Herres och hases chagrin jag gjorde allt i värden, intett att tvifla att ju Hans Majestett lærer hielpa dem och gref Pipert och dee hafva dess uthom i Cantzeliet een vän af secreter Hermelin som är la rasine d'un honett home. Brevvett till min Fru mor som ej är öfvergifvitt kan gies öfver sedan dätta är lefvereratt. Adieu gudh bevara min Engell; dina gåssar[s] skrifvelse har helt charmeratt mig, jag skall sända dem hvar sin byssa i vår till recompence. Min Engell är så godh och beställer väll brevet till Oxenstiernan och kiör bort honom staxt till Dalerna.

EVA MAGDALENA OXENSTIERNA

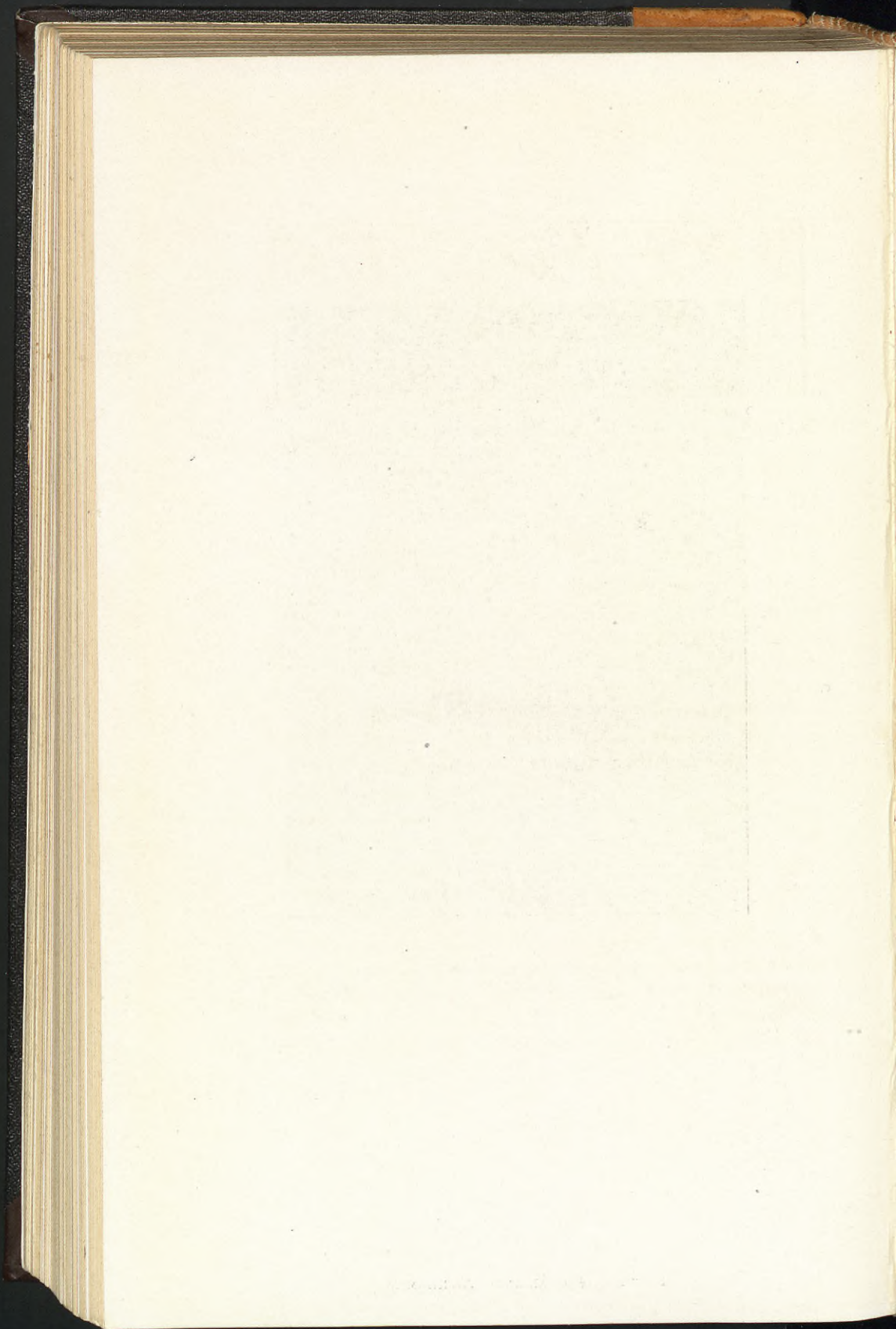
TILL

MAGNUS STENBOCK

THE NATIONAL CYCLOPEDIA
OF
BIOGRAPHY AND HISTORY
OF THE UNITED STATES
OF AMERICA

en Oxenstierna

1697

I

Frankfortt dän 13 jounni.

Aldra kiärste lila ängell, iagh hade aldrig trott att min ängell skulle wara cappabell och supsonera dän tendresse iagh för honnom har och tro att uthan orsack iagh migh så länge uphålitt hafwer. Att min ängell mina bref intett bekummitt hafwer undrar migh storligen och kan iagh intett begrippatt. Att iagh intett strax drog här ifrån når iagh fick päningar war att min lila war så uttslagen och iagh blef tåf alla människior afråder att föra dätt barnett i dän kiölden såm här har waritt i marts och ett styke på aprill; sen har iagh sielf waritt någett opaslig och så kām anna dordi bårtt och blef iagh därigännom strandsätt. Nu har gudh åter tagitt Mademoiselle Remen bårtt i gänom en slagflus, wilkett intett litett har änttsätt migh och iagh är nu allena och har icke ett resonabelt kwinfälck om migh, så att iagh måtte se att iagh åttminstone får en piga aller hustru såm iagh mig på förlätta kan och är migh en recomendera i från Ligtt som kāmmer om onsdag och så om gudh will reser iagh här ifrån om fredag aller lördag. Min ängell kan intett tro huru dätt är att brytta up

mädh ett hushåld och baren och kan man intett kamma när man will. Iag kan säga att iagh migh mer än här tiden har ängslatt än all min lifs dagar och mera tårar för gutitt än iagh har äthitt brödh och nu så mykett mer sen Iacop har sagt migh att min ängell sig så illa befinner och har waritt så ängslig. Iagh hade fulle aldrig kuna inbila migh att min ängell skulle så littett wara försäkra om min oföränderliga tendres såm att därpå kuna twifwla ett ögenbleck där iagh däck aldrig wett migh ha gifwitt min ängell någon orsack iönom min conduitt att ställa dätt utti twifwell och skattar iagh migh tåf hiertta olyklig att ha waritt capabell att så förtörna och chagrinerar min alkiärste lila ängell såm iagh sir honnom wara uttur sitt bref och ber min ängell om förlåtelse så wäll såm att iöra migh mera iustice och tro att iagh intett har kunatt ändra dätt iagh ha iortt och att dätt har intett waritt migh en liten desespoire att så länge måtte blifwitt från min ängell. Iagh håpas medh gudhs hielp att nu snart blij så lyklig och få si min aldra kiärste lila ängell och då bättr kuna om alt gifwa räkenskap. I medler tidh så ber iagh min aldra kiärste ängell för guds skull att intett inquietera sikh och tänka att hans hälsa lider däriönom och wara försäkra att om dätt ringsta kume min ängell wedh så wure dätt capabelt att bringa om lifwett min alkiärste lila ängels i döden

troгна och ödmiuka

E. M. d' Oxsinsterne.

P. S. Iagh ber min alkiärste ängell att intett inquietera sikh för migh och barnana, wi må nu gudh ske låf rätt wäll och om gudh will så skall iagh iöra all imaginabelle diligence på wägen och håpas altså att snart blij så lyklig och kamma här ifrån, för migh håller intett åp än att

ha någon mänska hås mig för man kan intett wetta hwad en kan falla till på vägen. Får iagh ingen om onsdag så reser iagh ändå fort och ber altså ännu en gån för gudh skull att min ängell intett inquieterar sikh så att han blir wärre för iagh är uttan däs ängslig och bedröfwa nogh för min ängels skull.

2

Frankfortt dän 13 jouni.

Min järtans aldrakiärste lila ängell.

Iagh håpas att min ängell intett läre taga illa åp att iagh intett har säntt Iacop strax till bakars män dätt har waritt omögligt i dätt att ingen lägenhett går för än i öfwormorgon uthan dän ridande påsten och dätt har iagh intett wist om min ängell wore till frids mädh äfter dätt kåstar så mykett. Om iagh reser här ifrån om fredag så behåller iagh honom hos migh, män reser iagh först om lördagh eller söndagh så sänder iagh honom förutt om torsdagh. Iagh kan aldrig beskrifwa huru iagh är ängslig för min ängels hälsa, gudh dän aldra högsta wille ristituera dän aldeles. Huru iagh är bedröfwa öfwer dätt min ängell är mallcontent mädh migh kan iagh intett beskrifwa och så mykett mer äfter iagh är så olyklig att min ängell supsonerar dän tendres iagh för honom drager dän iagh till gudh wett är incapabel att för ett ögenbleck diminuera, myckett mindre att changera, och om iagh intett håpas att när iagh blir så lycklig och får si min ängell att beta honom dän elaka opinion han om migh har fatta, så kan iagh försäkra att iagh intett begärde att lefwa ett ögenbleck,

ty om iagh skulle mista dätt ringsta af dän godhett min ängell har haft för migh wore dätt migh alt för sensibelt emädan iagh intett har att reprochera migh någett i min conduitt uthan dän olykan att hafwa mishagatt min ängell, hwar utti iagh är oskyldig först äfter iagh kan försäkra att iagh mykett flitigt har skrifwit, wartill iagh kan få mitt hella hus till wittne och i synderhett dän såm ha buri däm på påsten. Att iagh så länge ha blifwitt här har iagh intett kunatt ändra såm iagh äfta har skrifwitt min ängell och mädh mera skall berätta när iagh blijr så lycklig och får se min ängell. Att dätt intett har skett tåf lust, kan hella Frankfortt ie mig wittne emädan dätt är bekantt huru iagh har lefwatt och warom intett bättre wittnesbörd kan ie än min egen gestalt såm är tämblig förändra. Gudh dän aldra högsta han bewara alenast miin ängell så kan iagh ännu ie migh till frids och ielpa att iagh måtte finna honnom utti ett önskeliggt tillståndh och att han måtte ännu conservera lite tendres för såm uthan återwändo lefwer och dör

min aldrakiärste lila ängels
 ödmiuka och trogna
E. M. d'Oxsinsterne.

P. S.

Barnana befinna sigh gudh ske låf rätt wäll. Om iagh är någen beskedelig människiga hos mig såm iagh kan lämbna hos mina baren will iagh taga påsten ett par dagar förutt när iagh är på andra sidan Hanover. Om lördagh gudh will så will iagh ofellbartt skrifwa när iagh håpas att wara i Stade, och är iagh för bårtta så lämbnar iagh ett bref äfter migh för dätt kämmer endäck fortare än iagh. Iagh ber min ängell för gudhs skull ängsla sigh intett och tag sin hälsa för tänck att dätt är alenast för min ängels skull såm iagh åstundar att lefwa i wärden och

dättenda som mig kan iör förnögdh. Hällsa alla goda wäner i Stade. Här lätta min ängels wäner hälsa honnom.

3

Adress: A Monsieur Monsieur le Contte de Stainbock, Colonelle dindfanteri dens le service de sa Ma. le roij de Svede, a Stade. Svart sigill.

Frankfortt dän 19 jouni.

Aldra kiärste lila ängell.

Såm iagh håpas att snart bli så lycklig och få si min ängell så skrifwer iag intett mer än däså få rader, att wi gudh ske låf alla samteligen mår wäll och ber min ängell intett alarmera sikh att han har sitt uttur papas bref att iag intett har waritt wäll, iagh är gudh ske låf rätt wäll och har dän största inpassience att snart bli så lycklig att få si min ängell och munteligen kuna försäkra mädh hwadh tendresse iagh intill min död förblifwer

min aldrakiärsta lila ängels

ödmiuka och troгна

E. M. d'Oxsinsterne.

P. S.

Mina små kysa sin kiäre papas händer och kan min ängell intett tro hwadh di blir roliga och i synderhett dän älsta, han talar hwadh han will. I mårgon kåmer dän frun till mig såm mig är recomendera och håpas jag att wara content mädh hånne och då snart blij så lycklig och få enbrasera min aldra kiärste lila ängell och aldrig separera ås mer.

Adress: Stade. Svart sigill.

Frankfortt dän 22 jouni.

Aldra kiärste lila ängell, iagh hwett intett hwadh iagh skall inbilla migh att min ängell intett får mina bref, där iagh dåck så santt såm gudh lefwer intett menquerar någon påst att skrifwa, och har iagh låtitt kalla påstmästaren till huru dätt kåmer till och han alt försäkra att di sändes færtt här ifrån, ber altså min ängell att låtta höra hos påstmästaren i Hamburg för di måtte wist blij där ligandes där. Iagh är i tusende ängslan att min ängell inquieterar sig så för min skuldh och befinner iagh mig rätt wäll så wäll såm våra baren. Gudh gifwe att min ängell män wore wäll och iagh måtte finna honnom utti ett önskeligett tillstånd när iagh blir så lycklig och får si honnom, och såm iagh håpas att dätt innan kårtt läre ske så ber iagh min ängell att i mellertidh altidh conservera mig sin wanliga godhett och wara försäkra att iagh mädh all imaginable tendresse lefwer och dör

min aldra kiärste lila ängels
ödmuika och troгна
E. M. d' Oxsinsterne.

P. S.

Såm iagh intett wett om dätta mitt bref läre ha en bättré dästine än di föra, så skrifwer iagh ingenting uthan reserwerar mig alt tiss iagh blir så lycklig och får si min ängell wilkett näst gudhs hielp läre ske snart.

Frankfortt dän 3 jouli.

Aldra kiärste lila ängell. Iagh har mädh stor frögd bekummit min gärtans ängels bref åf dän 24 tåf förleden måna, wilkett har förorsakatt migh en stor frögdh i dätt min ängell försäkrar sigh wara wäll och temonierar att intett wara malcontent utåf migh, och kan iagh sägga att iag dän här tiden har haft dubell mortification i dätt iagh har måta waritt separera från min alkiärste ängell och där till frugtat att hafwa mishagatt min lila ängell, dätt gudh lill wett att iag intett har kunatt ändra, och såm iag sir uttur min ängels bref att han alla mina föra intett har bekåm-mitt will iag här mädh iöra en cortt relation. Först när min ängell skika migh di pänigana från berlin hade iag ärnatt migh alla dagar härifrån, män war dän minsta gåsen så uttslagen att alla mäniskior afråde migh att utti dän kiölden beie mig på resan och har han waritt så tis emott påsck; sen blef iag sielf opaslig så iag intett kune resa. I medlertidh så måtte iagh här förtära hwar dagh men när iagh blef bättre så ärna iagh mig åter bårtt och då blef en trätta emälan feltcheren och anadordi, och mente iagh mina rekningar wara betalt, och ha hon kumitt till corta på en par hundrade gulden wilket åter iorde migh en stor difiqultett och hwar öfwer iag häne sände fort och war iagh altså intett alenast strandsatt mädh päningar uthan också mädh en piga så att iagh blef aldeles otålig. Dätt war intett nog, uttan fierton dagar däråfter så blef min salig Mademoisselle Remen död och så hastigt att i dätt hon talte mädh mig så skåles hon, så kan min ängell tänka hwadh iagh hade för en skräck där hon utti några timar hwar död och siuck, och kan iagg och intett beskrifwa huru

mig war till mods att mista en så god vän och där till wara ifrån min alkiärste lila ängell och ha ingen mäniskiga såm iagh kan förtro mig åth aller upna mitt ierta åth, uthan måtte fräta all min chagrain uti migh sielf och kan iagh wäll säga att om cristiana tåf naso intett sögte på alt sätt att slå mig alt uttur sinne, iag wiste intett hwadh iagh änteligen hade blifwitt. Hännens begrafning kåstar mig öfwer 100 rixdaler wilkett och strax måtte ies content utt. Därtill kåm då iacop mädh min ängels bref och sa att min ängell intett befant sigh wäll, och såg iag wäll uttur min ängels bref att han mädh migh intett war wäll tillfrids, wilkett då så acablera migh tåf chagrain så att iag intett dätt kan exprimera, för gudh är mitt wetne att där iagh är så olyklig att mishaga min lila ängell iag håller will wara död, för min endaste hugna iagh här utti wården hafwer dätt är att älska min ängell och så söka så mykett såm i min förmågan står att lefwa honom till behag, håpås iag alt-så att min aldra kiärste lila ängell intett läre atribuera mig dän skulen att iag intett är kåmen utan tro att iagh dätt intett har kunatt ändra för gudh wett att dätt är migh okiärt nogh att iagh nu snart utti 8 månar har waritt från min ängell. Och kan min ängell lätteligen tro att utti dän tiden har iagh har tämblig måtte depensera ehuru wäll iag tar gudh till witne att iag inga onödiga depenser iör och söker att menaiera så mykett såm möglitt är; och wore intett dän chagrain iagh har att wara från min lila ängell så har iagh mykett menaiera här i winter, och om wi hade waritt ihop hade dätt kåsta mykett mer. Nu har iag åter rest hwar dag och hade wår comisarius låfwa att låna mig päningar, sen sa han att han inga hade, så skafwa iag en iude såm låfwa att låna om comissarien wille ie honnom ett wexsellbref att dätt skulle blij betalt 6 wiker åter mäsan, där iorde han och difiqulte och däröfwer blef i går iudanas sabbat

och will iag nu si om månda huru dätt går och kan min ängell försäkra sikh att iagh intet försumar utan räknar alla ögenbleck iagh här måtte wara. Hwadh förtrett iagh har utåf dän comisarien kan iagh intett exprimera och om han intett wore hade iagh länge sedan fått di päningar, män äfter han iör alt så swårtt så menar di andra att han måtte bäst wetta att dätt intett läre blij betalt. Kunde dätt wara möglit utan hans moien kunde få di päningar skulle iagh wiserlig spella honnom en tur han aldrig skulle glömma, män nu måtte iagh disimulera; om min ängell skulle wara så godh och skrifwa honnom ett höfligt bref till i fall att iagh ännu måtte blij här, åtminstone kan dätt intett skade fast iagh redan wore bårtta. Min ängell tror intett huru otroliga dätt fälkett här är; mennar min ängell att här larchener wille wäntta mädh dätt ena års hushyra tis iagh skulle kamma till Stade, näg, utan om iag wille blij här tis lige är, will han iärna creditera mig, män dätt wore så långt bårtt och han på dän ortt ingen becantskap hade, har iagh altså i går betalt honnom så wi är honnom ingenting skyldig. Plaperskan är iagh ännu skyldig 418 rixdal. män hon will wänta tis äfter mäsan. Mäster friderig är iagh skyldig för arbetslön 100 rixdaler, han will och wäntta. Comisarin är iagh och skyldig 300 rixdaler, han will och wäntta: två hundrade gulden hade han låntt mig och dätt öfriga räknar han för min ängels drängar och för brefpårtt. Dän skrädaren min ängell ha låtitt arbeta hos är wi och 100 rixdaler skyldig och italienaren queda är iagh och 150 rixdaler skyldig, brygaren och bagaren och slagtaren och apetekaren är iag i hop skyldig 200 rixdaler. Två iudar är iagh skyldig i hop 140 rixda. Dätt är alt dätt wi här skyldig äro och måtte iagh ha dätt sidsta och respäningar innan iagh kan kamma här ifran. Om måndag får iag nu höra comisari-

ens swar, gudh dän aldra högsta gifwe att han wore raisonabell så blefwe iagh snartt så lycklig och finge kämma till min lila ängell, huru iagh längtar kan iagh intett beskriwa och gifwe gudh att iagh aldrig mer måtte separeras från min ängell för all dän inquietude och chagrain iagh dän här tiden har haft kan iag aldrig exprimera och wore för widlöftitt att skrifteligen berätta, reserverar migh altså att tis iag blir så lycklig och munteligen får säga dätt. I medlertidh så ber iagh min aldra kiärste ängell conservera migh altidh sin wanliga tendres och war försäkra att iagh sens reserve lefwer och dör

min aldrakiärste lila ängels
ödmiska och trogna
E. M. d'Oxsinsterne.

P. S.

Iagh och di små befinna ås gudh ske låf rätt wäll och kan min ängell intett tro huru stor och waker den minsta blir. Bengt Ludwig är fulle intett så waker män en recompence är han rätt artig och talar rätt klogt och alt hwadh han will. Gudh gifwe att wi wore så lyckliga att wara hos min lila ängell iagh är wis att han skulle hafwa stor ro tåf däm. Iagh har fått en adelig fru hos mig såm skall ie agtt på barnana och hushålett, hon tykes wara en godh människia och ier iag henne män 24 rixdaler om årett. Iag har omöglitt kuna resa allena för man wett intett hwadh en kan tillstötta på wägen, mig så wäll såm en tåf barnana. Tåf feltcheren har jag rätt godhienst och är han mig mykett afasionera. Iacop har iagh intett sänt bårtt såm iagh hwar dag har ärnatt resa och håpas gudh will att dätt nu snartt läre ske, iagh will håpas min ängell läre dätt intett illa uptaga. Här sänder iagh min ängell ett bref tåf Stralenhaim, om min ängell finner att dän propositionen är honnom anständig så wore bäst att sända

hans bref till papa för han har expres så stältett att papa skule dätt få si; han säger att han will försäkra att courfursten läre ie min ängell en ansenlig present i dätt han ierna will ha lägenhett att temoniera min papa dän estim han för honnom har. Stralenhaim har waritt här hos mig och dätt mig munteligen sagtt.

6

Adress: Vismar. Svart sigill.

Frankfortt dän 13 joulli.

Aldra kärste lila ängell. Iagh kan aldrig beskrifwa all dän frörtrett iagh har i dätt iagh sir en dagh äfter dän andra gå fortth och iagh är alt oblihera att blij här, och huru dän commisarien förtretar migh kan iagh aldrig beskriwa. I förgår hade han låfwa mig att hielpa migh, i går ha han fått bref tåf min ängell war han skrifwer att han ska wara så godh och alenast låtta migh få några hundrade guld och iör han altså difiqultett att låtta mig få di 1000 iag nödhwändigst behöfwer och utan däs iag intett kan kamma bårtt, och war dag iag blir här behöfwer iagh mer; iag skall rätt nu draga till honnom igän få si hwadh iagh utträttar. Gudh hielpe migh wäll här ifrån, iagh kan säga att iagh intett wett huru dätt är möglitt att iagh kan stå utt mädh all dän chagrain och ängslan iagh har, och om dätt intett wore dätt håp iagh iör mig att få si min ängell än en gång och finna honnom hwedh ett gått tillståndh, så tror iagh wist att iagh sucombera. Män patience, iag måtte tro att dätt så är gudhs wiliga och att han intett läger en mera på än han och hielper en draga och läre han altså när hans nådiga wilig[a] är iälpa mig i

från alt hwadh mig bedröfwa kan. Iagh hade redan skika fältcheren till armen om intett commisarien hade så hällitt migh åpee en dagh äfter dän andra, och will iag intett hierna sentera hos margrefwen för än iagh sir att dätt intett går an hos commisarien, för iagh twifwlar att dätt andra reuserar bättré, emädan margrefwen sielf intett har och i dätt öfwriga kan wäll många ha temoniera wara min ängels wän när dätt intett annatt costar än ordana, män en efect finner sigh mykett få. Hwadh Forsen(?) enlangar så läre han intett kuna hielpa emedan han sielf har sagt migh att hans fru wäntar undanthag på päningar annars hade han waritt här för några månar sedan. Min ängell kan wara försäkra att iagh iör alt hwad i wärden möglitt är att kamma här ifrån och håpas alt än att commisarien ska lätta bekwämma sigh för han är rätt så nemmar, dän ena timman talar han så och dän andra annars. Iagh måtte nu så länge disimulera, skanske kammer wäl tiden att iag dätt samma wederiäla kan, däck skall man aldrig söka att revangera sigh. Min ängell war så godh och skrif hånnom till ett mykett höfligtt bref i fall att iagh ännu intett wore bårta. I medlertidh ber iag min aldrakiärste ängell conservera altid litett godhett för migh och tro att dätt är dän endaste hugnatt iag har att tro att min alkiärste ängell har för migh någon amitie såm och att han är försäkra att iagh lefwer och dör mädh all imaginable tendrese

min aldrakiärste ängels
ödmukaste och trogna
E. M. d'Oxsinsterne.

Kanske om min ängell skrifwer lanttgrefwen till att dätt torde iöra någon efect.

1700

7

Cronbeck dän 3 november 1700.

Min iärtans aldrakiärste lila ängell.

Fast åttskilliga här wille flatera migh därmädh att min aldrakiärste ängell skulle wara lycklig ankåmben, så kan iagh intett iöra migh däraf försäkra så länge iagh intett har waritt så lycklig och fåt bref tåf min ängell sielf, och kan iagh wäll säga att iagh migh hierteligt bedröfwar att iagh intett bref har fått nu dätt är så längsedan min ängell reste bårt och alla här på orten har blifwitt hugna mädh goda bref och iagh allena är så olyklig och inga har fått, kan iagh alt så intett iöra migh några goda tankar i synderhett där iagh wett att min ängell aldrig plägar negligera någon lägenhett att hugna migh, frugtar iagh altså att min aldrakiärste ängell är siuck och iorde iagh migh ändå wære tankar åm dij mig intett så högt tillswuritt hade att intett skep är drunknatt, såm ha haft fålck inne och försäkra migh att dätt skepett är tillbaka kumit såm min ängell war på, wett iagh altså intett hwadh iagh skall tro, utan åm iagh är så lycklig att min ängell lefwer ännu så ta migh snart utur dän här inquietuden och hugna migh så åfta som möjligt är mädh dina kiära bref. Iagh ha redan en gång skrifwitt under ieneralleugtnant vagtmaisters couvert och häråfter will gudh så skrifwer iagh hwar weka en gån regulierement inu[n]der papas couvert. Gud dän aldra högste gifwe att mina bref altidh måtte finna min ängell hwedh gått tillståndh dätt

iagh wäll frugtar le contraire wilkett gudh dåck nådeligen
afwända wille utan åter hielpa ås snart mädh hugnatt till-
sammans. I medlertidh så ber iagh min aldrakiärste ängell
conservera migh sin wanliga godhett och wara försäkra att
iagh lefwer och dör mädh all imaginabell tandres

min aldrakiärste ängels
ödmiuka och helt ärgifwna

E. M. Oxsenstierna.

P. S. Iagh och lila magnus mår gudh ske låf rätt wäll
och recomenderar han sigh ödmiuklig hos sin kiära papa;
dätt är all min hugna iagh nu hafwer så är dätt barnett.
Iagh kan intett resa härifrån för än åter jull. Iagh mister
ofta förskräklig på alt dätt iagh säliger.

P. S. Papa och mama mina syskon och våra små må
gudh ske låf rätt wäll. Min ängels fru mor mår och rätt
wäll, iagh ha dän här wijkan haft bref utåf henne.

1701

8

Rosersberg dän 8 marts 1701.

Min gärtans aldra kiärste lila ängell.

Iagh ha mädh föra påst och skrifwitt min ängell till
män såm dätt intett kām bårt föliget dätt nu mädh och
ängslar iagh mig rätt hierteligen att få så sälan bref tåf
mitt hierta där iagh lett sir att påsten intett blir utte, eme-
dan papa mäst hwar gång har bref tåf axsell spare, och

åm han intett mælde åm min ängell hwisté iag intett hure du mädde, ber för dän skull ödmiuklig att min alkiärste ängell skrifwer flitigare och mig intett mer bedröfwar än iagh redan är igänom sin silence. I förgår fick papa bref tåf axsel spare hwilkett hwar åpfylt åm min ängell huru wäll du står hos hans maistet och att han ha besciänckt min ängell mädh 5000 daler sölfwermyntt och på tåkett ienereust manner hwilkett migh öfwer dy måtan gläder och önskar att dätt måtte altidh continuera män, ber min ängell intett så aldeles vouera sikh a la fortune så han glömmet bort dän sãm oföränderlig intill sin dödh förblifwer

min aldra kjärste ängels
ödmiuka och troгна
E. M. Oxsenstierna.

P. S. Papa och mama lätta mykett flitigt hälsa min ängell och får papa åfwen så sällan bref sãm iagh och hwar så godh och skrif altidh huru min bror mår. Fru mor är och mykett otolig öfwer jeusta Stenbock att han aldrig skrifwer, min ängell håller honom därtill; samma klagan har också Stina Stenbock öfwer torstenson. I mårgon resa hwij här ifrån till stan och skall åm söndag jeusta legenhufve¹ begrafwas, och läre iagh intett gå mädh emädan iag merendels altidh är incomodera och kan intett så länge sita i kyrkigan. Iagh skall snart sände en till nesgoll att taga dätt imot och är min ängel så godh och skrifwer primberg till att han och har litett åpsigt därpå så ås ingen orätt sker, för min swärmor så wäll sãm mina föräldrar rår migh till att intett arendera bårtett. Mina hästar får iag intet sälige, och säger min swärmor att hon intett har någett höö, och hos papa kan iagh intett lätta

¹ Lewenhaupt.

dåm blij för han kiöper scielf hwart strå så att iagh är rätt enbarasera mädh däm, och läre dij kostä mig skräklig att föda, gudh gifwe iagh wore wäll åf mädh däm.

+ Min ängels baren recommendera sikh ödmiuklig hos deras kiäre papa och äro dij rätt såm papegågor, mun står aldrig stila på däm. Åm min ängel skrifwer sin fru mor till, så be hånne taga dän lila tillkåmmande till sikh mädh amman åm gudh ier att dätt går lykligt, för iagh är redan så manstarck uttij papas hus att iagh intett kan incomodera däm mädh mera, ehuru hwäll dij äro så goda och aldrig temoniera att iagh är däm till beswär utan har så mycken godhett för mig att iagh dätt aldrig nogsammt berömma kan. Min ängell är så god när han skrifwer och temonierar däm sin reconoiscence. Gudh gifwe att min ängell kunde iöra papa någen tienst på dän orten så wore han därtill wäll skyldig. Mina systrar låtta och myckett flitigt hälsa min ängell. Hwij må gudh ske låf alla wäll här i husestt och önskar iag tåf hierta att blij så lyklig och snart få si min ängell igän, män frugtar att iagh kanske aldrig blir så lyklig utan ber min ängell¹ continuera mig sin ammitie och tro att iag lefwer och dör dig helt är-gifwen.

9

Stockholme dän 12 marts 1701.

Min hiertans aldrakiärste lila ängell.

Dätta är dätt tredige min ängell får af migh, ty wij ha waritt på landett och ha dij så låta liga mina bref; gudh gifwe att dij fune min ängell hwedh ett gått tillståndh. I

¹ I originalet *ängen*.

förgår kām capten grisbag hitt och takar iagh min ängell för dätt han migh mädh honnom säntt hafwer och håppas iagh min alkiärste ängell är persuadera att alt hwadh migh utåf honnom kāmmer migh eij annars än angenämmt wara kan och särdeles skatar iagh dätta högt emedan dätt min ängell är så swårt wårditt att förwärfwa och kan iagh aldrig tänka därpå utan ängslan. Gudh dän aldra högsta bewara min ängell ännu wijdare och unne migh snart dän lyckan att få sij min alkiärste iärta snart. Hwadh näsgäll angår skall iagh ingenting försoma och såm grisbag reser ditt äp skall iagh ie honnom commission till lika mädh primberg dätt emott taga emedan iagh omögligt för min barsen kan resa ditt sielf; änkan[†] har låtitt förlüda sigh såm hon wille beholat ännu i år hwilkett fulle intett läre gå an. Min ängels fru mor mår rätt wäll och war hon i söndags på jeusta legenhufves begrafning. Mina kiära föräldrar må gudh ske låf wäll och ha papa intett på myken lång tidh haft bref tåf min ängell. Jag ber digh war så godh och skrif flitigt och gif papa part af hwadh såm på dän orten skrifwärdigt paserar. Mina syskon och baren må och rätt wäll och låtta mykett flitigt hälsa min ängell. Iagh recommenderar migh utij min alkiärste ängels wanliga godhett och förblifwer mädh all imaginable tandres intill min död

min alkiärste ängels
 ödmiuka och trogna
E. M. Oxsenstierna.

P. S.

Iagh har alt bekåmitt af capten grisbag lydande spetsification undantagandes dän sama rara råken och päningana, däm säger han att min ängell har tagitt till bakars hwarpå iag wentar swar.

[†] Kristina Katarina Reutercrantz.

Här är intett nytt att mäla utan i går dog gref julenborg, och har man intett nästan hört att han waritt siuck. Iagh skall nu dra till min ängels fru mor, måtte iagh altså sluta för hon reser i morgon bårt. Mädh capten grisbag skall iagh skrifwa mera partiulieriteter här ifrån emedan dätt läre wara säkrare än mädh posten. Hwar så god min ängell och skrif flitigare för dätt är all min hugnatt iag har att bekåma tåf min aldrakiärste ängels bref.

IO

Stockholme dän 2 april 1701.

Aldra kiäreste ängell.

Iagh kan intett beskrifwa dän senssibla chagrin iagh har att förnimma dätt min ängell intett uttij så lång tidh har haft tåf mina bref där iag ingen weka försummar att skrifwa, och ber iagh min ängell intett chagrinera sigh däröfwer, uttan alenast atribuera dätt postens origtighet, för iagh gudh ske låf mår rätt wäll äfter mitt tillståndh och (och) har dän lykan att mina kiära föräldrar söriga för migh på alt sätt och kan iagh intett exprimera all dän godhett och åmwårdnatt de för migh hafwa så wäll såm dän veritabla satisfaction dij temoniera öfwer min alkiärste ängell[s] wällgång. Gudh gifwe att min ängell kunde på någett sätt wara däm till tienst, hwilkett kunde ske på min bror bengts suiet såm iagh uttij mina förra har mäلت och såm iagh häppas min ängell fulle nu läre hafwa bekåmitt, såsåm och mädh dij ingermalänska gosana såm dij nu willa att papa på nytt ska arendera, och tyker iagh att hans maistett kunde wäll wara så nådig och gifwa papa äfter, emedan hans tillståndh är wäll bekant och han för sinna

långa och trogna tienster knaft hafwer sitt uttkämme. Papa wett inte af att iagh min lila ängell här åm skrifwer, utan dätt iör iagh alenast till att underrätta hwar uttij åm dätt kume apropo min lila ängell kunde iöra honnom en angenäm och reelle tienst och ber iagh min ängell låtta migh wetta sin mening här öfwer. Iagh takar min aldra kiärste ängell för dän sidsta öfwersända wäxselen på 1000 rixdaler, hon är axseptera att betalas 3 wikor åter sigt och skall iagh söka att återkåmma min ängels befallning på dätt bästa. Rätt nu sände grefwinnan gyllenborg till migh sin sån cammarherren och badh migh taka på hannes wägnar dätt min ängell har waritt så godh och gifwitt hannes sån ett compani under sitt regement, hwar öfwer hon temoniera att wara rätt reconoissent. Iagh kan intett exprimera huru dätt hugnar migh att alla sån kamma från liflandh så wäll sån dij mästa bref lyda alt till min ängels awantaie så att många malgres eus måste tillstämma där till in. Min ängels bror går dätt inte så här emedan alla hans rusthålare ära mykett malcontant mädh honnom och ha dij mästa resolvera att ie päningar för deras dragoner, ehuru swårt dätt däm är, och har han intett stor lust att gå utt mädh däm utan söker att blifwa marchalck hos dråningen. Till dän ändan han har buditt baggen päningar, män han will däm intett axseptera och tror iagh altså där intett läre blifwa någett af. Dätt här hålles för mig mykett hemligt män har iagh dätt endåck af säker handh, ber min ängell altså att intett mälda någett häråm ått sin fru mor aller bror. Dällingshusen är intett död sån man har sagtt. Baron grott har iagh betalt dij 300 rixdaler och fått igän min ängels sedell, han tykes wara mykett af min lila ängels wänner. Han sade migh för några dagar sedan att han har skrifwit min ängell till på en wis suiet och ber min ängell dän att apuijera, till äf-

terrätelse kan iag min ängell säga att iag tror att dätt och är conformtt mädh papas intenstion; på dänä och flera suieter wore mykett att skrifwa män törs man intett förtro pänan alt. Axsell spare är mykett tåf min ängells wänner, män såm han intett altidh kan tige är dätt säkraste honnom intett tro wijdare än man will dätt skall wara weterligt, särdels är han öfwer måtan godh fransysk och hör iagh tåf alla att dätt är ett partij såm intett är conformnt mädh wår kungs partij, är altså dätt bästa att sig där uttij intett melera. Förlått migh såm melerar migh att skrifwa en hoper såm iagh är försäkra att min alkiärste ängell mykett bättre förstår, män dän tandres iagh för min ängell har till låter migh intett att förtiga de sentimens man här hafwer på dätt min ängell kan agta sigh därföre åm han finner dätt apropos och jugera, hwilkett är tienligaste att bijfalla åm dätt skulle behöfwas. Gref giskar har sagt åp min swärmors hus och låter här sälige sina meubell och sölf män så dyrt att iagh tror att han dätt mäste lære få behålla åller måte mykett rabatera.

Här höres intett annat än lamentationer öfwer klädh årdningen och hade intett hans maistets order snart kumitt att terminen hade blifwitt på ett år prolongera, så hade dätt blifwitt ett fulkåmbligt röfwerij på gaterna, för under dän pretexte att man hade förbudna waror till kläder, är mången wordett afklädh på gatan och, mykett wacker fålck bescimfat, så en hederlig borgarhustru togh sin död utåf skräck att dij ref tiortelen af hånne och hon fick strax om afton ett misfall och tredige dagen död, och kan iagh intett beskriwa hwad för älände tygh man måtte kiöpa och dubelt så dyrt såm annars och kuna kiöpmännerna intett furnera så mykett såm consumeras här i stockholm mykett mindre i hela landett. Wij ha här i husett strax låtitt iöra ås kläder tåf dänä magnifactor och äro dij

redan halfslitna så dätt är en syndh att så kasta bårt sina pänningar. Alla dagar finnes nyga pasquill på särdeles hus hwilka populasen atribura dän här desordren. Här i huset befinna sikh alla gudh ske låf wäll och låta alla mykett flitigt hälsa min ängell, särdeles våra små, dij recomendera sikh ödmiuklig hos sin kiära papa. Nu får iagh främma så iagh måtte slutta och recomenderar mig utti min alkiärste ängells wanliga godhett och förblifwer mädh all imaginable tandres

min alkiärste ängels
ödmiuka och trogna
E. M. Oxsenstierna.

11

Stockholme dän 7 majj 1701.

Min gärtans aldra kiärste ängell.

Utåf min ängels bref af dän 18 sir iagh mädh stor hugnatt dätt min aldra kiärste ängell mår wäll, gudh dän aldra högsta ärhålle min ängell alltidh hwedh ett gått och önskeligett tillstsåndh. Mädh migh är dätt gudh ske låf rätt wäll och går iagh nu redan åppe. Dän lila befinner sikh och rätt wäll och war min ängels fru mor i går hos migh och sa min ängell har iort hånne en present af dän lila, hwilkett iagh confirmera och låfwa hon att taga honnom till sikh; hon war rätt obligant och öfwersänder iagh min ängell bref från hånne hwilkett hon har befalt migh be min ängell låta sikh wara rätt angelägen hwilkett iagh försäkra hånne på min ängels wägnar så mykett sãm tåf min ängell depandera läre du intett menqvera att iöra. Iagh skrifwer min ängell intett inhålett tåf brefwana för dätt får min

ängell bäst sij sciälf utur fru mors bref. Gref eric läre resa härifrån åm några dagar och enbarqveras här alla dagar fålck, gudh gifwe dij wore wäll framme för iagh förskråkes hwar gång iagh tänker på huru litett fålck hans majstet har hos sigh. Grisbag läre wara här mädh sitt fålck i dag aller i mårgån och mädh honnom skall iagh skika hwadh min ängell har beiärtt härifrån. Regements-skrifwaren är och här och skrifwer iagh min ängell intett åm näsgåll emädan iagh endåck intett kan wänta på swar utan iör dätt bästa iagh förstår däruttij och sãm andra råder mig. Mädh stor mödda wår iagh öfwerstinnan dädan och arrenderar iagh intett bårtett utan will brukatt sciälf. Dätt är åter pålyst en contribustion sãm i fioll, gudh wett huru dän skall bringas åp för böndrana ha intet mer och par consequant så läre ofiseren intett håller få någett åf bonnen för regementsskrifwaren sa att tåf salig Hanreps¹ lön står ännu mykett inne hos böndrana. Gudh hiälpe ås snart till en godh fredh, så blef iagh så lycklig och finge hem min alkiärste ängell hwilkett iagh tåf hiertatt önskar och recomenderar iagh migh i min ängels wanliga godhett och förblifwer mädh all imaginable tandrese

min aldra kärste ängels
ödmuika och trogna
E. M. Oxsenstierna.

P. S.

Papa och mama låter mykett flitigt hälsa min ängell, dij kume i går från lande och må dij gudh ske låf rätt wäll så wäll sãm wij alla; och låtta systrana och catrina lilige mykett flitigt hälsa så wäll sãm wåra små, dij recomendera sigh ödmuiklig och wäxxa och taga till på alt sätt.

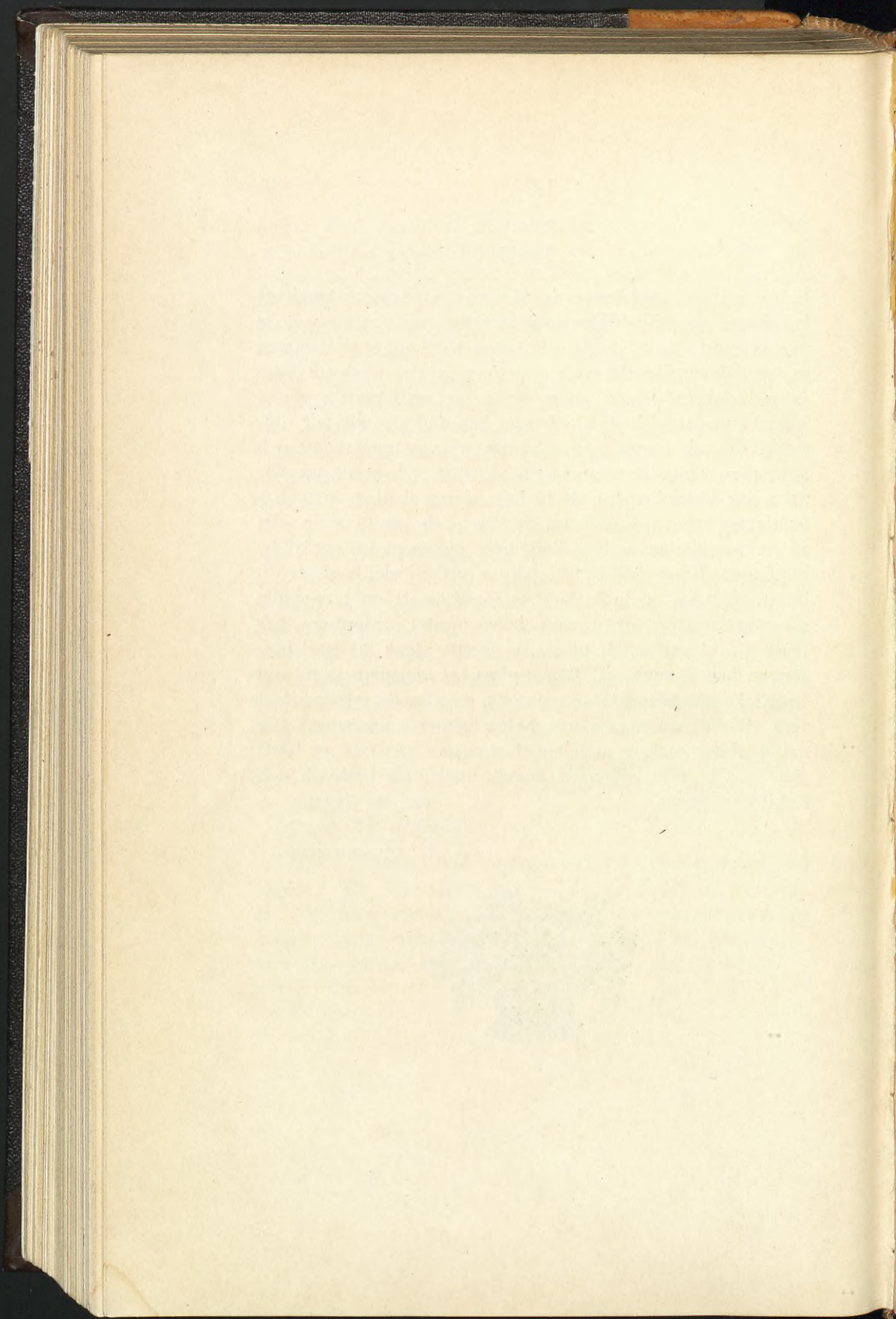
¹ Anrep.

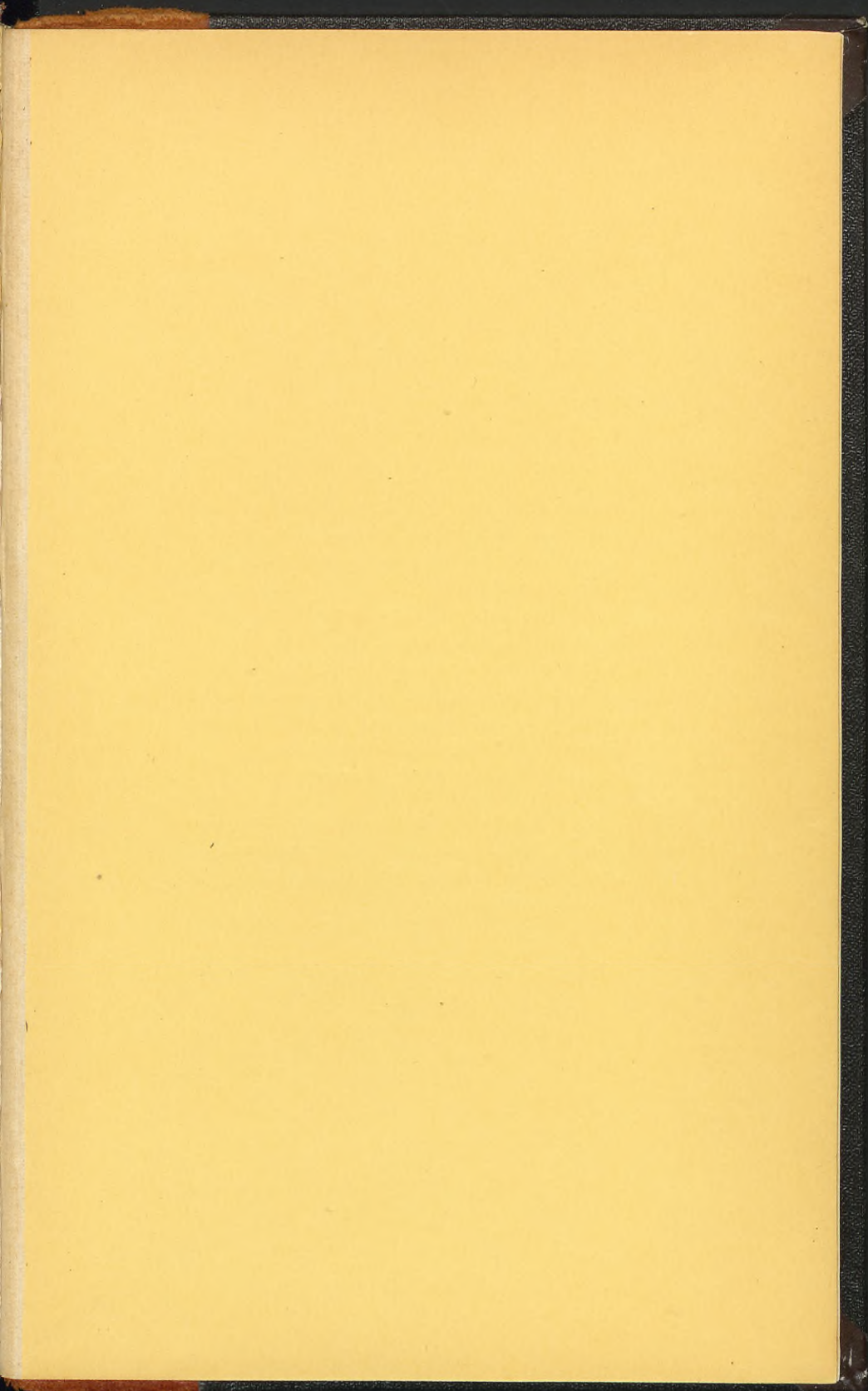
Stockholm dän 14 maj 1701.

— — — — —
 Le vous envoij une lestre de Mo: vostre frere set touchant la charge de feux blegert vogtmaister quij vient a vaquer par sa mort; ie ne doute point que mon ange ne fase tout ce qui depandra de vous pour le proquerer a vostre frere et ie souhete de tout mon coeur que vous puisies reusir. Vous aure sen doute apri que lais dallcars ont fait difi- qulté de fair sortir leurs tremänningar uttur landett och säge papa iärna att min ängell såm tåf sikh sciälff questio- nera sina dalekarar till att få höra deras skäll, ty papa har befalning att taga dän saken före och strafa däm alla rigeur åm skulan är hos däm, män nu säges här att lands- höfdingen ha i fioll låtitt pålysa att dij skulle skafa dij här tremänningen, män där hos försäkra att dij inte skulle gå utur swärige, män såm hans mastet sedermera har låtitt gå utt ett annat placat, och dätt säges att landshöf- dingen har försuma att låtta upläsa, så menar papa att min ängell kunde bäst ärfara sanningen, emedan dij intett datera sikh att dätt dij säga skulle hafwa någon consecance. Iag måtte slutta malgre moij emädan påsten går rätt nu bårtt och befaler min alkiärste ängell uttij guds beskydh och förblifwer städes

min lila ängels
 ödmüka och trogna
 E. M. Oxsenstierna.

Bref från Olof Hermelin till Samuel Barck.

Utgifna af CARL VON ROSEN.

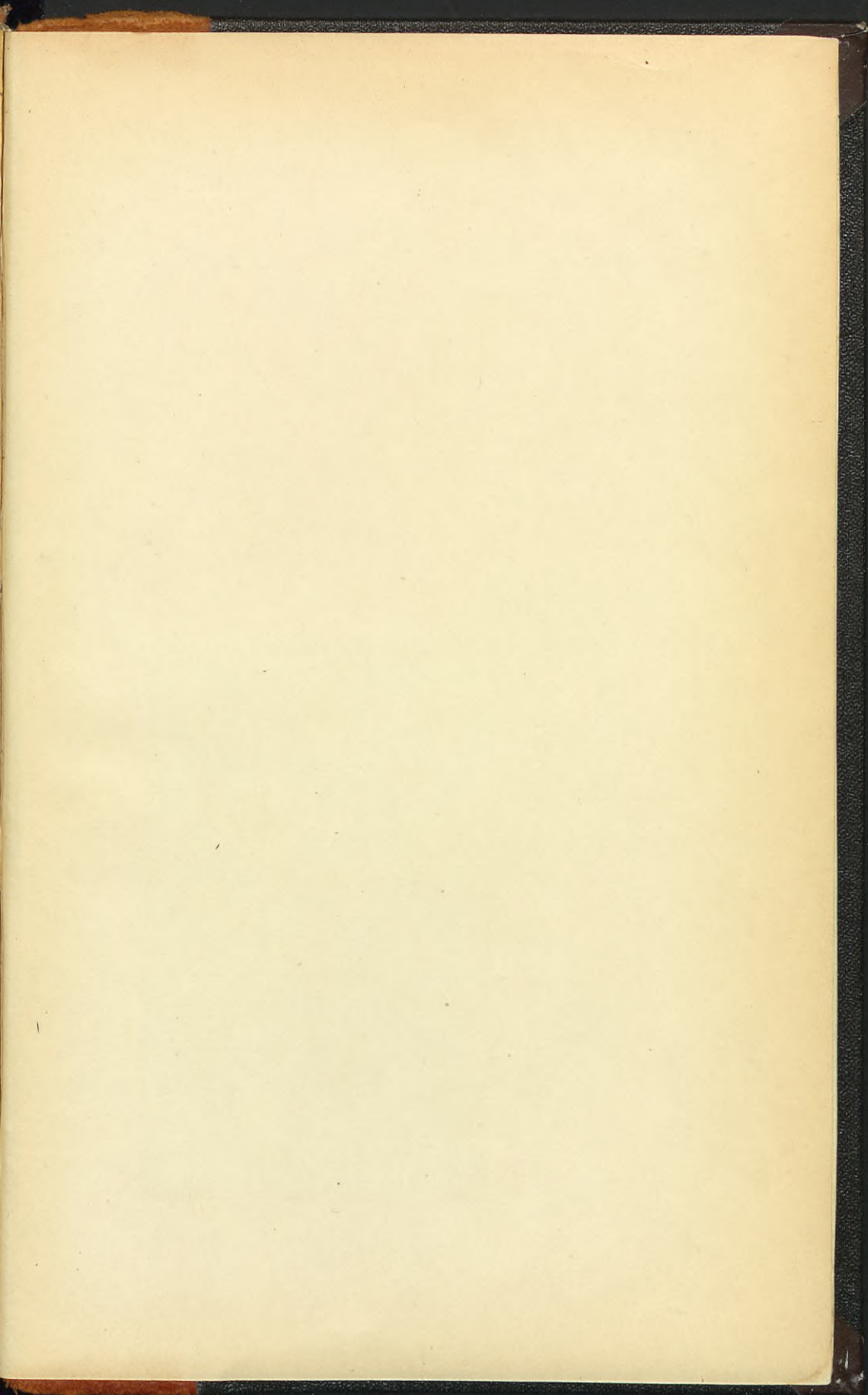
Pris 6 kr., inb. 7: 50.

I de bref, som åren 1702—1709 växlades mellan sekreteraren vid fältkansliet Olof Hermelin och hans hemmavarande vän hofrådet, sedermera riksrådet, Samuel Barck, beröras bl. a. de flesta af Sveriges politiska frågor äfvensom krigshändelserna från denna tid. Af Hermelins bref får man se uppfattningen i högkvarteret äfvensom i hvad mån Hermelins egen afviker därifrån. Dessa bref äro ett ej oväsentligt bidrag till belysande af ett af de betydelsefullaste skedena i Sveriges historia.

»En präktig volym med ämnen från den Karolinska hjältesagan. Utgifvaren har skilt sig från sin sofrande och redigerande uppgift på ett ypperligt sätt.»

Dagen.

P. A. Norstedt & Söners förlag.

Over Iran and Herodotus by
Samuel Borch.

Digitized by Google

Page 100, 101, 102

The first two chapters of the book
are devoted to the history of the
country and the people. The author
shows that the country was not
discovered by the Greeks, but
that it was known to the
Romans. He also shows that
the country was not discovered
by the Arabs, but that it was
known to the Persians. The
author also shows that the
country was not discovered
by the Europeans, but that it
was known to the Chinese.

The author also shows that the
country was not discovered
by the Chinese, but that it
was known to the Persians.

By the University of Chicago Press

